NEDJELJNI GLAS

BANJALUKA, 27. i 28. jula 1985.
Broj 4464 Godina XLII Cijena 32 dinara

LIST SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA

IZLAZI SVAKOG DANA OSIM NEDJELJE

GLASOV INTERVJU: NIKOLA STOJANOVIĆ, ČLAN PREDSJEDNIŠTVA CENTRALNOG KOMITETA SKJ

Nužne duboke društvene promjene

● Samo mjere ekonomske politike, pogotovo kada se donose parcijalno, nisu dovoljne da se stabilizacioni program brže ostvaruje, već su nužne frontalne promjene u društvenim odnosima proizvodnje ● To su preobražaji koji bi u isto vrijeme oslobodili veliku društvenu energiju, aktivirali naše ljudske i materijalne potencijale i ujedno doveli do skladnog djelovanja tržišnih kriterija i planskih ciljeva ● Drugim riječima, moramo otvoriti novi prostor u ekonomskom i motivacionom smislu da bismo ekonomske zakonitosti mogli „prelamati" tako da one pored privredne efikasnosti „proizvode" i nove civilizacijske vrijednosti: vlast radničke klase, socijalnu pravdu i ravnopravnost

Strana 5.

BOSNA I HERCEGOVINA OBILJEŽAVA 27. JULI — DAN USTANKA

Preskočeno stoljeće

Radnička klasa, svi narodi i narodnosti SR BiH danas i sutra nizom radnih pobjeda i manifestacijama obilježavaju sutrašnji praznik — 27. juli, dan kad su prije 44 godine na ovim prostorima odjeknuli pucnji boraca za slobodu. U četvorogodišnjoj krvavoj narodnooslobodilačkoj borbi Bosna i Hercegovina na oltar pobjede nad fašizmom i za oslobođenje naše domovine dala je 700.000 boraca i žrtava fašističkog terora ali je, zajedno s ostalim jugoslovenskim narodima, ostvarila ideale KPJ i druga Tita o stvaranju slobodne, zbratimljene i ravnopravne zajednice naroda i narodnosti.

Izašla iz rata popaljena i razorena, sa gotovo 80 odsto nepismenih, bez ijednog fakulteta, sa manje od 100 ljekara, bez kilometra asfaltnog puta, u protekle četiri decenije BiH je slijedeći put SKJ i druga Tita u svom materijalnom i ukupnom razvoju, slobodno se može reći, preskočila čitavo jedno stoljeće. Danas je to dio socijalističke samoupravne Jugoslavije sa milion zaposlenih, svom djecom obuhvaćenom osnovnim i gotovo svom srednjim obrazovanjem, a na četiri univerziteta studira više od 60 hiljada studenata. Radovi Akademije nauka i umjetnosti BiH cijenjeni su u cijelom naučnom svijetu.

Na zgarištima su nikli potpuno novi gradovi koje danas povezuje više od pet hiljada kilometara asfaltiranih puteva, savremena željeznička veza, a njeni ovovremeni simboli su vlastiti transformatori, separatori pare za nuklearne elektrane, radio i TV prijemnici, mikroskopi, lijekovi, motori s unutrašnjim sagorijevanjem, mlazni avioni, helikopteri...

Sve to postignuto je uz razvijanje i brižno njegovanje i čuvanje bratstva i jedinstva svih naroda i narodnosti — te najveće tekovine našeg NOR-a.

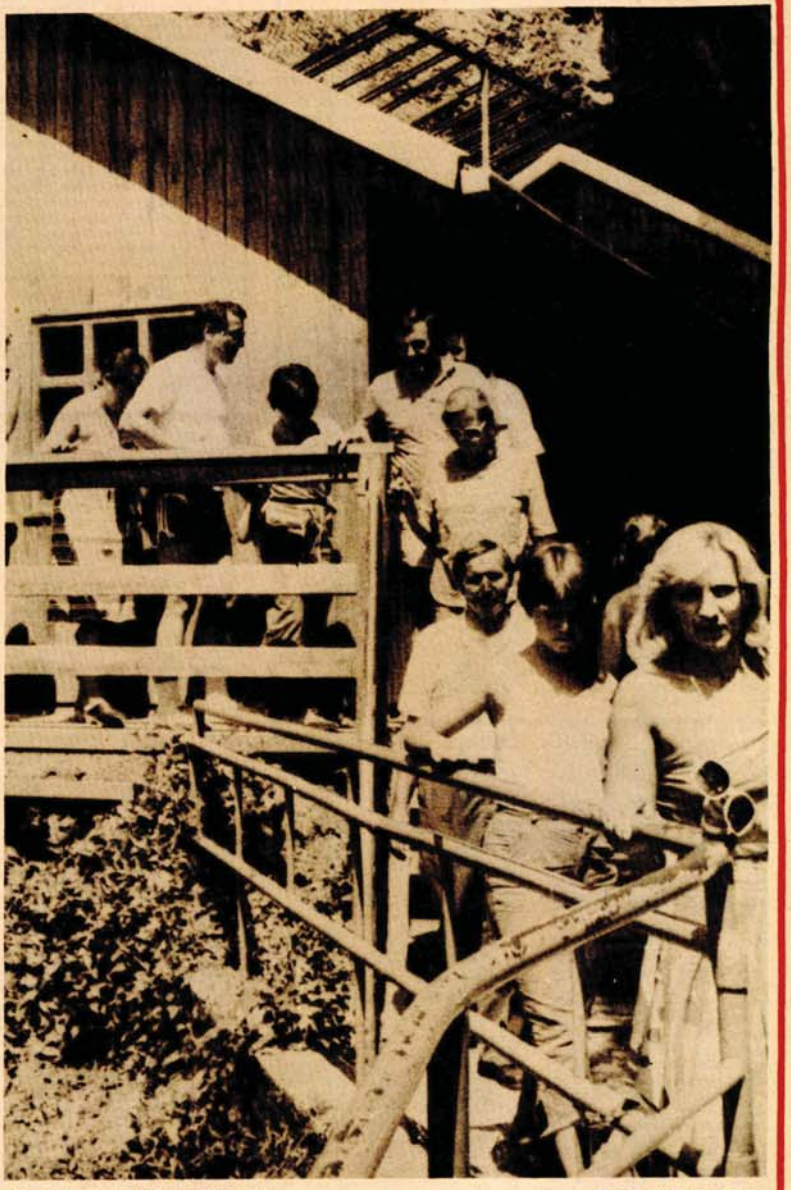

Pred Titovom pećinom u Drvaru — *SNIMIO R. OSTOJIĆ*

NA VIJEST DA ĆE SE U „ČAJAVECU" PROIZVODITI ZA POSAO STOLJEĆA — IZVOZ „JUGA" U AMERIKU

Otkriće FELMA

Strana 7.

Čestitamo

27. JULI — DAN USTANKA

NIKOLA KOTLE, ČLAN SAVJETA BOSNE I HERCEGOVINE, GOVORI O RAZVOJU RADNIČKOG POKRETA OD TRIDESETIH GODINA I POČETKU USTANKA U DRVARSKOM KRAJU

Ustanak počeo bez direktive

● Napad na domobranske oficire, koji su organizovali sinovi drvarskih gazda, misleći da je riječ o šefu ustaške ispostave u Drvaru, natjerao je ustanike da bez direktive krenu u borbu ● Tri mjeseca Sreski komitet KPJ, na čijem je čelu bio Nikola Kotle, nije imao veze sa višim partijskim rukovodstvom ● Odmah poslije oslobođenja Drvara formirano je Vijeće narodnog oslobođenja sa komesarijatima, po ugledu na oktobarsku revoluciju

Strana 6.

JURE KEROŠEVIĆ, ŽIVA LEGENDA HUSINSKE BUNE, O ŠTRAJKOVANJU, SUKOBU S POLICIJOM I TAMNOVANJU

Za mnoge sam bio natčovjek

● Junak mnogih naprednih novina i radničkih demonstracija iz vremena husinske bune, Jure Keroševič ušao je u osamdeset i šestu godinu: od toga bi valjalo oduzeti 17 godina tamnovanja za navodno ubistvo žandarma u sukobu husinskih rudara sa policijom decembra 1920. kada su komorati željeli da zaštite svoje drugove Slovence, primajući ih u sopstvene seoske domove pošto ih je tadašnja vlast izbacila iz stanova i naredila da se protjeraju kao „stranci"

Strana 8.

KRAJEM NEDJELJE

Pakao aparthejda

U posljednje vrijeme sve više u centar pažnje svjetske javnosti dolazi problem aparhtejda koji sprovodi južnoafrička vlada. Suočena sa sve organizovanijim i sve energičnijim otporom rasisitičkoj politici, ne samo u Južnoafričkoj Republici, nego i širom svijetu, vlada u Pretoriji odlučila se na represivne korake uvođenjem **vanrednog stanja** i masovnim hapšenjima. A **vanredno stanje** znači da je snagama bezbijednosti omogućeno da totalno kontrolišu vitalne službe, preuzmu kontrolu nad javnim glasilima, bez ograničavanja vrše pretrese, hapse i izriču kazne zatvora. U ovim akcijama, pored policije, angažovana je i vojska. U cjelini, situacija u Južnoafričkoj Republici podsjeća na predrevolucionarno vrenje.

Zbog čega se Botina vlada baš u ovom trenutku odlučila na ove korake nije teško odgonetnuti. Nakon godina razjedinjenosti, većina južnoafričkog stanovništva koja praktično ne uživa nikakva politička niti društvena prava, sve više se okuplja oko Afričkog nacionalnog kongresa (ANC) i drugih antirasističkih organizacija. Borba protiv rasizma i politike aparthejda postala je organizovana, sve vještije vođena, pored istina rijetkih oružanih akcija, vodi se uglavnom masovnim političkim akcijama, na koje vlasti u Pretoriji ne mogu da se ogluše jednostavno jer zadaju odlučujuće udarce sadašnjem sistemu koji se zasniva na rasnoj podvojenosti. Otpor Botinoj politici ogleda se u uličnim demonstracijama, sukobima nenaoružanog civilnog stanovništva sa policijom, bojkotom trgovinskih radnji bijelih rasista, štrajkovima. Time je stvorena klima ne samo političke nestabilnosti, nego i ekonomske neizvjesnosti.

Novi elementi u borbi za rasnu ravnopravnost predstavlja pojava i organizovanih akcija bijelih stanovnika koji se udružuju protiv rasističke politike i prakse. Time je okrenuta nova stranica u antirasističkoj borbi južnoafričkog stanovništva koja time poprima suštine socijalne, a ne samo rasne i antikolonijalne dimenzije, čemu se Botina rasistička vlada pokušala suprostaviti prije otprilike godinu dana ustavnom reformom, a još ranije uvođenjem bantustana - kvazisamoupravnih teritorija u kojima caruje bijeda i najsurovija eksploatacija.

Najnoviji događaji u Južnoafričkoj Republici imaju međutim sasvim drugačiji odjek u svijetu od sličnih zbivanja prije nekoliko godina. Od deklarativne podrške i osude brutalnih postupaka rasističkih vlasti, izricanih uglavnom na skupovima nesvrstanih zemalja i u Ujedinjenim nacijama, ali bez stvarnog efekta, jer ih je vlada u Pretoriji „a priori" ignorisala, ovih dana osjeća se promjena i u ponašanju dojučerašnjih južnoafričkih saveznika. U Sjedinjenim Državama i Predstavnički dom, u nešto oštrijoj varijanti, i Senat, razblažujući usvojeni, su zahtjevi za obustavu ekonomske saradnje sa Pretorijom, u prvom vidu zabranom novih investicija u južnoafričke kompanije koje su dobrim dijelom i izrasle na američkom kapitalu.

I ostale zapadne zemlje oštro su reagovale na stavove Pretorije. Pariz je otišao čak do opoziva svog ambasadora, čime su diplomatski odnosi praktično suspendovan što je dosad najoštrija mjera koju je neka od zapadnih zemalja poduzela, suprostavljajući se rasističkoj politici. O stavovima Ujedinjenih nacija i nesvrstanih zemalja i njihovoj osudi, ne treba posebno govoriti, i svjetska organizacija i članice pokreta već godinama zahtijevaju od Pretorije da poštuje prava domorodačkog stanovništva i ukine rasistički sistem.

Nažalost, vlada u Pretoriji ignoriše, kao i dosad sve ove zahtjeve, primjenjujući brutalnu silu protiv obojenog stanovništva i terorom pokušava da održi sadašnji sistem kojim je oko četiri miliona ljudi u privilegovanom položaju u odnosu na dvadesetak miliona ostalih. Ni sadašnja akcija koja sve više poprima zaista svjetski karakter teško da će primorati Pitera Botu i njegove istomišljenike da promijene svoju politiku. Jedino ukoliko bi se primijenio zaista univerzalni ekonomski i politički bojkot Južnoafričke Republike, možda bi se mogao očekivati pozitivan efekat. U suprotnom, obespravljenom narodu Južnoafričke Republike preostaje jedino da na silu odgovori silom i tako ostvari svoje težnje za slobodom i ravnopravnošću. Kako stvari sada teku, ova solucija je sve izvjesnija.

A. OTOVIĆ

GRUPA INOVATORA PRIJEDORSKE „MIRE CIKOTE" DOBITNIK 27-JULSKE NAGRADE SR BOSNE I HERCEGOVINE

Inovacije proširile „uska grla"

● ***Visoko društveno priznanje dobili Uka Marić, Veso Kneginjić, Josip Butinski i Milan Mršić***

U prijedorskoj Fabrici keksa i vafla „Mira Cikota" sa velikim zadovoljstvom su primili vijest da su među ovogodišnjim dobitnicima 27-julske nagrade SR Bosne i Hercegovine i njihovi istaknuti inovatori i racionalizatori **Uka Marić, Veso Kneginjić, Josip Butinski i Milan Mršić.** Ovi radnici su u novije vrijeme izradili nove mašine, otklonili „uska grla", znatno doprinijeli povećanju proizvodnje i izvozu slatkiša i svom kolektivu uštedjeli milione.

Time je ova grupa inovatora samo potvrdila sve prisutnije mišljenje da domaća pamet osjetno povećava proizvodnju i kvalitet keksa i vafla, stvara prostor za proširenje asortimana i najbolje štedi devize. Zahvaljujući upravo Muriću, Kneginjiću, Butinskom i Mršiću sada inovacijska i izumiteljska djelatnost u ovom uzornom kolektivu teče u znaku zamjene, ne samo uvoznih repromaterijala i uređaja nego i samih licenci.

Iza ovog visokog društvenog priznanja stoji veliki doprinos ovih inovatora ekonomskoj stabilizaciji. Veso Kneginjić i Milan Mršić su, recimo, izradili novu mašinu za oblikovanje rezanih peciva, čiji je kapacitet 2.600 kilograma slatkiša za osam sati rada. Na bazi rada u dvije smjene, ova „naprava" omogućuje godišnju proizvodnju od 1.280 tona. U ovaj stroj, koji predstavlja ključni dio jedne proizvodne linije, ugrađeni su domaći dijelovi, tako da je njegova izrada stajala svega dva miliona i 500 hiljada dinara. Takav uvozni stroj košta šest puta više.

Na ovom sektoru stvaralaštva Uka Marić i Veso Kneginjić konstruisali su prvu jugoslovensku komoru za hlađenje slatkiša, koja već ima široku primjenu u našoj konditorskoj industriji. Po svojim svojstvima i mogućnostima ova komora je daleko bolja i jeftinija od uvozne, što govori i podatak da je na ovaj način samo u „Miri Cikoti" povećana proizvodnja za 40 kilograma keksa na sat.

Elektronska mješalica sa četiri proizvodna programa, koja sirovinom snabdijeva liniju za proizvodnju vafla, djelo je Josipa Butinskog. Ova mašina je već pokazala svoju vrijednost: umjesto četiri stroja, sada sve poslove na odvajanju tijesta obavlja automatska mješalica, koja na inostranom tržištu košta 32 miliona dinara.

Ovim se, međutim, ne završava lista svih uspjeha ovih inovatora, koji nerado ističu sva svoja izumiteljska dostignuća. Oni su za svoje izume od kolektiva dobili odgovarajuće novčane nagrade, ali uglas kažu da im je 27-julska nagrada najdraže priznanje i podsticaj za još veći inovatorski rad.

Nesumnjivo je da je ova nagrada došla u prave ruke i u pravo vrijeme, jer su Uka Marić, Veso Kneginjić, Josip Butinski i Milan Mršić u Potkozarju sve nadmašili i najavljuju nove poduhvate.

ZI. ĐURIĆ

DOBITNICI 27-JULSKIH NAGRADA SR BIH

PRIZNANJA ZA PREGALAŠTVO

Predsjednik Odbora 27-julskih nagrada SR BiH Vaso Gačić na konferenciji za novinare u Sarajevu je saopštio je imena 19 pojedinaca i jedne grupe radnika kojima je pripalo ovo visoko priznanje SR BiH za 1985. godinu.

27-julske nagrade SR BiH dobitnicima su uručene juče uoči Dana ustanka na svečanosti u salonu „Bosna" Republičke skupštine u Sarajevu.

27-julske nagrade za 1985. godinu dodijeljene su prof. dr Branislavu Baniću, prof. dr Blanki Bobarević, akademiku prof. dr Avdi Hažibeganoviću, istaknutom privredniku iz Zenice Uzeiru Hajdareviću, naprednom poljoprivredniku Hašimu Husiću iz Velike Kladuše, pjesniku iz Beograda Draganu Kolundžiji, prof. dr Joci Marjanoviću, scenografu, kostimografu i književniku Radovanu Marušiću iz Zenice, prof. dr Radovanu Milanoviću, prof. dr Aleksandru Miloševiću, arhitekti Halidu Muhasiloviću, prof. dr Slobodanu Obradovu, književniku Neđi Parežaninu, prof. dr Vladimiru Pšornu, akademiku doktoru Enveru Redžiću, likovnom umjetniku iz Mostara Mehi Sefiću, prof. dr Marku Šunjiću, prof. dr Dušanu Vukotiću, arhitekti Vladimiru Zarahoviću i grupi inovatora kolektiva „Mira Cikota" iz Prijedora: Uki Mariću, Vesi Knjeginjiću, Milanu Mršiću i Josipu Butinskom za čije je inovacije konditorska industrija Jugoslavije pokazala veliko interesovanje.

ČELINAC

Narodni zbor u Branešcima

ČELINAC, 26. jula — Tradicionalnim narodnim zborom u Branešcima na mjestu gdje je u toku rata održan sastanak predstavnika SKOJ-a za srednju Bosnu obilježiće se 27. juli, Dan ustanka naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine. Položiće se vijenci i cvijeće na spomen-kosturnicu palih boraca ovog kraja i bistu narodnog heroja Danka Mitrova. Evocirać e se uspomene na teške, ali slavne dane NOB-a.

Pored brojnih žitelja čelinačke i susjednih komuna slavlje u Branešcima uveličaće i mladi sportskim takmičenjima i prigodnim kulturno-zabavnim programom.

S.M.

CAZIN

Skup u Tržačkim Raštelama

CAZIN, 26. jula — Povodom 40-godišnjice oslobođenja zemlje, 27. jula, Dana ustanka naroda i narodnosti SR Bosne i Hercegovine i SR Hrvatske, te 43-godišnjice prvog oslobođenja Tržačkih Raštela sutra će se na granici dvije susjedne republike održati veliki narodni zbor. Zbor će otvoriti Zuhdija Jašić, predsjednik Opštinskog komiteta SK Cazin, a zatim će, kako se očekuje, govoriti Jure Bilić, član CK SK Jugoslavije.

S.S.

MRKONJIĆ-GRAD

SLAVLJA U BARAĆIMA I BJELAJCU

Dan ustanka naroda i narodnosti SR BiH, 27. juli na području Mrkonjić—Grada, kao i ranijih godina, obilježiće se tradicionalnim narodnim zborovima u Baraćima i Bjelajcu.

Na oba mjesta izvešće se bogat kulturno-umjetnički program, te završena takmičenja u sportskim disciplinama. I ovom prilikom učesnici zbora u Bjelajcu će posmatrati tradicionalnu bjelajačku koridu, čijom će se selekcijom bikovi izboriti za nastup na Mededem brdu, te na Zmijanju uz prigodu Kočićevog zbora.

USPJEŠNO POSLOVANJE JAJAČKE PRIVREDE

Polugodište bez gubitaša

● ***Fizički obim proizvodnje rastao za 2,5 odsto***

JAJCE, 26. jula — Prvo polugodište ove godine za oko deset hiljada zaposlenih na području jajačke komune bilo je znatno povoljnije nego lani. Ostvaren je za dva i po odsto veći fizički obim proizvodnje, a za sada nema najave nijedne osnovne organizacije udruženog rada da će poslovati s gubitkom. U prvom tromjesečju ove godine tri privredna kolektiva iskazala su negativan poslovni rezultat, ali su uspjela da ga saniraju.

Jajačka privreda je planirala da ove godine na svjetsko tržište plasira robe i usluga u vrijednosti od 30 miliona dolara. Od toga na „Elektrobosnu" otpada 90 odsto, a ostalo na Autotransportnu i servisnu radnu organizaciju „Vrbas", Hotelsko-ugostiteljsku turističku i transportnu radnu organizaciju „Pelva", „Borčevu" tvornicu konfekcije i Fabriku za proizvodnju namještaja „25. septembar".

S.K.

KAMEROM KROZ KRAJINU

Na izvorištima revolucije

PRNJAVOR — Susreti boraca i omladine su uvijek srdačni, topli, spontani, nenametljivi, zanimljivi... Evociranje uspomena na slavne dane našeg NOB-a plijeni pažnju mladih i svih onih koji ne pamte vremena kada se krvavom borbom kovala sloboda i nezavisnost. U mjesnim zajednicama prnjavorske opštine često, naročito u ove julske dane, se održavaju uz logorske vatre susreti boraca i omladine, a polažu se vijenci i cvijeće na 17 postojećih spomen-obilježja palim borcima i žrtvama fašističkog terora. Jedno od spomen-obilježja nalazi se u Mjesnoj zajednici Kulaši, gdje je naša kamera zabilježila trenutak polaganja vijenaca na tamošnje spomen-obilježje.

SNIMIO: B. RADULOVIĆ

BOSANSKA KRUPA

Šansa za pripravnike

BOSANSKA KRUPA, 26. jula — U OOUR-u „Lepa Radić" u Bosanskoj Krupi uskoro će posao dobiti 50 konfekcionara-pripravnika, uglavnom žena koje duže čekaju zaposlenje. Nova radna mjesta rezultat su proširenja proizvodnih kapaciteta u ovoj organizaciji udruženog rada.

B.V.

GRIJALICE

Da električne grijalice mogu biti i te kako aktuelne i u ove sparne ljetne dane, potvrđuje najnoviji primjer iz Prnjavora. Naime, dvadestak stanara stambenog bloka S-46, u Sarajevskoj ulici, dobilo je nedavno od GRO „Gradip" obavještenje da treba da uplate iznos od po 3.000 dinara, kao naknadu za električne grijalice, koje su ugrađene u njihove nove stanove. Investitor, SIZ za stambeno-komunalne poslove, nije platio grijalice izvođaču radova „Gradipu", pa su „građevinari" bili prisiljeni da to naplate direktno od stanara. Da li je na pomolu novi spor, ostaje da se vidi. Tek, nakon ove „čestitke" stanari pomalo u šali, a više u zbilji, ističu da strahuju da im ne stignu i računi o naplati vrata, prozora...

„GLAS" List Socijalističkog saveza radnog naroda

Opštine osnivači: Banjaluka, Bosanska Gradiška, Čelinac, Kotor-Varoš, Laktaši, Prnjavor, Skender-Vakuf, i Srbac.

Izdaje i štampa NIGRO „Glas" Banjaluka, Ulica AVNOJ-a 93.

Predsjednik Poslovodnog odbora NIGRO „Glas" Edhem Čizmić

Direktor i odgovorni urednik Nebojša Radmanović

Uređuje Redakcijski kolegij: **Mirko Kisjan,** (banjalučka hronika) **Emin Krkić,** (popodnevni desk) **Tomo Marić,** (sport), **Miloš Milinović** (Bosanska krajina), **Arif Sitnica** (tehnička redakcija), **Sabira Piragić** (desk), **Nada Puvačić** (kultura), **Nebojša Radmanović** (direktor i odgovorni urednik), **Fadil Smajić** (hronike), **Dragiša Spremo** (Nedjeljni Glas).

Novinski savjet lista „Glas" **Ivan Andričić, Nusreta Borić** (predsjednik) **Edhem Čizmić, Milenko Čerketa, Jovo Kerkez, Radojka Kuzmanović, Predrag Lazarević, Oto Marušić, Islam Mehdić, Branko Pivašević, Nebojša Radmanović, Grozda Regodić, Nenad Trifunović, Franjo Vardić.**

Prvi broj „Glasa" izašao je kao organ NOP-a za Bosansku krajinu u Župici kraj Drvara, 31. jula 1943. godine. Poslije oslobođenja „Glas" izlazi u Banjaluci kao organ Oblasnog narodnog fronta do juna 1951. Od IX 1953. izlazi kao organ ŠSRN pod imenom „Banjalučke novine", a od 29. novembra 1955. pod imenom „Krajiške novine". Od 13. maja 1963. list ponovo izlazi pod imenom „Glas". Ukazom Predsjedništva SFRJ od 19. jula 1968. „Glas" je odlikovan Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima. Od 8. februara 1983. „Glas" izlazi kao dnevni list.

„TRIKO" IZ SRPCA PROŠIRUJE PROIZVODNI PROGRAM

Radna mjesta za povratnike

● Ročavanjem deviznih ušteđevina i ustupanjem prava uvoza, trinaest povratnika iz inostranstva već dobili posao

U srbačkoj Tvornici pamučnog rublja „Triko" nedavno su sa trake izišli prvi modeli muških polo—košulja. U proizvodnom programu ovog kolektiva muške košulje su novina, a njihova izrada omogućena je zajedničkim radom Tvornice i naših radnika zaposlenih u inostranstvu koji su se trajno vratili u domovinu. Na koji način je došlo do proširenja proizvodnog programa, pitali smo Tomislava Tkaleca, tehničkog rukovodioca u Tvornici pamučnog rublja.

— Ideja o proizvodnji košulja duže vrijeme je prisutna u našem kolektivu. Poslije provedene aktivnosti i razgovora sa povratnicima javilo se njih trinaest koji su udružili 70 hiljada i 500 njemačkih maraka i ustupili pravo uvoza mašina. To je bilo dovoljno da se uveze 7 mašina, jedan broj mašina već imamo, a ostatak do ukupno 20 ćemo uskoro obezbijediti. Prvi modeli košulja već su izrađeni, a u kolekciji proljeće—ljeto 1986. godine pojaviće se i na tržištu.

„Triko" će tokom godine domaćem i inostranom tržištu moći da ponudi oko 200 hiljada komada muških košulja. Kolektiv na ovaj način uvodi novi asortiman u svoj proizvodni program i otvara nove mogućnosti za stvaranje dohotka, a povratnicima iz inostranstva obezbijeđena su radna mjesta. Neki od njih već su počeli raditi. Među njima je i Đuro Dragić koji se nakon dugogodišnjeg boravka u Holandiji vratio kući u rodne Prijebljege.

— U maju ove godine udružio sam 6,5 hiljada njemačkih maraka i uvezao jednu mašinu za potrebe „Trikoa". Odmah sam dobio radno mjesto prema svojoj kvalifikaciji i dogovoru. Zadovoljan sam jer sam dobio posao ovdje kod kuće, a uložena sredstva uz kamatu biće mi vraćena — kaže Dragić.

Sa svim povratnicima koji su radi zaposlenja udružili devizna sredstva potpisan je ugovor kojim je regulisano da im se sredstva vrate u roku od pet godina uz kamatu koju daje banka.

Ž. ŠARIĆ

OPŠTINSKI KOMITET SK O SAMOUPRAVNOM ORGANIZOVANJU

Između potreba i mogućnosti

BANJALUKA, 26. jula — Opštinski komitet Saveza komunista Banjaluka raspravljao je na sinoćnjoj sjednici o rezultatima i iskustvima u samoupravnom organizovanju udruženog rada na području opštine i zadacima Saveza komunista s tim u vezi.

Dalji razvoj socijalističkih samoupravnih društveno—ekonomskih odnosa ima izuzetan značaj, posebno u današnjoj situaciji, koju karakteriše borba za ostvarivanje Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije, kao i zaključaka 16. i 17. sjednice CK SKJ. Sa toga stanovišta neophodno je stalno sagledavati i idejno—politički ocjenjivati koliko članstvo, organizacije i organi Opštinske organizacije SK, s obzirom na svoju ulogu i odgovornost utiču da se taj proces odvija prema realnim mogućnostima i stvarnim potrebama ukupnog društveno-ekonomskog razvoja opštine — kaže se u materijalu koji je poslužio kao osnova za jučerašnju raspravu.

D. S.

U MUZEJU BOSANSKE KRAJINE DO 22. SEPTEMBRA

Izložba „Zmijanje"

BANJALUKA, 26. jula — U Domu radničke solidarnosti otvorena je izložba „Zmijanje" koju su organizovali Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej Bosanske krajine iz Banjaluke povodom 27. jula i 20. Kočićevog zbora. U muzejskoj postavci izloženi su etnografski predmeti i fotografije koji prostorno i vremenski pripadaju Kočićevom Zmijanju, a prezentiraju osnovne karakteristike tradicionalne kulture Zmijanja iz vremena s kraja 19. i početka 20. vijeka.

— Malo izučavana i široj jugoslovenskoj javnosti još manje poznata društvena i prirodna obilježja ovog kraja, na ovaj način postaju mnogo bliža. Realno je otuda pretpostaviti da će svojim kvalitetom i ova izložba biti novi podsticaj za dalja i cjelovitija istraživanja tradicionalnih i aktuelnih karakteristika Zmijanja, poput onih muzikoloških, koje je vršio naš sugrađanin akademik **Vlado Milošević**, ili sociološko — antropoloških, koje je u nekim selima provodila antropolog **Vera Erlih**, istakao je **Krstan Malešević**, otvarajući izložbu. U programu povodom otvaranja izložbe učestvovao je **Slavko Kecman**, penzioner Muzeja, govoreći Kočićevu pripovijetku „Jablan".

Izložba „Zmijanje" biće otvorena u Muzeju Bosanske krajine u Banjaluci do 22. septembra, a vidjeće je nakon toga posjetioci u Sarajevu i Beogradu.

J. P.

UZ DAN PUTARA JUGOSLAVIJE

Svečano u „Krajinaputevima"

BANJALUKA, 26. jula — U Radnoj organizaciji „Krajinaputevi" danas je svečano i radno obilježen Dan putara Jugoslavije. Kao što je to već tradicija u ovom kolektivu, za taj dan uručena su priznanja zaslužnima, kao i radnicima koji su ovdje proveli deset, dvadeet i trideset godina neprekidnog rada. Bila je to, takođe, prilika da se sumiraju rezultati polugodišnjeg poslovanja radne organizacije, koji su pozitivni i prema finansijskim pokazateljima znatno premašuju plan. Ostatak čistog dohotka, koji se usmjerava u fondove, iznosi više od 12 i po miliona dinara, dok je prosječno isplaćen lični dohodak za 83 odsto veći nego u istom periodu prošle godine.

N. S. F.

IZ BANJALUČKOG SOUR—a „RUDI ČAJAVEC"

Automatika zamjenjuje ruke

BANJALUKA, 26. jula — Ovih dana „Čajavčeva" Fabrika štampanih ploča koja posluje u sastavu RO „Profesionalna elektronika" dobila je prinovu — novu automatsku liniju za pozlatu konektora. Ova operacija do sada je rađena ručno, bila je spora i zbog toga skupa. U tehnološkom lancu bila je „usko grlo" i prouzrokovala dug proces proizvodnje štampanih ploča.

Nova „linija" nabavljena je iz prošlogodišnje amortizacije u vrijednosti od 25 miliona dinara. O njoj direktor Dragovan Petrović govori sa ushićenjem.

— To je peta linija u Evropi prema engleskom isporučiocu. Potpuno je automatizirana i ima visok nivo produktivnosti. Poređenja radi — ono što su po dva radnika radila u tri smjene sad se uradi za jedan sat, objašnjava Petrović.

M. Ka.

BICIKLISTIČKA TRKA „PUTEVIMA AVNOJ-a"

Cuderman prvi u Jajcu

JAJCE, 26. jula — U drugoj etapi biciklističke trke „Putevima AVNOJ—a" od Titovog Drvara preko Bosanskog Petrovca, Ključa do Jajca u dužini od 128 kilometara trijumfovao je Marko Cuderman, član „Save" iz Kranja u vremenu 3:24,03 sata. Drugi na cilj je stigao Bogdan Krali („Iskra" — Ljubljana), treći Andrej Žaubi („Rog" — Ljubljana), četvrti je Marko Polanc („Sava" — Kranj), a peti Mladen Lojen („Metalijakomerc" — Zagreb).

Cuderman je pobjedu ostvario u šprintu ulicama Jajca. Inače, grupa od dvadesetak vozača uspjela je da napravi bijeg negdje prije Ključa da bi se do Jajca ona još u dva navrata razbila. Na brdskom cilju na Oštrelju najbolji je bio Aleš Tahmajster, član „Astre", a na Čadžavici najbolje vrijeme imao je Sandi Papež. Na prolaznom cilju u Ključu pobijedio je Radomir Pavlović iz čačanskog „Borca".

— Bila mi je ovo najteža etapa. Najviše zbog činjenice da smo skoro svih 128 kilometara vozili uzbrdo — kaže pobjednik Cuderman. — Vrućina je bila ogromna i da me iz vodstva ekipe nisu osvježavali, pitanje je da li bih završio trku.

Sutra se vozi treća etapa od Jajca preko Mrkonjić—Grada, Banjaluke, do Mrakovice u dužini od 138 kilometara. Start je u Jajcu u 10 sati.

M. J.

SNABDIJEVANJE GORIVOM

Dovoljno benzina i plina

BANJALUKA, 26. jula — Snabdijevanje svim vrstama za pogon automobila je uredno, pa izletnici, putnici u ljetovališta i posjetioci mjesta u kojima se održavaju proslave Dana ustanka Bosne i Hercegovine i Hrvatske, mogu bezbrižno putovati svojim vozilima.

Na benzinskim pumpama „INA" i „Energopetrola" ima dovoljno „regulara", „supera" i dizel—goriva, te motornog ulja i robe dopunskog asortimana.

Na pumpnoj stanici OOUR-a „INA—plin" u Ramićima svakodnevno se od 7 do 19 sati toče neograničene količine auto—plina, a prema sadašnjim zalihama, ovakvo stanje bi trebalo potrajati i tokom narednog mjeseca.

I. P.

Snimio: R. OSTOJIĆ

Pumpna stanica u Ramićima: auto—plin ne presušuje

U LJUBIJI

Građevinska kolica na kredit

LJUBIJA, 26. jula — Rudari Ljubije kupili su na četvoromjesečni beskamtni kredit, po fabričkoj cijeni od 5.620 dinara, oko 2.000 građevinskih kolica, čiji je proizvođač bosanskogradiški „Metal". Na ovaj način se „Metal" riješio zaliha i ostvario realizaciju više od 11 miliona dinara.

Zl. Đ.

U MJESNOJ ZAJEDNICI VAGANI KOD KOTOR—VAROŠI

Podrška samodoprinosu

KOTOR—VAROŠ, 24. jula — Članovi izvršnih organa Mjesne zajednice Vagani su na posljednjem dogovoru poklonili najviše pažnje prijedlogu za zavođenje novog opštinskog samodoprinosa. Stanovnici vaganske mjesne zajednice su do sada izdvojili znatna sredstva, koja su im uz organizovanje radnih akcija omogućila da izgrade put do opštinskog centra i da elektrificiraju sva naselja. Izgrađeni su i putevi od mjesnog centra do sela, kao i brojni vodoobjekti. Na dogovoru je data jednoglasna podrška uvođenju samodoprinosa, pri čemu je naglašena potreba za ulaganjima u održavanje lokalnih puteva.

Na dnevnom redu u Vaganima nalazilo se i pitanje izdvajanja sredstava za modernizaciju puta Obodnik — Šiprage. Akciju donatorstva za modernizaciju ovog putnog pravca vodi Opštinska konferencija SSRN. Među prvima koji su odlučili da izdvoje po jednodnevnu zaradu za šipraški put bili su u Vaganima **Savo Kutić, Atif Huseinović, Stanko Bibić, Ostoja Bašić, Đemalija Huseinović, Rajko Savić, Nedjeljko Bibić i Nedeljko Čolić.**

D. K.

Grade sportski teren

BOSANSKA GRADIŠKA, 26. jula — Mladi Jablanice su ponovo u akciji. Oni nastavljaju radove na izgradnji sportskog terena za potrebe Fudbalskog kluba „Grand šampion" i želja im je da se presele u viši rang takmičenja, u Opštinsku fudbalsku ligu.

Fudbalskom utakmicom mladih i veterana i logorskom vatrom Jablanićani će proslaviti 27. jul — Dan ustanka naroda i narodnosti BiH.

D. M.

POVODOM KRAĐE U BOSANSKOGRADIŠKOM KOLEKTIVU ITK „TRIKO"

Ograda i nemar

Ono što se desilo u noći 19. jula neka posluži kao povod da se više kaže o nedovoljnoj brizi za čuvanje društvene imovine. Sasvim jednostavno je ukradeno 2.700 komada rajsfešlusa veće dužine, a da se počinilac nije ogrebao na žicu. Srećna je okolnost što je kradljivac odmah uhvaćen, pa su i izostala ona nagađanja: ko bi to mogao biti? Uspjeli su u tome dežurni milicioneri, uz pomoć građana, a da nisu, opet bi kružila razno—razna čaršijska pitanja.

Za ovaj slučaj neosporno su krivci odgovorni u ITK „Triko". Upravo zbog tog kradljivac neka ostane u sjenci, jer ga čeka zaslužna kazna, uz napomenu da je to radnik istog kolektiva. A podugo je prošlo vremena kako je oko „Trikoa" podignuta metalna ograda. Na suprotnoj strani od portirnice, odakle bi portira bilo teško dozvati i megafonom, ostao je donji otvor kroz koji se može proći trkom. Mjeseci su prolazili, a otvor je sve više padao u zaborav, postajući tako ničija briga. Nije to učinjeno ni do vremena kada je veći na radnika i rukovodilaca otišla na kolektivni godišnji odmor, pa, eto, aljkavost već postaje zamorna. Tako je preporuka Opštinskog komiteta za ONO i DSZ za pojačanu ljetnu i prazničnu budnost ostala mrtvo slovo na papiru. Zato je, ipak, dobro što se desila samo krađa.

Za nemar ravan drskosti, u OSUP-u Bosanska Gradiška, gdje smo i saznali pojedinosti o krađi, nemaju riječi.

J. DAKIĆ

BANJALUKA

Aerozagađenje

Prema podacima dobijenim od banjalučkog Instituta zaštite za 25. i 26. juli 1985. godine, koncentracija sumpor—dioksida po kubnom metru izmjerena je u Centru 36, Boriku 94, Mejdanu 60, Vrbanji 37, Česmi 29, Delibašinom selu 89. Dozvoljena gornja granica kratkotrajne koncentracije je iznosi 500, a dugotrajna 150 mikrograma.

Koncentracija čađi po kubnom metru izmjerena je u Centru 30, Boriku 41, Mejdanu 40, Vrbanji 23, Česmi 11, Delibašinom selu 30, a dozvoljena gornja granica i kratkotrajne i dugotrajne koncentracije iznosi 150 mikrograma.

32. FESTIVAL JUGOSLOVENSKOG IGRANOG FILMA U PULI

Malo favorita

● Šeste festivalske večeri prikazani filmovi „Jagode u grlu" i „Proka" ● U Areni se smjenjuju zvižduci i aplauzi

PULA, 26. juli — Prije nego što se javimo sljedeći put, u Puli će sve biti poznato. Odgledaće se i preostalih pet filmova, od kojih još samo tri u službenoj selekciji za nagrade. Završnica je dakle pri kraju i još se samo čekaju zvanične odluke i saopštenja žirija. Prije toga valja i treba (pa makar i po treći put) pogledati proslavljenog kanskog laureata „Otac na službenom putu", kojim će se završiti osmodnevno druženje u Areni. U toku same projekcije ovog filma ekipa TV Sarajevo će snimati specijalni prilog za jednu od emisija iz kulture, koja će se na malom ekranu prikazivati polovinom avgusta. Nesumnjivo, na ovu projekciju (u subotu, 27. jula) uz Kusturicu i proslavljenu glumačku ekipu pohrliće i jedan broj znanih ili manje znanih Sarajlija i onih koji se nadaju ponovljenom uspjehu ovog djela, o kome je već mnogo rečeno i napisano. „Otac na službenom putu" je glavni favorit za Zlatne i Srebrne arene i samo nekim čudom (a ono je uvijek moguće) desiće se drugačije.

Uopšte gledano, favorita je malo, i tek tri-četiri filma, od ukupno petnaest, koliko ih se našlo u službenoj selekciji, dostojni su za razmišljanje o bilo kakvim priznanjima. Prema tome, žiri više nema mnogo posla i može se potpuno prepustiti svojim tajnim kombinacijama. Ali, vratimo se sinočnoj večeri u Areni.

Puno zvižduka i aplauza. Zato, jer prvi film „Jagode u grlu", već znanog režisera Srđana Karnovića u sebi sadrži toliko izlizanu temu sa eksploatisanium likovima (Bane Bumbar, Goca, Uške, Boca Čombe...), koje smo čak gledali i u reprizno TV-seriji, „Grlom u jagode". Ista priča na isti kalup, samo sa obrnutim naslovom. Ipak, ovdje još samo treba reći da je veliko gledalište Arene iz poštovanja aplaudiralo poznatim glumcima, kao što su Branko Cvejić, Predrag Manojlović, Aleksandar Berček, Mira Banjac i drugi.

Drugi film večeri „Proka" u režiji Ise Čosije i proizvodnji „Kosova-filma" je izmišljena priča, prostorno i vremenski neodređena, i o tome nevrijedi trošiti mnogo riječi. Ova mješavina stilova, žanrova i ambijenata na listi glasanja publike za nagradu „Zlatna vrata Pule" smjestila se na posljednje mjesto, dok je film Dragana Kresoje „Kraj rata" još uvijek na čelu, što će po svemu sudeći ostati sve do posljednjeg dana festivala.

Žiri publike za nagradu „Studijev jelen" takođe ne mijenja mišljenje. Najveću ocjenu do sada ima film „Ljubavna pisma s predomišljajem", a slijedi ga film „Život je lijep". Da li će „Otac na službenom putu" i ovdje izmijeniti redosljed? U to ne treba sumnjati.

Vlado SLIJEPČEVIĆ

SKUPŠTINA SR BiH

O narodnom zajmu za zapošljavanje

SARAJEVO, 26. jula (Tanjug) — Delegati Skupštine BiH jutros su na zajedničkoj sjednici svih vijeća saslušali ekspoze potpredsjednika Izvršnog vijeća Rafaela Primorca o Nacrtu zakona o narodnom zajmu za zapošljavanje i uvodno izlaganje člana Izvršnog vijeća Mirka Šimića o privrednim kretanjima u ovoj godini, s posebnim osvrtom na organizovanu zaštiti životnog standarda ugroženih porodica.

Narodnim zajmom, koji će se upisivati-kako se predlaže Nacrtom posebnog zakona-od 1. decembra ove do kraja februara, a uplačivati od aprila iduće godine u BiH bi se prikupilo 40 milijardi dinara za dodatno zapošljavanje oko 100.000 mladih ljudi u periodu 1986-1990. godina.

UZ 27. JULI

Novi most na Korani

KARLOVAC, 26. jula (Tanjug) — Povodom 27.jula, Dana ustanka naroda Hrvatske, danas će u Karlovcu na rijeci Koranibiti predat na upotrebu novi spomen-most, izgrađen umjesto starog drvenog mosta. Preko starog mosta je u novembru 1941. godine jedna partizanska jedinica, na čelu sa narodnim herojem Vječeslavom Holjevćem ušla u okupirani grad da oslobodi uhapšenog sekretara Mjesnog komiteta Komunističke partije Hrvatske Marijana Čavića Grgu. Novi most izrađen u spomen na tu legendarnu akciju, izgradili su pripadnici Inženjerijskog školskog centra Jugoslovenske narodne armije u Karlovcu.

POSJETE

Vrhovec otputovao u Limu

BEOGRAD, 26. jula (Tanjug) — Član Predsjedništva SFRJ Josip Vrhovec otputovao je danas avionom u Limu, gdje će prisustvovati inauguraciji novoizabranog peruanskog predsjednika Alana Garsije. Josip Vrhovec će nakon toga učiniti radnu posjetu Kolumbiji.

U sastavu delegacije nalazi se i zamjenik saveznog sekretara za inostrane poslove Budimir Lončar.

UJEDINJENE NACIJE

Sankcije protiv režima u Pretoriji

Ujedinjene Nacije, 26. jula — Kako javlja dopisnik Tanjuga, možda prvi put u istoriji Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih Nacija zapadne zemlje su ne samo osudile rasistiki režim u Južnoj Africi već su zatražile i primjenu sankcija protiv njega.

U Rezoluciji koju su zajednčiki predložile Francuska i Danska, traži se obustavljanje svih novih ulaganja u Južnoafričku Republiku i zabrana uvoza zlatnog kovanog novca iz te zemlje. Takođe se zahtijeva prekid garantovanih izvoznih zajmova i zabrana prodaje kompjuterske opreme koju mogu koristiti armija i policija kao i zabrana svih novih ugovora na nuklearnom polju.

DO KRAJA GODINE

Suđenje Klausu Barbiju

LION, 26. jula (AP) — Suđenje nacističkom ratnom zločincu Klausu Barbiju može se očekivati prije kraja ove godine, izjavio je lionski javni tužilac.

To je zapravo, zvanična potvrda ranijih izvještaja prema kojima je suđenje „mesaru iz Liona" trebalo da počne u oktobru ili novembru ove godine.

Nacistički zločinac Barbi uhapšen je u februaru 1983. godine u Francuskoj Gvajani, pošto je prethodno protjeran iz Bolivije.

MIROVNI PREGOVORI

Zadovoljstvo Nikaragve

MEKSIKO, 26. jula (Tanjug) — Nikaragva je sa zadovoljstvom prihvatila najnovije prijedloge grupe „Kontadora" za oživljavanje mirovnih pregovora u Centralnoj Americi.

Predsjednik Daniel Ortega je u tom smislu izjavio da su najnovije inicijative „Kontadore", posebno direktan poziv vladi SAD da pristupi pregovorima sa Nikaragvom, dokaz da je grupa sada „aktivnija i jača nego do sada". Daniel Ortega je, pritom, ponovo otpužio vladu predsjednika Regana da čini sve „kako bi uništila latinskoamerićko jedinstvo i nametnula vojno rješenje u Centralnoj Americi".

Nikaragvansko Ministarstvo inostranih poslova je, takođe, objavilo saopštenje u kojem se kaže da je poziv SAD da obnove pregovore sa sandinističkom vladom" korak bez presedana, konstruktivan napor iz kojeg se vidi da je mirovna grupa aktivnija nego ikada ranije".

Zvanični krugovi Nikaragve su i ovom prilikom izrazili spremnost za obnavljanje dijaloga sa SAD, ali bez ikakvih preduslova. Vlada u Managvi je ponovo odbacila zahtjev da se američko-nikaragvanski pregovori održe nakon dijaloga sa kontrarevolucionarnim snagama, kako je to zatražila Bijela kuća.

IZ PRIBOJSKOG „POLIESTERA"

NOVA PROTIVGRADNA RAKETA

PRIBOJ, 26. jula (Tanjug) — U fabrici namjenske proizvodnje pribojske industrije „Poliester" uspješno je izvršena proba protivgradne rakete sa tempiranim sistemom PP-6-T. Ispitivanja su potpuno uspjela bez ijedne greške.

Ova protivgradna raketa ima domet 6.000 metara u vertikalnom djejstvu sa tempiranim sistemom i izuzetne balističke i druge osobine, koje u ovoj oblasti do sada nisu bile poznate.

U raketu je ugrađen protivgradni reagens proizvodnje industrije „Poliester", koji u jugoslovenskoj industriji do sada nije registrovan. Konstruktori ovih tipova raketa i reagensa su diplomirani inženjeri Mato Marović i Zoran Mišurović.

IZ SAD

Poklon iseljenika

LJUBLJANA, 26. jula (Tanjug) — U Ljubljanu je danas doputovala grupa predstavnika slovenačkih iseljeničkih organizacija iz Amerike, koja je donijela dragocjenu aparaturu za mjerenje opterećenja srca. Za kupovinu ove aparature — „compustress machine", koja košta 55 hiljada dolara, slovenački iseljenici su u SAD sproveli posebnu akciju prikupljanja sredstava, koja je trajala od jula prošle godine do maja ove. U ime Slovenaca iz Amerike, aparaturu, koja je namijenjena ljubljanskom Univerzitetskom kliničkom centru, u ponedjeljak će predati predsjednik „Slovenske narodne podporne jednote" (SNPJ) iz Čikaga Edvard Hribar.

U KINI

Poginula 82 lica

PEKING, 26. jula — Osamdeset i dva radnika su poginula u eksplozlji do koje je došlo u jednoj kineskoj fabrici eksploziva. Kako izvještava Rojter, pozivajući se na pisanje lista „Čajna dejli", do eksplozije je došlo u Taojuanu, u provinciji Hunan, 20. aprila, a uzroci su loša organizacija i nedovoljna zaštita na radu. Kineski dnevnik upozorava na neophodnost preduzimanja neophodnih mjera zaštite na radu.

NOVI TALAS TURISTA

Na graničnim prelazima gužva

LJUBLJANA, 26. jula (Tanjug) — Jutros je na svim magistralnim putevima u Sloveniji koji vode prema moru povećan promet. I na graničnim prelazima vlada velika gužva. Tako se na graničnom prelazu Šentilj ulazi u osam kolona i u prosjeku na ulazak u našu zemlju čeka oko jedan sat na Korenskom Sedlu vozila ulaze učetiri kolone i prosječno se čeka do 90 minuta. Na svim ostalim graničnim prelazima promet se odvija normalno. Još veći talas gostiju očekuje se navečer.

ZAŠTITA OKOLINE

Šorom šajke, a Savom smeće

BEOGRAD, 26. jula (Tanjug) — Rijeku Savu, koja je i ovako „bogata" naftom i većinom njenih derivata, ne zagađuju samo uzvodno od Beograda. Tako, više od dvadeset privatnih i nekoliko društvenih ugostiteljskih objekata-splavova, koji su ukotvljeni na obali Save kod Ade Ciganlije, svakodnevno trpaju sve raspoloživo smeće u ovu rijeku naše savjesti.

Radnici sa plutajućih restorana tvrde da nemaju kud sa smećem, a i malo ko priznaje da su kese, u vodi, flaše, tetrapak od mlijeka i sokova, potekli od njih.

Vlasnici restorana imaju sve potrebne papire za rad, mada i oni, kao i službe koje su im izdale te dozvole, od samog početka znaju za problem odnošenja smeća sa ovog dijela Ade.

NAFTA I TRŽIŠTE

„Ishitren" zahtjev

TEHERAN, 26. juli (Tanjug) — Iranski minsitar za naftu izrazio je žaljenje zbog „ishitrenog" saudijskog zahjetva da se smanji cijena nafte. U kratkoj izjavi nakon završetka Ministarske konferencije zemalja izvoznica nafte (OPEK), iranski ministar Mohamed Garaži je izrazio nezadovoljstvo odlukom konferencije o pojeftinjenju nekih kategorija nafte.

Većinskom odlukom deset članica OPEK-a, cijena barela „teške" nafte smanjena je za pola dolara, a „srednje" kategorije za dvadeset centi. Protiv te odluke, po kojoj „teška" nafta košta 27,50 dolara po barelu, a „srednja" 27,20, glasali su Alžir, Iran i Libija. Iranski ministar je izjavio da se uprkos mnogim tvrdnjama, stanje na tržištu ove sirovine popravlja u korist zemalja proizvođača nafte.

ŽETVA

UPI preuzeo 51.000 tona pšenice

SARAJEVO, 26. jula (Tanjug) — Na imanjima sarajevskog poljoprivrednog i industrijskog kombinata UPI i njivama njegovih udruženih zemljoradnika i kooperanata u BiH dosad je sa 19.000 hektara požnjeveno 62.700 tona pšenice i raži, a preuzeto 51.200 tona zrna. Prosječni prinosi su manji nego lani i kreću se oko 3300 kilometara žita po hektaru.

Žetva na preostalih 3.000 hektara obaviće se u naredna dva-tri dana.

U OHRIDU

Krenuo turistički voz

OHRID, 26. jula (Tanjug) — Ohrid je dobio novu atrakciju-turistički voz, koji je obezbijedila poslovnica agencije „Putnik" u ovom gradu. Voz može povesti 80 putnika, a kretaće se brzinom od 15 kilometara na sat, tako da će turisti moći da šetaju starim dijelom Ohrida i posjete kulturno-istorijske znamenitosti ovog drevnog grada.

GODIŠNJICA SKOPSKOG ZEMLJOTRESA

Nagrade studentima

SKOPLJE, 26. jula (Tanjug) — U Skoplju je danas obilježena 22-godišnjica katastrofalnog zemljotresa. Sjećanja na teške trenutke 26. jula 1963. godine kada je zemljotres porušio veći dio glavnog grada Makedonije i odnio 1070 ljudskih života, oživljena su danas pred Spomenikom žrtvama na skopskom groblju „Butel", gdje su predstavnici grada, opština, društveno-političkih organizacija i omladinske organizacije SOUR-a „Rade Končar" iz Zagreba položili bukete cvijeća.

Povodom obilježavanja ove godišnjice, rektor Skopskog univerziteta „Kiril i Metodij" prof. dr Aristo Andonov — Poljanski je najboljim studentima društvenih inauka i arhitekture Melaniji Serdenakovskoj i Nini Dimitrovoj uručio tradicionalne nagrade fondacije preminulog počasnog građanina Skoplja Franka Harkorda Maninga, koje su dodjeljuju na sam dan godišnjice.

G

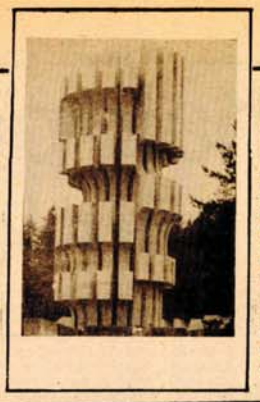

● Same mjere ekonomske politike, pogotovo kada se donose parcijalno, nisu dovoljne da se stabilizacioni program brže ostvaruje, već su nužne frontalne promjene u društvenim odnosima proizvodnje ● To su preobražaji koji bi u isto vrijeme oslobodili veliku društvenu energiju, aktivirali naše ljudske i materijalne potencijale i ujedno doveli do skladnog djelovanja tržišnih kriterija i planskih ciljeva ● Drugim riječima, moramo otvoriti novi prostor u ekonomskom i motivacionom smislu da bismo ekonomske zakonitosti mogli uvažavati tako da one pored privredne efikasnosti „proizvode" i nove civilizacijske vrijednosti: vlast radničke klase, socijalnu pravdu i ravnopravnost.

Nikola Stojanović:
Iluzije nam ne koriste

INTERVJU „NEDJELJNOG GLASA"

NIKOLA STOJANOVIĆ. ČLAN PREDSJEDNIŠTVA CENTRALNOG KOMITETA SKJ

Nužne duboke društvene promjene

Razgovor sa Nikolom Stojanovićem započet je na Ekonomskom fakultetu u Banjaluci, a nastavljen u Cnetralnom komitetu SKJ u Beogradu. S prozora njegovog kabineta na četrnaestom spratu otvara se sveobuhvatan pogled na nove i stare krovove Beograda, sve tamo do vojvođanskih ravnica. Ali, ovoga puta nas zanima jedna druga panorama - prikaz naše aktuelne društvene i ekonomske stvarnosti, u kojoj je Dugoročni program ekonomske stabilizacije dobio ulogu matice iz koje sve izvire i u koju se sve vraća. Tako bi bar trebalo da bude. Svjedoci smo, međutim, da se ta glavna struja zaplela o mnoge prepreke, da se gubi u virovima poremećenih privrednih tokova, pa čak i zastaje u plićacima zatvaranja u parcijalne interese i žabokrečinama ustajalih autarhija. Zato je prvo pitanje, koliko stereotipno toliko i neizbježno:

● Zašto stabilizacija, još nije dobila onaj tempo koji se očekivao poslije donošenja Dugoročnog programa i koje su to glavne kočnice bržem privrednom oporavku?

→ Ima dosta uzroka tome zastoju. Pali smo u zamku nekih iluzija pa i dogmi s kojima još, eto, nismo raščistili. Iluzija je bila u vjerovanju da čim smo usvojili Dugoročni program sve će se brzo promijeniti, krenuti nabolje i to s lakoćom. Raširenо vjerovanje, da je dovoljno samo malo bolje raditi nego što smo radili ranije i program će se ostvarivati, uljuljkalo nas je i odvuklo od suštinskih promjena, bez kojih nema dugoročnije stabilizacije. Tome je išla na ruku i iluzija, s kojom se ni u Savezu komunista ni šire nije dovoljno razgraničilo, da je revolucija jedna bistra rijeka koja teče pravilno, bez kolebanja i otpora, pa smo zaboravili da je i ovaj dio revolucije, u stvari, svojevrsna borba koja ima i duboke klasne sadržaje i koja nosi otpore, ne samo onih koji su protiv samoupravljanja, već i svih onih koji subjektivno nisu protiv njega ali nisu spremni da se odreknu svojih monopolnih pozicija. Zato im svjesno ili nesvjesno, više odgovara da se sa suštinskim promjenama odugovlači, da ih odlažu kako bi svoje pozicije što duže zadržali pa i ojačali.

Dugoročni program traži određene promjene u društvu, naravno na liniji revolucije, Ustava, Zakona o udruženom radu i Programa Saveza komunista. To, prije svega, znači prelazak sa ekstenzivnog na intenzivni način privređivanja i mnogo efikasnije uključivanje u međunarodne ekonomske tokove. Pošto se naš sistem zasniva na samoupravljanju, ovaj se proces i preobražaj može ostvarivati samo mobilizacijom radničke klase, radnih ljudi i svih građana. Dakle, ta mobilizacija je prvenstveni zadatak bez kojega se ovako zamašan posao ne može obaviti.

Svjesni i nesvjesni otpori

Morali smo imati na umu otpore svih onih kojima promjene ne odgovaraju, ali takođe računati i na inerciju starih navika kod velike većine, inače, pošteni ljudi koji iskreno prihvaćaju Program. Moramo se, naime, svi mijenjati u pogledu svijesti, navika, ostvarivanja obaveza, znanja itd. Plebiscitarnost s kojom je Program dočekan nosi u sebi i jednu nepotpunost, da ne kažem opasnost, što je rodilo razne iluzije, jer se svi nismo dovoljno upoznali šta on realno nudi i šta zahtijeva od svakog pojedinačno i svih skupa. I zbog toga se sada naširoko čudimo otkuda otpori sprovođenju Programa, umjesto da smo shvatili da se on bez otpora ni ne može ostvarivati.

Sve to, naravno, ne mogu biti opravdanja za kašnjenje u realizaciju dugoročnih i temeljnih promjena koje su nužne. No, mislim, da su ove iluzije kao sjenke pratile cijeli proces i zbog njih je sporo prodirala i osvajala prostor svijest i „filozofija" Dugoročnog programa stabilizacije. Znatno sporije no što je to objektivno moguće. Ne treba zaboraviti da promjene koje su nastale posije usvajanja Programa na području svijesti, otvaranja nekih značajnih procesa u privredi i društvu, pa i rezultati u pojedinim djelovima udruženog rada, nisu ni mali niti za potcjenjivanje bez obzira što je sve to još nedovolino.

● Osim tih iluzija koje nas zasljepljuju, sigurno je da ima i mnogo konkretnijih otpora?

→ Stanje u kojem se sada nalazimo prepoznatljivo je po autarhičnim koncepcijama razvoja pojedinih dijelova zemlje, po kriteriju koji isključivo priznaje perspektive i interese samo „moje" sredine. U takvoj „ideologiji" nadmoći pojedinačnih nad zajedničkim interesima, sve se više zapostavlja i gura u stranu dugoročni klasni interes radničke klase. Zbog toga se ne razvija samoupravljanje, jačaju grupnosvojinski odnosi i s njima birokratsko-etatističke i birokratsko-tehnokratske snage i svijest koja ih prati. To je prisutno, razumije se, i u Savezu komunista i onesposobljava ga, kao i sve druge subjektivne snage, da ostvaruju svoju ulogu. Autarhija i parcijalizacija su oblici ispoljavanja takve svijesti, ali ih i ona sa svoje strane pothranjuje i učvršćuje. Od toga do nacionalizma nekada nema ni korak. Zato se ne trebamo čuditi što je nacionalizam na širokom frontu u zamahu. Zato je i došlo do toga da se malo sagledava kako se svi dijelovi i zemlja u cjelini odnose prema postavkama iz Dugoročnog programa , nego se dobrim dijelom na sve gleda samo iz perspektive uže zajednice i preračunava kako ona usvimtim mjerama i promjenama prolazi. Tako je jačala isključivost i zatvaranje u pojedinačne i posebne interese. Zbog toga su kod nas najčešći sukobi i konfrontiranja upravo između birokratskih etatizama, posebno republičkih, pokrajinskih i federalnog. To stanje i pojavni oblici mnoge navode na pogrešan zaključak o stvarnim uzrocima. Zato je veoma važno da jasno razgraničimo borbu za afirmaciju ustavne uloge republika, pokrajina i Federacije od nastojanja i borbe protiv birokratskog etatizma, koji se ušančio i ojačao baš na tim nivoima društvenog organizovanja.

Bliža košulja od kaputa

Ne smijemo svakako pasti ni u drugu krajnost, pa da sada svim silama potiskujemo pojedinačne interese. Uvijek moramo računati s tim da su oni naša realnost, jer svi dobro znamo da nam je uvijek „bliža košulja od kaputa". Pa naša koncepcija samoupravljanja i polazi od tih pojedinačnih interesa i pretvara ih u značajnu pokretačku snagu, i borba protiv njih pošto-poto, pa makar i nesvjesno, vodila bi u suspenziju samoupravljanja. Nisu problem pojedinačni interesi, problem nastupa onda kada oni postaju jedini kriteriji koje poštujemo, kada se u njih zatvaramo i ograđujemo, kada ne idemo ni koraka dalje od toga i ne dolazimo, kroz samoupravne tokove, do onoga što nam je zajedničko. Taj zajednički interes je novi kvalitet koji je i nastao upravo respektovanjem svih tih različitih pojedinačnih interesa. Do svega ovoga ne bi ni došlo da se stalno polazilo od dugoročnih radničko-klasnih interesa kao kriterija koji jedino mogu da osiguraju brži razvoj. A to je i osnovna „filozofija" Dugoročnog programa koja je sada kod mnogih izbačena iz upotrebe baš zbog te isključive i jednostavne orijentacije na svoju sredinu, svoju opštinu, svoju republiku.

● Ekonomisti se zalažu za ekonomske zakonitosti i ekonomsku logiku a radnici za „čiste račune". I jedno i drugo u suštini je isto, jer bi i radničkoj klasi najviše odgovaralo da se poštuje ekonomska logika, a ne da umjesto nje vlada birokratski voluntarizam?

Na štetu cjeline

Zaboravlja se da djelujemo u uslovima robne proizvodnje, samoupravljanja i planiranja, da je to naš realni istorijski ambijent, i da je na drugim pretpostavkama nemoguće graditi naše socijalističko samoupravno društvo. Može se nekome učiniti da to nije sporno, međutim, život pokazuje drugačije: to je stalno na dnevnom redu i u vezi s tim razlike su neprestano prisutne, a ponekada i jako izražene.

Ekonomske i tržišne zakonitosti uslov su za samostalnost organizacija udruženog rada kao privrednih subjekata, i uslov da radnici u njima vrše ekonomske funkcije samoupravnih robnih proizvođača, ostvarujući svoja neotuđiva prava u upravljanju i vladanju dohotkom i reprodukcijom. Ne možemo razvijati ni društvenu svojinu kao socijalistički odnos bez djelovanja tržišta.

- To su naša opredjeljenja, ali pogledajmo šta se događa u praksi. Kada je osnovni kriterij kako prolazi „moja" sredina, onda otpada ekonomija. Onda otpadaju principi ekonomije i ne samo ekonomije. Ispada da je važno samo to ko će se bolje snaći za svoju sredinu, makar i na štetu cjeline, a dugoročno gledamo i na vlastitu štetu. Nije važna tada ni struka ni nauka, bitno je jedino ko i kako podržava one koji se deklarišu kao borci za vlastitu sredinu. Oni postaju otjelovljenje tih interesa, pa i kriteriji ponašanja, te se zato i dešava da su i Dugoročni program, a i principi demokratskog centralizma, potisnuti u stranu. Subjektivizam i voluntarizam izbijaju u prvi plan. To su samo neke manifestacione pojave birokratizovane svijesti i prakse koja se jako proširila.

To nam nagriza i jedinstvo u Partiji, jer se i unutar njenog djelovanja i odnosa u njoj samoj uvlači i jača birokratizam. Ne bi se smjelo dešavati, a na žalost dešava se i to ne rijetko, da se odnos članova prema Savezu komunista mjeri njihovim odnosom prema uticajnim i moćnim pojedincima ili grupama čije su procjene i mišljenja opredjeljujuća. Iako za komuniste mora biti osnovni kriterij istorijski interes radničke klase, ipak, konkretno dati materijalni interesi, različite prilike, praksa i stanja društvene svijesti, navode i mnoge komuniste na brokratsko ponašanje. Mnogi ne vide kako treba u ovakvim prilikama raditi, čak i kada žele da se bore za ostvarivanje stabilizacionog programa, za samoupravljanje, ili protiv inflacije.

Kako mobilisati radnike

Treba stalno imati na umu da smo uvijek pravovremeno gradili jedinstvo i rješavali probleme kada smo polazili od revolucionarnih ciljeva i kriterija djelovanja i ponašanja. Sada izgleda počesto kao da toga cilja nema, pa se čini da je našu revolucionarnost zamijenio pragmatizam. Zato moramo uvijek imati na umu da bez uvažavanje ekonomskih zakonitosti i na tim osnovama usmjeravanih društvenih kretanja, nema ni pravih čistih računa.

● Kako se može zaustaviti sve izraženije i sve opasnije opadanje interesovanja radnika za njihovu samoupravnu funkciju vladanja dohotka i reprodukcijom? Zašto nisu motivisani da se ponašaju kao „samoupravni preduzetnici"?

- S tim uvezi jedno je od osnovnih pitanja u kakvom se položaju nalaze radnici u osnovnom odnosu. Bez tih saznanja i mijenjanja stanja u skladu sa Ustavom samoupravljanje bi ostalo samo parola. Pojavna stvarnost se mora razgrnuti i vidjeti u kakvoj je stvarnoj poziciji radnik. Ako se radnici ne mogu mobilisati iz njihove realne samoupravne pozicije, sve ostalo je prazno. Pozivanje na svijest, odgovornost pa i djelovanje subjektivnih samoupravnih snaga ima određene granice. Najveća snaga je jačanje položaja radničke klase i radnih ljudi na odredbama Ustava i ZUR-a. To je označeno kao jedan od krupnih zadataka na mnogim sjednicama Centralnog komiteta, a posebno na njegovoj 18. sjednici.

Radnik, naime, mora biti siguran da svojim odlukama može da mijenja uslove rada i života, da ono što on proizvede neće pojesti nečiji nerad. Tako bi on i realno bio zainteresovan za svoju upravljačku funkciju. On bi morao kroz razne oblike odlučivati o dohotku koji stiče. Pošto udruženi rad i radnici nisu u ustavnoj poziciji da raspolažu cjelinom dohotka, i to iz godine u godinu sve manje, svjedoci smo šta se dešava, kakve to poremećaje izaziva na tržištu i kakve devijacije nastaju u društvu. Samo na temelju upravljanja radnika društvenim kapitalom naš sistem se može pokazivati efikasnim, može se mijenjati stanje na tržištu, ubrzati proces udruživanja rada i sredstava, razvijati samoupravno planiranje, i uz to mijenjati ponašanje svih društvenih subjekata. Bez toga nema kvalitetno drugačijeg stanja na tržištu a ni u društvu. Bez toga nema stvarne i odlučujuće mobilizacije radnih ljudi za samoupravljanje i progres.

- U tome svjetlu nisu beznačajna ni pitanja zašto delegati ne rade bolje, zašto ponekad nema kvoruma ali su u biti ipak formalna. Suštinsko je pitanje kako taj delegatski krvotok nahraniti stvarnim radničkim interesima. Nije dovoljno radnicima samo kazati da imaju prava na to, nego bi radni ljudi morali biti u društveno-ekonomskom položaju koji ih motiviše da se bore za jačanje delegatskog sistema odlučivanja. Radnik mora imati pravo i odgovornost, ali i mogućnost da odlučuje. Samo tako se može pokrenuti na borbu za stabilizaciju.

Sve ili ništa

● Radikalni stabilizacioni potezi očekivani su na makro i mikroekonomskom planu. Može li se tražiti da privredni subjekti sredesvoje interne ekonomije kada ni makroekonomski nivo nije uređen onako kako je predvidio Program?

- Program je predvidio značajne promjene u privrednom sistemu na liniji Ustava te razvojne i ekonomske politike. U donošenju zakona i propisa pa i drugih aktivnosti dosta kasnimo. Upravo je u toku rasprava o dvanaestak suštinskih zakona. Bez donošenja tih zakona nije moguće da se Dugoročni program ostvaruje, čak i kada bi se SK u bazi mobilisao ka tome cilju, pošto društveno-ekonomski uslovi koji bi trebalo da motivišu radne ljude ne djeluju u istom pravcu. Razumije se, nije sve u zakonima, ali regulisanje tih pitanja je neophodno. Djelovanje na svijest političkim akcijama je značajno, ali uporedo s tim treba graditi društveno-ekonomske uslove koji će jačati motivaciju pa i vršiti ekonomsku prinudu za djelovanje u željenom pravcu. Mi smo sada došli u priliku - bolje reći nepriliku - da donosimo mjeru po mjeru, da idemo korak po korak. Život je pokazao da tako više ne može. I što je najgore, mi se sporimo pred svakim korakom koji dođe pred Skupštinu SFRJ. Da mjere donosimo jednovremeno i cjelovito ostvarujemo Program, privreda ne bi bila, primjera radi, u situaciji koja je nastala poslije uvođenja realnih kamata i kursa dinara. Stvorili bismo joj određeni manevarski prostor, a ne mah se svi preračunavaju kako će u njenim posljedicama proći ova ili ona republika ili pokrajina. U takvim uslovima dolazi do odugovlačenja i odbijanja, ili pak neprovođenja usvojenoga. Moramo znati da nema ni jedne mjere ekonomske politike koja može svima isto odgovarati. Kada se ide sa „paketima" mjera, onda su i te razlike manje i samo tako možemo doći do dugoročnijih stabilizacijskih procesa, bez svada i podozrenja.

Naša koncepcija borbe za stabilizaciju je cjelovita, to jest zasnovana je na programu ekonomskih mjera, programu mjera za jačanje samoupravnih proizvodnih odnosa i programu socijalnih mjera i mora se kao takva u cjelosti i ostvarivati. U protivnom nastaju neizbježne podjele oko parcijalnih pitanja posmatranih izolovano, na primjer, oko kursa dinara, kamata, slobodnog formiranja cijena, deviznog sistema itd. Takvim putem, to je jasno iz dosadašnjih iskustava, ne možemo osigurati ostvarivanje ciljeva i zadataka Dugoročnog programa i antiinflacionog programa. Posljedice su više nego očite: svi gubimo i uvaljujemo se u nove teškoće.

Proizvodni, prirodni i ljudski potencijali našeg društva su značajni. Snaga našeg naroda je ogromna. Program izlaska iz sadašnje situacije imamo. Iskustva nas uče da kad nam je najteže treba da sé okupljamo i hrabro jačajući front samoupravljanja, krećemo naprijed. Ta osobina je naše narode izvlačila iz mnogih teških situacija koje nam je istorija podarila, čak i onda kada su mnogi veliki narodi gubili svaku nadu. Primjeri toga iskustva naše revolucije, a ne dešperaterstvo, strah i podozrenje, mogu nas danas ojačati u ostvarivanju Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

Željko JURIĆ
Anton KASIPOVIĆ

ULJULJKALA NAS POVRŠNOST

● Uvijek smo pravovremeno gradili jedinstvo i rješavali probleme kada smo polazili od revolucionarnih ciljeva i kriterija djelovanja i ponašanja. Sada često izgleda kao da tih ciljeva nema, pa se čini da je našu revolucionarnost zamijenio pragmatizam.

● Umjesto da sva pitanja stabilizacije rješavamo cjelovito i istovremeno, mi smo došli u priliku - bolje reći nepriliku - da donosimo mjeru po mjeru i oko svake se svadamo kada dođe pred Skupštinu SFRJ.

● Uljuljkalo nas je površno uvjerenje da je dovoljno samo malo bolje raditi nego ranije i sve će se srediti samo od sebe. To nas je odvuklo od suštinskih promjena bez kojih nema dugoročne stabilizacije.

G

Ustanak počeo bez direktive

Naš sagovornik Nikola Kotle, revolucionar, nosilac „Partizanske spomenice od 1941. godine", organizator ustanka u drvarskom kraju, član Savjeta Republike, danas penzioner u Titovom Drvaru, rado se odazvao molbi „Glasa" da govori o razvoju radničkog pokreta od tridesetih godina, pripremama za ustanak i njegovom početku — 27. julu 1941. godine, kada su u Drvaru planule prve ustaničke puške.

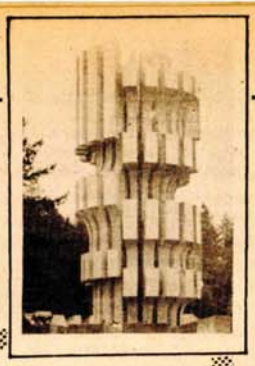

Nikola Kotle, član Savjeta SR Bosne i Hercegovine govori o razvoju radničkog pokreta od tridesetih godina i početku ustanka u drvarskom kraju

Nikola Kotle je, inače, radnik ŠIPAD-a u Drvaru od 1933. godine, bio je aktivista URS-ovih sindikata, radnički povjerenik, prvi član KPJ u ovom kraju, koga je u Partiju primio Veljo Stojnić, koji je radio kao učitelj u Kamenici kod Drvara.

Aktivna borba

Zanat ste završili u Bečkereku, današnjem Zrenjaninu, kao štićenik „Privrednika". Da li ste još za vrijeme naukovanja dolazili u dodir sa naprednim radnicima i kada počinje vaša aktivnost u URS-ovom sindikatu?

— Radnički pokret u Drvaru vodio je aktivnu borbu protiv eksploatacije još od trenutka kad je radništvo shvatilo da formiranje nove države radnicima ne donosi ništa novo. Poslije toga 1929. godine počinje velika privredna kriza, a 1931. godine je 1.500 radnika celuloze, zbog prestanka rada fabrike ostalo bez posla, pilana od tri smjene svodi se na jednu, koja je povremeno ukidana. U Drvaru je došlo do velike nezaposlenosti, kriza, jeftinih nadnica, živjelo se veoma oskudno. Tek 1933. godine, jedna grupa mlađih radnika, među kojima sam bio i ja, kreće u akciju. Ja sam u Bečkereku, gdje sam 1932. godine završio zanat, bio aktivan u sokolskoj organizaciji i bio sam došao do nekih saznanja o organizaciji, a klasni odnos se odmah osjeti. Mi smo postavili cilj da se stvori jedinstvo radničkog pokreta u Drvaru. Stom parolom smo krenuli. Našli smo na veći otpor kod starih sindikalnih lidera, koji su nam više smetali nego vlast i poslodavci. Ti stari lideri htjeli su da imaju svako svoj sindikat, da budu na čelu.

● Šta je zapravo uticalo na stvaranje radničkog jedinstva u Drvaru u tim vremenima?

Radnici su osjećali da treba da su jedinstveni. Znali su da ako su složni i jedinstveni, ako imaju viziju zašto se bore, onda je to snaga koju ništa ne može zaustaviti. Ta je snaga ispoljena u štrajkovima 1937. godine. Pravili smo probe štrajka u dvije-tri šumske manipulacije, tako da smo 1938. godine, a izbori su bili u jesen, u avgustu pripremili jedan dobar, moderan štrajk. U Drvaru, to hoću da naglasim, tada još nije postojala partijska organizacija. Predložili smo, a radnici su tada usvojili, kolektivni ugovor sa 23 tačke. Svi su bili na poslu tada, u avgustu 1938. godine, pred same izbore. Pojavio se tada samo jedan štrajkbreher. On je po 23. tački trebalo da bude protjeran iz Drvara. Bio je razbijač radničkog jedinstva i nije mu više bilo mjesta u Drvaru. Mi smo taj štrajk dobili. Sve i jedna tačka je prihvaćena, bez imalo odstupanja. Tada je vlast shvatila snagu radništva. Ali i radnici su shvatili kakva je snaga radnički pokret kad je ujedinjen. Ta svijest se ispoljila i u decembarskim izborima te iste godine.

● Jedna slika iz štrajka 1938. godine, koja se brzo našla u rukama vlasti potvrdivala je da je Drvar „komunistički". Kako je došlo do te čuvene slike „ljevice"?

— Za vrijeme štrajka radnici su bili u pilani. Došao je fotograf iz Drvara da slika štrajkače u pilani. Kad je on namjestio aparat na kran, onda je jedan socijaldemokrata provocirao štrajkače da svi dignu lijevu ruku. Radnici su to i uradili i ta slika je odmah uveličana i stigla je do vlasti. To je za vlast bila potvrda da je Drvar komunističko mjesto. Tada su Kujundžića, bivšeg bana Vrbaske banovine, dali za kandidata Jugoslovenske radikalne zajednice u Drvaru. A bio je već i naimenovan za budućeg ministra šuma i ruda, koji je „kapa" privredi ovog kraja. On je dolazio u Drvar, nigdje nije mogao održati zbor. Pokušao je da na Vaganu govori željezničarima, ali je i tamo najuren kamenicama. U Drvaru tada dobio tek 92 glasa, a sve ostalo je glasalo za opoziciju. To je bila potvrda visoke klasne svijesti, tada je Drvar imao velik broj kvalifikovanih radnika, svjesnih, školovanih ljudi. Naša grupa, na čelu sa mnom se istakla u to vrijeme. Nas su hapsili, progonili, optuživali. Tito je iz štampe vidio da je to snažan radnički pokret i hitno je tražio da se u Drvaru formira partijska organizacija.

Nikola Kotle

Prva partijska ćelija

— Kako i kada je formirana prva partijska ćelija u drvarskom kraju?

Krajem 1938. godine Veljo Stojnić dolazi za učitelja u Kamenici, a i ja sam iz istog sela. Odmah smo se sprijateljili, a kad se 1939. godine vratio sa ferija došao je kod mene i rekao: „Nikola meni su naredili da te odmah primim u Partiju, i da nađemo još jednoga ili dvojicu i da formiramo ćeliju". Tako je to počelo. Ja nisam bio ni kandidat, ni skojevac, a tada se praktikovalo da čovjek prođe kandidatski staž koji je bio najmanje godinu dana.

● Zašto je Međustrukovni odbor sindikata u Drvaru formiran tek 1939. godine?

— Još 1938. godine taj Odbor je trebalo da bude formiran. Međustrukovni odbor sindikata trebalo je da bude formiran krajem te godine, a ja sam bio predložen za predsjednika, ali sam poslije izbora osuđen na 52 dana, a dekretom ministra šume i ruda bio mi je zabranjen rad. To je važilo za nas trojicu. Ostao sam bez posla oko devet mjeseci dok ta vlada nije pala. Tek podjesen te godine oformili smo Međustrukovni odbor sindikata i ja sam izabran za predsjednika. To je bio klasni, borben URS-ov sindikat. Radnici su stvorili svoju Potrošačko-nabavnu zadrugu, stvarani su sportski klubovi, čitaonice. U tom periodu diktature, kad je Komunistička partija stavljena van zakona, najefikasnije djelovanje je bilo okupljanje radnika u klubove i društva. Mi smo se ubacivali u sve oblike ove organizacxije, da možemo živom riječju politički djelovati među masama, razvijati klasnu svijest. Dvije-tri godine prije rata imamo svu omladinu organizovanu u raznim oblicima. Za one koji nisu bili završili osnovnu školu formirali smo analfabetske tečajeve, a za one koji su završili osnovnu školu za njih smo osnivali čitalačke grupe, nabavljali naprednu literaturu, a kasnije su iz tih čitalačkih grupa izrastali najborbeniji, koji su postajali članovi SKOJ-a.

● Šta je uticalo na narod drvarskog kraja da se listom opredijeli za ustanak 1941. godine?

— Drvarski narod je bio pod totalnim uticajem klasne borbe radničke klase. Vizija je bila čekati pogodno vrijeme da se zbaci tadašnji poredak da se ostvari parola: „Fabrike radnicima, zemlja seljacima". To je taj snažni motiv, koji je, kad je zemlja porobljena, nama odlično došao da upravo ti ljudi iz radničkog pokreta, koji su se u toj sredini afirmisali, gdje su stekli povjerenje radništva i naroda, počnu pripreme za ustanak.

● Koliko je Drvar imao članova Partije pred ustanak?

— To nije išlo tako brzo. Ima prigovora od nekih drugova da smo pomalo sektašili. Ti prigovori ne stoje, ako se ima u vidu u kakvim je uslovima djelovala Partija, proganjanja, zabranjen svaki rad. Zato odabiranje nije moglo ići preko noći. Mi smo od formiranja prve ćelije imali godinu i po dana. Do ustanka u Drvaru smo imali 40 komunista. To je bila snaga koja je mogla obavljati pripreme za ustanak. Skojevaca je bilo nešto više. SKOJ se brže „tičao". Hitler je napao Jugoslaviju. Stara Jugoslavija se branila pod parolom: „Za kralja i otadžbinu". Baš zato što je ta parola bila Jugoslavija je kapitulirala brzo. To je za naše narode bio najteži period. Pobjegla vlada, politički prvaci, generali... Ostali su samo komunisti.

Prva poruka — strijeljanje

● Drvar u to vjeruje?

U Drvar dolaze Nijemci. Prvo im je bilo da opljačkaju sve što su našli. Davali su priznanice, koje nikad nisu platili. Prva naredba je bila da svi koji posjeduju vatreno oružje moraju ga predati u roku 24 sata, inače će biti strijeljani. To su nam jedino nudili. Uspjeli smo da i pored ove naredbe sačuvamo, ovdje u drvarskom kraju, oko 200 karabina, sedam-osam puškomitraljeza, dva teška mitraljeza, municije, pištolja i druge opreme. To pokazuje da je partijska i skojevska organizacija dobro postavila ovaj zadatak. Nismo priznavali kapitulaciju. Komunisti su tražili oružje, ali se Jugoslavija pod parolom „Za kralja i otadžbinu", nije mogla braniti. Poslije Nijemaca došli su Talijani. Talijani su ostali dok nije formirana ustaška vlast. Nešto ustaša je došlo sa strane da bi se skrpila ustaška vlast. Ona je odmah najavila istrebljenje. Oduzeti su radioaparati. Od novina je dolazila samo ustaška štampa. Kod naroda je nastala demoralizacija. Niko nije vidio perspektive. U takvoj situaciji, kad se narod više ničim dobrom ne nada javljaju se komunisti. Bili su to veoma teški uslovi. Tri čovjeka se nisu smjela sastati, jer je svako okupljanje bilo zabranjeno. Šapatom se saopštavalo da se valja pripremati za ustanak.

● Vi ste sa grupom bosanskih komunista do kraja marta 1941. godine bili u logoru u Ivanjici. Ko je tada bio sekretar komiteta KPJ za Drvar?

— Odluka o formiranju Sreskog komiteta KPJ donesena je bila u jesen 1940. godine. Ali, kako smo ja i Obrad Banjac bili u logoru, a Huso Abdičević i Veljo Stojnić su dobili otkaz, tek 30. marta 1941. godine održali smo Prvu sresku partijsku konferenciju na kojoj je izabran Sreski komitet, a ja sam izabran za sekretara Komiteta. Na toj dužnosti sam ostao do oktobra 1941. godine, kada je formiran Okružni komitet za ovaj dio Bosanske krajine. Rudi Kolak je bio sekretar, a Ilija Došen i ja smo bili članovi Okružnog komiteta. Mene je u periodu od marta do oktobra zapala najodgovornija dužnost sekretara Sreskog komiteta. Morao sam u maju otići s posla i povući se u ilegalnost, jer su me ustaše tražile, željele su da me likvidiraju. Pred nama je bilo da pripremamo ustanak. Bilo je najteže sačuvati narod od ustaškog pokolja. U gradu je radilo oko tri hiljade radnika. Računali smo da radnike neće smjeti napasti, jer trebalo je da se radi i proizvodi. Ustaše su naređivale da se kuluči, ali je to partija sprečavala. Da bi znali kakve se odluke donose mi smo morali organizovati našu obavještajnu službu.

● Kako je funkcionisala ta služba i koliko je značila da se preduhitre ustaške namjere o pokoljima?

— Kod jednog šnajdera — Ivice Marića, koji je bio u užem ustaškom rukovodstvu radio je jedan Hadžalija, šnajderski pomoćnik. On je bio naš simpatizer i bio mi na vezi. Njega smo angažovali da nam dostavlja informacije. Gazda je pijan redovno pričao pomoćniku šta je odlučila ustaška vlast, a pomoćnik bi to nama javljao. Drugi punkt je bio u pošti. Kao službenik tu je radio Nine Dejanac sa Kamenice, ali je morao napustiti službu, jer je bio Srbin. Upravnik pošte, Splićanin, bio je napredan, simpatizer. Odlučim da odem kod njega u stan i otvoreno mu kažem da Ninu mora zadržati u službi. On to prihvati, a mi Ninu primimo u Partiju. On je ostao u pošti, ne izlazeći iz zgrade. Nine na dva dana uoči ustanka napustio poštu. Do tada svaki telefonski razgovor i svaka depeša je išla preko njega, a njega su svako pola sata posjećivali skojevci, preuzimali od njega poruke. Tako smo mi uvijek bili na vrijeme obaviješteni. Svaka odluka je brzo išla u narod, pa niko nije išao na kuluk, niti su ustaše mogle organizovati pokolje. Oni su donijeli odluku da pokolju neke građane. Mi smo i njih obavijestili na vrijeme, ali nas nisu htjeli poslušati. Onda su pozvali 380 ljudi na vojnu vježbu. Odabrali su viđenije ljude. U toku noći smo sve obavijestili i ovo zaustavili. Otišao je samo jedan — Jandrija Bosnić, bilježnik, nije nas poslušao i njega su strijeljali. Ustaše su popalile crkve. Računali su izazvaće narod, ali to nije uspjelo. Religija nije imala nekog uticaja u drvarskom kraju. Onda su bili planirali pokupiti radnike iz druge i treće smjene pa strijeljati. Mi smo dali direktivu da druga smjena napusti posao ranije, a da treća ne dođe na posao. Tako su uhvatili samo trojicu neoprezних. Ni ta akcija nije uspjela.

● Kada je drvarsko područje imalo organizovane gerilske odrede?

— Sprovodeći direktive najviših organa Partije mi smo već 21. jula imali organizovane gerilske odrede. Bili su to Odred „Javorje" u Drvar Selu, na Kamenici Treći, Zaglavici i Crvljavici Drugi odred. Bili su organizovani i odveli u Trubaru, Cvjetniću i Boboljuscima, Mokronogama, Tičevu, Grahovu... Mi smo održali konferenciju vojnih povjerenika i pozvali drugove iz Like. Kontakt smo uspostavili preko Milutina i Pere Morače. Iz Žednika je došao Đoko Jovanić i braća Mileusnić, pa su formirali partijsku organizaciju na području Like. Organizovali smo zajednički konferenciju, čekamo direktivu. Kod boraca je nervoza, a utvrdili smo da akcija zajednički krene. Odredi su dobili direktivu da se ne kriju, da prihvate borbu ako neprijatelj pođe da pljačka.

Iznenada — ustanak

● Zašto ustanak počinje 27. jula?

Događa nam se nešto što nismo predvidjeli. Taj slučaj nam postavlja dvije alternative. Ili da dižemo ustanak bez direktive višeg partijskog rukovodstva, ili da poštujemo direktivu i čekamo. Šta se zapravo desilo: starješina ustaške Ispostave u Drvaru — Kuharski bogatije građane nije ubijao, već ih hapsio i pljačkao. Građani saznaju da on treba jednog dana da ide za Banjaluku automobilom, pa mu pripreme atentat. Mi smo uspostavili vezu sa domobranima i dogovorili se da ne daju otpor u slučaju da napadnemo. Tu vezu je uspostavio Rajko Bosnić, skojevac i mi smo se dogovorili s njima. Ta naša veza išla je preko domobranskog kurira, koji je otišao u Prijedor, odnio poštu, a tamo je bio domobranski oficir-inspektor, naš simpatizer, pa kad je saznao šta se u Drvaru sprema, on sjeda u kola sa ženom i još jednim oficirom, dođe u Drvar, da izvidi stvari, a vračajući se grupa mladića, gazdinskih sinova, sačeka ih, izvrši atentat, misleći da putuje Kuharski i pobije ih. Sve je to mimo znanja Partije urađeno. To je bio dovoljan razlog da Drvar bude uništen. Čim se to čulo sve ustaša što je bilo u Drvaru krenulo je prema Pasjaku. To je bilo 26. jula. Tu ih dočekaju tri desetine Zaglavičko-crvljivičkog odreda, otvore vatru i ustaše pobjegnu u Drvar. Komesar tog odreda Milan Bauk i zamjenik komandira Milan Bosnić predlože da se napadne Drvar. Kad smo primili poruku sastali smo se da odlučimo šta dalje. Nema direktive za ustanak, treba preuzeti odgovornost, a ako ne napadnemo za Drvar, eto vojske, koja može uništiti sav Drvar. A mi imamo vojske da zauzmemo cijeli Drvar. Dugo smo diskutovali o tome. Jedni su bili za to da se ne kreće bez direktive. Drugi su htjeli da idu. Moje insistiranje je bilo da se te noći krene, a da ja kao sekretar Sreskog komiteta preuzmem na sebe odgovornost.

● Nije li to bila previše hrabra odluka?

— Ljubo Babić je bio komandant i vojni povjerenik i imao je najveću odgovornost. Konačno smo prihvatili da krenemo u ustanak. Ljubo Babić i njegov pomoćnik Milutin Morača sjeli su da pišu direktive za početak napada, da se šalju kuriri i to je vojnička akcija koja je pripremana, a da nije bilo plana kuda se u slučaju neuspjeha povući. Moralo se napadati. Međutim, teže je išlo nego što smo računali. Mislili smo da domobrani neće pružiti otpor. Na mjestu današnjeg spomenika ja sam dao znak za napad. Poslije plotuna pozvali smo domobrane na predaju, a oni su odgovorili vatrom. Drvar je već tada bio oslobođen. To je prvo mjesto koje je oslobođeno. Vezu sa partijskim rukovodstvom nismo imali sve do polovine oktobra, skoro tri mjeseca. To, kad smo krenuli u ustanak, bio mi je najteži dan u životu. Sami smo uletjeli u jednu nepoznanicu. To je bila velika istorijska odgovornost, ali htjeli smo spasiti narod. Kad smo Drvar zauzeli opet upadamo u strategiju koja nije bila po direktivi. Oslobođeno je Grahovo, Srnetica, Oštrelj... Donijeli smo odluku da čuvamo oslobođenu teritoriju i da sprovedemo našu viziju „Fabrike radnicima, zemlja seljacima". I za to smo kasnije kritikovani. Štab gerilskih odreda za srez Bosansko Grahovo svojom naredbom formira Vijeće narodnog oslobođenja i komesarijate, po kopiji oktobarske revolucije. Ubrzo smo to promijenili i 4. avgusta stiže Naredba broj 1. gdje se umjesto komesarijata formiraju odbori.

Tako o tome prvom sudbonosnom danu ustanka u Bosni i Hercegovini govori Nikola Kotle, čovjek koji je sa svojim drugovima, članovima sreskog komiteta i članovima štaba gerilskih odreda za srez Bosansko Grahovo i Drvar započeo ustaničku oružanu akciju u ovom dijelu Bosanske krajine.

● Napad na domobranske oficire, koji su organizovali sinovi drvarskih gazda, misleći da je riječ o šefu ustaške Ispostave u Drvaru, natjerao je ustanike da bez direktive krenu u borbu ● Tri mjeseca Sreski komitet KPJ, na čijem je čelu bio Nikola Kotle, nije imao veze sa višim partijskim rukovodstvom ● Odmah poslije oslobođenja Drvara formirano je Vijeće narodnog oslobođenja sa komesarijatima, po ugledu na oktobarsku revoluciju

Razgovor vodio:
Jelenko ŠLATINAC

PRETKONGRESNE TEME:

Sposobnost ali i emotivna veza sa pokretom

KAKVU KADROVSKU POLITIKU NJEGOVATI?

U pretkongresnim raspravama otvoreni su brojni problemi ostvarivanja vodeće idejno-političke uloge Saveza komunista. Dosta se govori i o kadrovskoj politici, sa razlogom, jer ako ljudi nose revoluciju i politički pokret (a ne obratno), onda je kadrovska politika u Savezu komunista, središte oko kojeg i iz kojeg se oblikuje i politička strategija i politička akcija. Ili, jednostavnije, partija je onakva kakve ima ljude - i u „bazi" i u rukovodstvima.

Kadrovsku osnovu Saveza komunista trebalo bi da čine idealno posmatrano, svi članovi SKJ. Ali, u svakoj političkoj partiji, pa i u SKJ, postoje, objektivno, različiti slojevi članstva, iz raznorodnih društvenih struktura, sa različitim stepenom teorijske, idejne i akcione osposobljenosti i povezanosti sa radničko-klasnim - a to će reći i istinskim samoupravnim - vrijednostima i interesima. Dakle, po svojoj socijalno-klasnoj strukturi, SKJ nije jednoobrazan.

Otuda se, već duže vrijeme, sa pravom postavlja zahtjev za obezbjeđivanje radničke većine u Savezu komunista. Najčešće se o ovome govori jezikom brojki, uz konstatacije da se radnici „nedovoljno zastupljeni u Savezu komunista" (uz neznatna godišnja odstupanja, radnici u posljednjoj deceniji čine jednu trećinu članstva SKJ), da se kroz politiku prijema mora obezbijediti „povećanje broja radnika u SKJ". i sl. Rjeđe se govori o suštini problema: kako obezbijediti veći radničko-klasni uticaj u Savezu komunista ne samo brojem radnika u SK i njegovim rukovodstvima.

Ključni zadatak

U sadašnjem trenutku (u uslovima ekonomske krize i krize političkog sistema pri čemu je radnička klasa uistinu na periferiji društvenih tokova i odlučivanja o njima), čini se da ni udvostručavanje broja radnika u partiji - samo po sebi - ne bi bitnije doprinijelo rješavanju problema. Prethodno, ali istovremeno, trebalo bi obezbjeđivati da u centrima političkog odlučivanja počne dominirati radničko-klasni, odnosno, samoupravni interes. I to je ključni zadatak kadrovske politike u Savezu komunista: u tim centrima odlučivanja morali bi biti članovi SK koji nose istinske radničko-klasne vrijednosti i interese, oni koji su najsposobniji, da se bore za njihovo ostvarivanje, oni koji su prvi u radu, samoupravljanju i konačno - oni koji su principijelni i pošteni ljudi. Takvi ljudi su ljudi od ugleda i autoriteta.

Takvih ljudi ima dosta u Savezu komunista (a ima ih i van njega). Problem, je međutim, u tome što je za Savez komunista, posebno posljednjih desetak godina, karakteristična tendencija negativne selekcije kadrova. Brojni su primjeri - od partijske baze pa na „više", ako hoćemo još u fazi prijema u SKJ - da se kriteriji kadrovske politike svode samo na to da li je neko „poslušan", a da se zanemaruje sve drugo, osobito stvarne sposobnosti članova SKJ.

Formalizovanje kriterija

Nerijetko se kriteriji kadrovske politike formaliziraju i primjenjuju pojedinačno, međusobno izolirani jedni od drugih. Recimo, samo se gleda na „nacionalni" ključ - ako se on zadovolji u nekom konkretnom slučaju, onda je „sve u redu". Ili, zna se formalizirati i kriterij položaja u zanimanju, pa se apsolutizira kriterij „proizvodnog radnika", nezavisno od toga da li je baš taj i takav član SKJ istinski spremljen i sposoban da obavlja povjerene, često veoma odgovorne dužnosti. Jer, činjenica što je neko proizvodni radnik ne garantuje, samo po sebi, njegovu progresivnost, revolucionarnost, sposobnost da se nosi sa aktuelnim problemima da u svakoj situaciji bude „na liniji" radničko-klasnih interesa. Naravno, isto tako i činjenica da je neko intelektualac, ne garantuje najdublje poznavanje društvenih tokova niti osposobljenost za političku akciju. Pojam partijskog kadra je znatno širi i obuhvata, uz sve navedeno, i osobine ličnosti, emotivnu vezanost za ideologiju i pokret itd.

Dominacija „poslušnosti", zanemarivanje sposobnosti i formaliziranje kriterija kadrovske politike, stvorili su negativnu selekciju kadrova u SK po vertikali, ali isto tako i po političkoj horizontali: nesposobni se okružuju još manje sposobnima, što dovodi do toga da se Savez komunista (mada ne samo iz tog razloga) sve teže nosi sa naraslim društvenim problemima i protivurječnostima.

Pad autoriteta

Otuda, u posljednje vrijeme, i tendencija pada društvenog ugleda i autoriteta Saveza komunista. U političkoj praksi, od osnovnih organizacija SK pa do rukovodstava u opštinskim organizacijama SK i na „više", zabilježeno je dosta primjera upravo kadrovske neosposobljenosti za donošenje i provođenje političkih odluka i stavova i za svakodnevni politički rad. **Neki od tih primjera mogu zvučati i anegdotski: poput jednog slučaja kada OK SK nije imala snage ni sposobnosti da isključi iz SKJ člana koji se nalazio u zatvoru na izdržavanju kazne, već ga je brisala sa evidencije članstva jer je tri puta uzastopno neopravdano izostao sa sastanka.** Ovaj član SKJ se žalio, procjenjujući da on na sastancima nije bio, ne iz neopravdanih, već iz opravdanih razloga (nije mogao izići iz zatvora da dođe na sastanak!?). **Ili, drugi primjer, u kojem je jedan opštinski komitet SK, analizirajući idejna kretanja u svojoj opštinskoj organizaciji SK, konstatirao da u komuni nema neoinformbiroviskih idejnih kretanja i pojava, jer je većina stanovništva pro-zapadno orijentirana!?** Vjerovatno ne treba posebno postavljati pitanje o tome koliki uticaj, ugled, povjerenje i autoritet, u svojoj sredini, imaju ova OO SK i ovaj opštinski komitet SK.

Neophodni su radikalni zaokreti u kadrovskoj politici u Savezu komunista, i to još od prijema u članstvo SKJ (time bi se valjalo posebno pozabaviti), pa do kadrovskog jačanja i osposobljavanja osnovnih organizacija i partijskih rukovodstava. U provođenju zaključaka 16. sjednice CK SKJ i u pretkongresnom periodu, posebna je odgovornost na opštinskim komitetima i osnovnim organizacijama SK. Oni su taj prvi, najširi udarni front kreiranja i provođenja politike Saveza komunista.

● Potrebno je stvarati šire pretpostavke za svojevrsnu kulturu vođenja kadrovske politike u SK koja podrazumijeva praćenje kadrova, njihovo osposobljavanje i usmjeravanje prema onim dužnostima za koje ispoljavaju najviše smisla i gdje se može očekivati njihov najveći doprinos ● Što je neko proizvodni radnik to ne garantuje njegovu progresivnost, sposobnost da bude na liniji radničko-klasnih interesa, kao ni to da neko, što je intelektualac, dublje poznaje društvene tokove i može uspješno voditi političku akciju ● Pojam partijskog kadra je znatno širi i od onoga što je „po ključu": on obuhvata i osobine ličnosti, emotivnu vezanost za ideologiju, pokret...

Privrženost pokretu

Pojednostavljeno, moglo bi se reći i ovo: Savez komunista je onoliko kadrovski snažan i osposobljen koliko su to, prije svega, opštinski komiteti i osnovne organizacije SK. Zato bi u predstojećim pretkongresnim aktivnostima bilo neophodno posebnu pažnju posvetiti osnovnim subjektima partijskog rada i sastavu opštinskih komiteta SK, u njih predlagati i birati najsposobnije i za politiku Saveza komunista i za pokret najviše vezane ljude, a prvenstveno one koji prednjače u sredinama gdje rade i žive. Isto tako, veoma je važan i sastav i jačanje kadrovskih komisija pri svim oblicima organiziranja Saveza komunista, jer one neposredno utiču na ključne pravce kadrovske politike u SK. Ovo posebno s toga što su se u praksi dešavali slučajevi da se upravo kadrovske komisije doprinosile privatizaciji kadrovske politike, da su ponekad bile i uzroci ovakvih ili onakvih kadrovskih promašaja.

Jednom riječju, potrebno je stvarati šire pretpostavke za jednu svojevrsnu kulturu vođenja kadrovske politike koja u sebe uključuje i organizrano evidentiranje, praćenja kadrova, njihovo osposobljavanje i usmjeravanje ka onim poslovima i dužnostima, ka onim aktivnostima za koje su najviše osposobljeni i gdje se može očekivati njihov najveći doprinos. Jer, ljudi su najveći kapital društva i pokreta, oni se njeguju i izgrađuju, a ne samo „usmjeravaju" voljom ove ili one političke institucije ili pojedinaca. Ljudi rastu sa Savezom komunista, ali i Savez komunista sa njima.

Miodrag ŽIVANOVIĆ

NA VIJEST DA CE SE U ČAJAVECU PROIZVODITI ZA POSAO STOLJECA — IZVOZ „JUGA" U AMERIKU

Otkriće FELMA

● Fabrika Elektromehanika, dugogodišnji gubitaš i kočničar razvoja „Čajaveca" ulazi u jedno novo razdoblje u kojem je obezbijedila proizvodnju do kraja stoljeća, a učestvuje i u najvećem izvoznom poslu naše industrije ● U „Jugo-Ameriko" ugrađuje sopstveni razvoj, bez ijedne licence

U novije vrijeme prosječan Amerikanac pamti Jugoslaviju po Olimpijadi u Sarajevu i po vozilu JUGO 55!" Ovo je ocjena jednog od stranih „partnera „Crvene zastave" kojom se opisuje specifični značaj posla stoljeća: izvoza automobila „jugo" na američko tržište. Istovremeno se slične ocjene sreću i u našoj štampi: „Veliki start malog juga", a značaj posla za našu zemlju beogradski NIN je sažeo u naslovu „Otkriće Amerike"!

Zbilja, kao što oktrivamo velike poslove, tako u nekom smislu otkrivamo i Ameriku, a otkrića, kao što je poznato nisu uvijek skopčana samo sa prijatnim stvarima. Tako, osim što bi nam donio devizni priliv od oko 700 miliona dolara - što je nivo cjelokupne jugoslovenske mašinogradnje u 1984. godini - sada otkrivamo i to da Amerika baš i nije „obećana zemlja" za proizvođače automobila. Jer, i pored ogromnog uvoza, na ovom se tržištu može opstati samo uz najveće napore.

Najprije, američki propisi su najstrožiji u svijetu, i najteži u dijelu koji se odnosi na bezbjednost putnika, i na zaštitu životne sredine. Zabranjena je upotreba benzina sa olovnim jedinjenjima što je za sada presedan u svijetu! Zatim i kupac je u Americi najzaštićeniji kupac na svijetu: jedinstvene američke pravne norme daju mu mnoga prava i alternative a proizvođače stavljaju pred mnoge odgovornosti i rizike. Državne institucije asocijacije za zaštitu kupaca, advokatske firme i sredstva informisanja štite prava kupaca posebno oštro u pitanjima kvaliteta. Sve se to sada otkriva, i proučava sa naročitom pažnjom u zemlji.

Jer, kao što je i red kada se radi o otkrićima, upoznajući druge valja nam da bolje spoznamo i sami sebe: jesmo li dorasli ovako velikom poslu ili pak treba da se (i dalje) zadovoljavamo sa mrvicama? Prvo lice množine ovdje izražava pitanja koja postavlja čitavo društvo. Jer, uspjeh „Zastave" u najvećoj mjeri zavisi od volje, spremnosti i mogućnosti oko 220 kooperanata koji učestvuju u proizvodnji ovog vozila. **Čitava jugoslovenska industrija ima, dakle, ovdje svoju šansu a kako što je rekao Radoljub Micić, predsjednik Poslovodnog odbora Crvene zastave - da bismo uspjeli moramo uspjeti svi, a da bismo propali, dovoljno je da propadne samo jedan!**

„Zastavin" kooperant

Iako je ovdje dosta govoreno o „jugi", ovaj tekst je zapravo posvećen „Čajavčevom" FELMU - Fabrici elektromehanike, koja je jedan od dugogodišnjih „Zastavinih" kooperanata, i kojoj je, u izradi vozila „jugo" za američko tržište povjeren niz odgovornih zadataka. Vijest da će Fabrika elektromehanike učestvovati u najvećem izvoznom poslu, potvrdio je ovih dana direktor **Slobodan Kuštrinović**, ovim riječima:

- Ne samo da ćemo prihvatiti sve obaveze, već smo nultu seriju naših proizvoda već isporučili „Zastavi"!

Vijest da će se petnaest „pozicija" koje će se ugrađivati u vozila „jugo" za američko tržište proizvoditi u ovom kolektivu, koji već niz godina bilježi gubitke i predstavlja jednog od kočničara bržeg „Čajavčevog" razvoja iznenađuje, možda, površne poznavaoce zbivanja u kolektivu.

- Istina je u tome da smo u težak položaj dospjeli zato što smo - ostali bez programa, smatra Kuštrinović i dodaje: - Ali za tri posljednje godine inovirali smo 75 posto naših proizvodnih programa. To je bio težak posao: u uslovima gubitaka trebalo je 20 odsto ukupnog prihoda usmjeriti u ove inovacije što je sve išlo iz tekućeg poslovanja. Tako da su izmjenu programa radni ljudi platili izuzetno niskim standardom!

Pa ipak, od nove godine počinju da se osjećaju rezultati ovog napora. Najsveži ji podaci govore da je za prvi šest mjeseci fizički obim proizvodnje povećan za 28 procenata! Finansijski gledano, ostvarenje proizvodnje je veće za 285 procenata nego u istom periodu prošle godine. a realizacija je veća za 308 procenata. Sledstveno, i ukupan prihod je za šest prvih mjeseci veći nego što je bio za cijelu prethodnu godinu, pa se stoga očekuje - prvi put nakon dugo vremena - da će poslovanje u prvom polugodištu biti - pozitivno!

- Istina je, veli Kuštrinović, da su i cijene uticale na ovakve rezultate, ali ipak, bez ovolikog povećanja fizičkog obima proizvodnje, nikakve nas cijene ne bi „izvadile". Sada smo u takvoj situaciji, da i kraj svog povećanja još nismo izmirili sve obaveze prema našim kupcima. Ipak, zbog nas niti jedan kupac nije sa svojom proizvodnjom stajao! dodaje on. A kako je sve to postignuto? Pošto tržište nije moglo da prihvati sve količine naših proizvoda mi smo pristupili aplikacijama tih proizvoda, oplemenjivanjima tako da se mogu koristiti i za druge namjene. A i sa stanovišta tehničkih karakteristika, dobiveni su artikli, svjetski konkurentni.

Uspjeh sa „Jugo-Amerikom" moguć je samo ako uspiju svi: vozilo na proizvodnoj traci

Bolje sutra

Sve to govori da Fabrika elektromehanike nije danas ono što je bila juče, te da joj predstoji još bolje sutra. Jer, ovaj kolektiv je obezbijedio takve proizvodne programe koji mu daju garanciju pozitivnog poslovanja do 1990. godine. Sada, na sve to dolaze i poslovi sa „Zastavom" na proizvodnji „juga" za američko tržište. Šta to znači za ovaj kolektiv? Ukratko: garancija pozitivnog poslovanja do kraja stoljeća!

Tako se, lako može dogoditi da „Elektromehanika" ulazi u novu fazu svoga rada. Čime bi mogla da se argumentuje takva procjena? Sigurna programska orijentacije do 2000. godine, obezbijeđeno tržište (uz neophodne tehnološke inovacije). Čajavec učestvuje u proizvodnji „juga" sa oko 3 posto vrijednosti što, kroz učešće u zajedničkom proizvodu, znači prihod oko 600 milijardi starih dinara. Posebna je snaga „Elekromehanike" u tome što u ovo vozilo ugrađuje sopstveni razvoj - bezijedne licence!

Ovaj će posao, takođe zahtijevati i određena finansijska ulaganja. Procijenjuje se, da bi za uvođenje novih tehnologija u ovom kolektivu trebalo da bude investirano oko 250 milijardi starih dinara, što nikako ne bi moglo da se ostvari bez pomoći šire zajednice-opštine i Republike. Na drugoj strani, to znači prijem 650 novih radnika!

Sve ovo, naravno važi ukoliko svi kooperanti budu shvatili ozbiljno zahtjeve američkog tržišta. Dovoljno je, daleko bilo, da propadne samo jedan...! Otuda slijedi pitanje: hoće li „Elektromehanika" moći da postigne odgovarajući kvalitet, da održi kontinuitet isporuka, i da se dovoljno brzo prestrukturira na proizvodnju za tržište-najstrože na svijetu?

Prije nego što odgovori na to pitanje direktor Kuštrinović podsjeća da ovaj kolektiv već ima zadovoljavajućih iskustava sa američkim partnerima: dugo se ovdje proizvodilo za „Ford" i neka iskustva sigurno su stečena. Zatim veli, kratko:

- Odmah po dobijanju tehničkih zahtjeva od „Zastave" mi smo, u roku od trideset dana (!!) proizveli i isporučili komplet set proizvoda za homologaciju. Drugovi u „Zastavi" bili su prosto zgranuti kada su to vidjeli! Činilo se da je nemoguće završiti takav posao u tako kratkom vremenskom roku. Veoma smo pooštrili kontrolu kvaliteta - tu će još biti i kadrovski izmjena - uveli smo mobilno stanje na proizvodnji svih 15 naših pozicija (od čega su osam potpuno novih), radili smo i u tri smjene: opšte je opredjeljenje radnih ljudi da se na ovom poslu istraje. „Jugo" koji ide na američko tržište zacijelo neće propasti zbog „Čajaveca"!

Dejan SOČANSKI

JURE KEROŠEVIĆ ŽIVA LEGENDA HUSINSKE BUNE. O ŠTRAJKOVANJU, SUKOBU S POLICIJOM I TAMNOVANJU

Za mnoge sam bio natčovjek

● Junak mnogih naprednih novina i radničkih demonstracija iz vremena husinske bune, Jure Kerošević živi danas u Tuzli, gradu koji mu je podigao kuću kao zaslužnom građaninu ● Ušao je u osamdeset i šestu godinu: od toga bi valjalo oduzeti 17 godina tamnovanja za navodno ubistvo žandarma u sukobu hisinskih rudara sa policijom decembra 1920. kada su komorati željeli da zaštite svoje drugove Slovence, primajući ih u sopstvene seoske domove pošto ih je tadašnja vlast izbacila iz stanova i naredila da se protjeraju kao „stranci", jer su zajedno sa rudarima „Kreke" učestvovali u poznatom štrajku

*Neki dan, prilikom dodjele raznih priznanja povodom osam decenija Glavnog radničkog saveza Bosne i Hercegovine i 40-godišnjice Sindikata u novoj Jugoslaviji, jedno ime u Tuzli je posebno pominjano: ime **Jure Kerošević**, čovjeka koga često, i političari i novinari, nazivaju legendom husinske bune. Jure Kerošević nije, međutim, prispio na svečanost. Što godine, što bolest spriječile su ga da, po ko zna koji put, čuje slovo o sebi, i da potom evocira sjećanja na godine tamnovanja. Umjesto svega, priznanje je primio u svojoj kući, na Pašabunaru, koju mu je podigla Tuzla, kao zaslužnom građaninu, i u kojoj živi evo već četvrt vijeka, često „uznemirivan" ljudima od pera i kamere, koji bi htjeli da čuju njegovo neposredno svjedočanstvo, živije i ubjedljivije od kazivanja istoričara, kako se čini.*

Jure Kerošević, junak mnogih naprednih novina i radničkih demonstracija, čovjek koji se 1921. godine pročuo i po Evropi, osuđenik za čijiju se život borile mnoge organizacije, ušao je u osamdeset i šestu godinu življenja. Statistički, bar tako stvar stoji. Od toga bivaljalo oduzeti sedamnaest godina tamnovanja, najprije u Tuzli, pa u Zenici, jer se one mjere drugim aršinima. Između ostalog, i saznanjem da se valja boriti i izdržati, učiti i spoznavati ciljeve radničkog pokreta, kojem je, možda i bez sopstvene volje, pripao od najmlađih dana.

Rudar sa Husina

Husino je njegovo rodno mjesto: selo na brijegu iznad Tuzle, odakle su se odvajkada regrutovali i rudari i solarski radnici. Kada je rođen (1900), u Tuzli, gradu s nepunih deset hiljada stanovnika, već je „grmjela" industrija koju je podizala „crno-žuta" monarhija: jedna, pa druga solana, pivara i, naravno, rudnik poznat kao „Vilma-šaht". Deset jezika, koji su se govorili u to vrijeme u Tuzli, dokazivali su postojanje pravog konglomerata nacija, nastao prodorom perfidne politike i rezona profita K. u. K. Poslovođe, predradnici i ostali nadredbodavci dolazili su iz raznih pokrajina Monarhije; ostala „raja" iz okoline Tuzle, iz slojeva nepismenih i polupismenih seljaka.

Iz takvih slojeva ponikao je i Jure Kerošević, dječačić koji nije ni privirio u osnovnu školu. Nimalo čudno za to vrijeme.

- Zemlje smo imali malo, a ukućana mnogo - sjeća se Jure. - O nekom boljem odijevanju, šećeru, kafi, piću nije se moglo ni razmišljati. Zato sam veoma mlad, sa svega 14 godina počeo raditi u Fabrici soli na „Škafu". Nosio sam i praznio teške vreće. Radilo se i po dvanaest časova dnevno, uz dva sata za doručak i ručak. Moje prvo iskustvo tiče se doktora Lebeckog, rudarskog ljekara. Kad sam mu otišao na pregled i požalio se da mi oteču noge, on me jednostavno proglasio neradnikom.

Prvi svjetski rat je uveliko tutnjao. Već od prvih dana grmljavine na Drini i Savi, grmljavine koja je obznanjivala da je došlo konačno vrijeme za čin politike „Drang nach Osten" („Prodiranje na Istok"), sprovedena je militarizacija rudnika i fabrika. Dva starija brata Juretova bili su rudari. Da budu bliži jedan drugom, i da se paze, uspjeli su da ga zaposle u jami.

- Predradnici su bili Česi - kaže Jure - Neki dobri ljudi. Oni su, ustvari i isposlovali moje zaposlenje. U rudniku sam se susreo i s ruskim zarobljenicima i tu sam prvi put čuo i za oktobarsku revoluciju.

Odbijanje radničkih zahtjeva

Završetak prvog svjetskog rata i stvaranje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca budio je (varljive) nade da dolaze bolji dani. Ali, vrtoglavi porast cijena i obezvređivanje nadnica počeli su da raspršavaju iluzije. Pregovori sa Zemaljskom vladom u Sarajevu i sa poslodavcima ne obećavaju veće zarade. Ni devetnaeste i dvadesete godine, u kojoj će se dogoditi opšti štrajk i, konačno, husinska buna.

Devetnaestog decembra 1920. radnici traže nastavak pregovora s Rudarskim odsjekom Vlade u Sarajevu. Predsjednik M. Srškić odbija rudarske zahtjeve i prijeti vojskom. Dva dana kasnije izbija štrajk rudara u Kreki, Zenici, Brezi Mostaru i Banjaluci. Radnicima je zaprijećeno da će svi koji se ne vrate na posao za tri dana biti otpušteni i izbačeni iz državnih stanova, a „nezavićajni" čak i protjerani.

- Mi nismo popuštali - priča dalje Jure. - Tada je posredstvom okružnog načelnika Dimitrija Grudića izdata naredba da se radnici zaista izbace iz državnih stanova, a „stranci" protjeraju. Bili su to mahom Slovenci. Mi smo se onda organizovali i naše drugove Slovence primili u svoje domove. Raspoređili smo ih po Husinu, Lipnici, Par-Selu, Brezju i Orašju. Ali, ispade po onoj poslovici: „Ako si bogu ugodio, đavolu si na rep stao". Naša solidarnost je napakostila reakciji. Žandarmerijske patrole su provaljivale u kuće, unosile strah u narod, htjeli su, po svaku cijenu, da protjeraju „strance". U kući Tunje Miljanovića pronašli su šolju sa slikama austrijskog cara i Viljema Pruskog. Zbog toga su tukli i Tunju i njegovu braću Iljku i Božu... Kada je dar a prevršila mjeru, više nismo ništa pitali. Zaposjeli smo brdo Markovište i seosko groblje i pružili otpor žandarmima. Borba je trajala oko pola sata, s puškama, kamenjem, motkama. Zarobili smo jednog žandarma i dvojicu policaja.

Dvadeset sedmog decembra 1920. godine uprava policije je dobila izvještaj da je na Husinu ubijen žandarm Relić. Za ubistvo je optužen Jure Kerošević.

„Grešan nisam, tražio sam komad hljeba, dali ste mi kundak"
- govorio je Jure Kerošević sudu pošto mu je saopšteno da je osuđen na smrt

- - Uzalud sam sudiji Štroblu dokazivao da to nije tačno. Nakon četrnaest mjeseci od hapšenja obistinila se njegova prijetnja. Osuđen sam na smrt vješanjem.

Nož u šeširu

Kazna je izrečena 16. februara 1922. godine. Sudija Štrobl, onaj isti koji je sudio i za vrijeme Austro-ugarske, upitao je Juru Keroševića da li će se žaliti.

- „Neću se žaliti, necu" - rekao sam. Ali, branilac sa sudijom udesio je drukčije, pa sam morao čekati da se presuda potvrdi. Dok sam ležao u ćeliji „Štoka", doveli su svezana Dimitrija Jovanovića, poslovođu iz Usore kod Doboja u koga su posumnjali da je komunista. Kod njega sam vidio nož sa tri oštrice. Zamolio sam ga da mi pokloni i on je to učinio. Nož sam sakrio ispod šešira. Namijenio sam ga sudiji Štroblu, pa šta bude.

Nije ispalo kako je Jure planirao.

*- Doveli su me u sud da mi saopšte odluku Vrhovnog suda u Beogradu. Štrobla u sudu nema. Zamijenio ga je drugi, Emblik, čovjek tih, miran, nikad me ničim nije povrijedio. Njega da ubodem, to nisam mogao. Imao sam utisak da su se sudije mene stidjele... **Odjednom tišinu probudi predsjedavajući. Vrhovni sud u Beogradu je odbacio žalbu. Presuda je bila izvršena sutra u četiri i po sata. Dozvoljeno je vjeroispovjedništvo. „Ne treba ni!" - viknuh iz glasa. „Grešan nisam. Vi uzmite ispovjednika, jer ste osudili „nevinog čovjeka. Tražio sam komad hljeba, dali ste mi kundak. Ni to vam nije bilo dovoljno"...** Govorio sam i dalje. Niko me nije ometao. Kod posljednje riječi stisnuo sam nož i udario se u stomak. Prolio me vruć znoj, a bola nisam osjetio. Kod trećeg uboda krv probi naglo. Neko vrisnu iza mene. Već sam se ljuljao. Primijeto sam oko sebe neki haos. Sudije pobjegle, publika se zaglavila na dvoja vrata, ciče žene.*

Jure je pokušao da još jednom zada sebi udarac. Jedan stražar je podmetnuo pušku i odbio mu ruku. Pao je. Doktor Bućić našao se u blizini i previo ga, a zatim je prebačen u bolnicu gdje je operisan.

- U bolnici kod mene zavlada neko čudno stanje, bez želja, bez tuge. Poslije četrdeset dana vrate me ponovo u zatvor. Tada je cijela zemlja odjekivala od zahtjeva da me pomiluju. Pomilovanje su morali dati. A mene nije obradovalo.

Sproveden je u Zenicu 22. decembra 1922. godine.

- Znam da je bila jaka zima i moj prvi susret s robijašnicom bio je mučan. Smjestili su me u samicu, tzv. „staklenu ćeliju". U njoj sam proveo tri mjeseca. U toj ćeliji robijaš je trebao da se navikne na surov život. Po mom dolasku u Zenicu, skoro svakog dana dolazili su upravnik i zatvorski činovnici da me gledaju, kao neko čudovište. Tek tada sam osjetio koliko se o meni pisalo i kako su me prikazivali. Za mnoge sam bio nadčovjek... Kad sam odslužio svoje, premješten sam u skupnu kuću i poslat na rad u stolarsku radionicu. Želio sam da čujem ljudski glas i da sa čovjekom porazgovaram koju riječ. Ali u radionici se uopšte nije smjelo govoriti... Sve do 1925. godine imao sam utisak da su zatvorske vlasti nastojale da mi oduzmu život. Stanje se nešto poboljšalo kada je došao novi upravnik i jedan novi stražar, koji je održavao veze s našim drugovima na slobodi. Preko njega sam uspio da proturam pisma za Tuzlu, Sarajevo i Zagreb... Prvi dodir sa spoljnim svijetom doživio sam poslije 14 godina robovanja, kada sam premješten na poljske radove, po preporuci ljekara.

Godine, pa decenija, vrijeme nikako da prođe. Kad je polazio u tamnicu ostavio je kod kuće nezbrinutu ženu, majku i kćerku Janjku od četiri mjeseca. Umrla je u sedmoj godini.

- Prvi put sam o sebi čitao kad sam oslobođen. Neki drug mi je pokazao novine iz 1922. godine, gdje piše: „Slučaj Kerošević". Ali ovaj nije bio slučaj Kerošević, nego pravilo da buržoazija osuđuje nevine ljude. Za vrijeme mog tamnovanja 3764 zatvorenika izdržalo je kaznu i puštено, a ja sam ostajao. Ušao sam u tamnicu zeničku sa dvadeset dvije godine, a izišao sam sa trideset sedam godina, drugog februara 1937. Kud god sam se kretao, priviđali su mi se stražari i klepet zatvorskih ključeva.

Jure Kerošević je od 1943. godine, poslije prvog oslobođenja Tuzle, stupio u partizanske jedinice. Poslije rata radio je kao stolarski radnik u Bukinju. Tako sve do 1954. godine kada je u Radničkom domu „Moša Pijade" u Kreki (21. decembra) održana prva proslava husinske bune, na kojoj je besjedio Moša Pijade, čovjek koji je, zajedno s Miroslavom Krležom, preko stranica „Nove Evrope" i drugih listova, tražio oslobađanje Jure Kerošeića.

„Meni lično je naročito drago što na ovaj naš praznik mogu da dođem među vas, jer me za vaš štrajk 1920. i za događaje na Husinu vežu neizbrisive, mogu čak reći i vrlo sveže uspomene, pošto sam aktivno učestvovao oko svih događaja osobito u organizaciji i vođenju akcije za spasavanje života na smrt osuđenog druga Jure Kerošića" - rekao je, između ostalog, Moša Pijade.

Vitomir PAVLOVIĆ

SUSRETI

Drugo viđenje - vjenčanje

- Jelka i Đuro Vojnović, danas penzioneri u Banjaluci, ustanak su dočekali u uzavreloj Lici, cijeli rat proveli tako blizu jedno drugom, a upoznali se i ostali u sretnom i dugom braku tek u miru

Jelka i Đuro Vojnović u avgustu slave 38 godina braka. Upoznali su se 1946. godine, mada su tokom većeg djela rata njihove puteve djelila mala rastojanja. Od svojih roditelja su čuli jedno za drugo, ali su se sastali tek u miru.

Razlog da ih posjetimo, pored toga što smo željeli da čujemo interesantnu životnu priču, je i to što su rat oboje dočekali u Lici, gdje se u Srbu, istog dana kad i u Drvaru, oglasila prva ustanička puška.

- Do rata sam ja sa svojima živjela u Bačkoj, u Novom Žednику, priča Jelka. - Otac mi je bio dobrovoljac u prvom ratu, pa je tako već 1921. godine koloniziran u Vojvodinu. Tu sam se rodila i živjela dok se ne zarati 1941. i tada nas Mađari protjeraše. Otac nas je odveo u svoje rodno mjesto - Dabašnicu, nadomak Srba u kome je buknuo ustanak. Cijeli rat su moji živjeli od dobrote seljana, jer nikakvog imanja nije bilo. Neko bi nešto dao, a malo je bilo za sve.

Priča da su iz Novog Žednika u Liku stigli i Nikola Kmezić, Đoko Jovanić, Milutin Morača, Pero Damjanović, Danilo Danić, Damjanović... U kolonizovanom selu je bila jaka partijska organizacija, a i Jelkin otac, već star za borbu, ali zadojen slobodarskim idejama, nije se dvoumio, no je djecu učio pravdi i ljubavi prema domovini. Sin, Lazo Kolundžić, željezničar, mu je streljan 1941. u Kraljevu.

Đurino selo je bilo u srezu Donji Lapac, zvalo se Brezovac. Kaže loše za život - daleko od puta, zabačeno: ali zato odlično za borbu i skrivanje". Kad se zaratilo imao je ni punih osamnaest godina. Sjeća se da ga je stric u povjerenju pitao gdje bi bilo najbolje sakriti pušku, ako se narod digne da se ima oružja, pa mu on savjetovao da kad već diže novu ogradu za tor, izdubi jedan stub i u njega sakrije. Tako i bi, na početku ustanka stric i otac biše među prvima na strani partizana.

Radost ustanka

Sjom aprilskog rata je pogodio Ličane, ali su svi potihо skrili oružje. Kad su ustaše tražile da se preda, dali su lovačke puške i stare, neupotrebljive, a nove i podmazane ostavili. Dugo bi narod mislio da se sve primirilo, da ustaše samo hapse viđenje: popove, učitelje, trgovce. Pomagali njihovim familijama da pakuju pakete za zatvorenike i nadali se boljem. Kad, jednu noć poslije hapšenja grupe Ličana, kako se sjeća Jelka, pobježe trgovac Vojislav Mileusnić i razglasi po selima da „nema života onom kojeg ustaše uhapse, jer sve vode u Srb i s metkom u tjemenu bacaju u Špilje".

- Vikao je on tog predvečerja, zvao narod na ustanak, tražio osvetu - priča Jelka. - Uslijedi potom pokolj u selu Donja Suvaja, pa onda ustaše ubiše dvanaest djevojaka u Bubnju. Već se nije dalo trpjeti. Čekalo se samo na znak i na vezu da se digne protiv zločinaca.

- Kad se konačno to desilo, kad je buknuo ustanak, narod je bio srečan. To uzbuđenje bi se dalo mjeriti sa onim kad je poslije četiri godine oslobođena zemlja. Bilo je važno da pukne, da se osvetiš, pa i da umreš. Više nisi bio žrtva, no ravnopravan protivnik. Upravo je to i najteže bilo partijskim aktivistima - ubjediti narod da ne treba na isti način da vraća, da na pokolj odgovara pokoljem, govori Đuro. - Svi su se tada digli samo protiv onih koji su im palili kuće i ubijali najmilije i svi su u prvi mah bili na strani partizana. Onda su počele diobe kojima su posebno kumovale duše prodate Talijanima i Ličani koji su prije rata radili u Srbiji, posebno neki Obradović i Petrović, koje su Dražini četnici poslali da okupe istomišljenike u rodnom kraju.

Eh, da je tada bilo oružja i jače veze među ustanicima, uzdišu Jelka i Đuro, kako je krenulo, kako su u mahu oslobođeni i Srb, Donji Lapac, Gračačka kotlina, osim Gračca, pa ustaški alkatraz Borčevac, pa blokiran Kulen Vakuf...

brzo bi i rat skončao. Sve to samo sa nešto pušaka sakrivenih od aprilskog rata, srpovima, vilama.

Blizu, a daleko

Jelka u pozadini sa boračkim stažom od 27. februara 1942. mada od prvog treća aktivna, a Đuro na frontu od maja iste godine, kada je drugi put stigao u partizane i rekao da neće opet da se vraća zato što nema oružja no će ga čekati, ili zarobiti. Tako blizu dok Đurina VI lička nije pošla na dalek put kroz Jugoslaviju, a za kapitulaciju poslije sremskog fronta na kome je Đuro i ranjen, saznala u Zagrebu, a opet se nisu sreli. Doduše, Jelkina majka čija je tetka bila udata za Đurinog ujaka, otišla je jednom tokom rata u Brezovac i vratila se napomenuvši Jelki da Stevan ima finog sina Đuru, upravo za nju. Đurin otac, pak, se često kao borac sretao sa skojevkom Jelkom i ne jednom joj rekao da bi je volio za snahu.

Nije za to ni čudo da je 1946. godine, kada je trebalo u kolonizaciju stigao do Jelke u vrbasku fabriku trikotaže, gdje je ona već dogurala do predradnika, da je pita gdje bi se naselio. Kao uzgred joj je zatražio i njenu partizansku sliku, pa ne prođe dugo, a na njenu adresu stiže Đurino pismo u kome se on obraća „nepoznatoj drugarici". Potraja prepiska više od pola godine i kad je trebalo doći do viđenja, Đuro ode u Zagreb na partijski kurs. Tek mnogo kasnije je priznao da je otišao kao dobrovoljac, a na Jelkinu primjedbu pri prvom susretu odgovori: „Lakše je tebe iznevjeriti nego Partiju". Oboje živnuše pričajući o partijskom radu i disciplini, žaleći za tim vremenima i nadajući se da će ponovo doći.

Prvo viđenje vjeridba, drugo vjenčanje. Đuro je morao sačekati da Jelka na partijskom sastanku predoči izvještaj o prikupljenom žitu, ali morao je, jer je ona od marta do avgusta čekala odobrenje vojnih vlasti da se uda za oficira.

- Bila je to velika čast, udati se za oficira. Mojoj majci su svi zavidjeli jer su joj se sve tri kćeri tako dobro udomile - priča Jelka.

I tako u životnom putešestviju bi pisano da se Vojnovići smire i uživajupenziju u Banjaluci. Doduše, Jelka je tek od skora dobila penziju, jedva je sredila sve formalnosti, a koštaćo ju je to i 165 hiljada dinara. Ne žali se, ipak. Zauzeta je sa četvoro unučadi od svoje troje djece i do prije par godina, oboje, s radom u društveno-političkim organizacijama Mjesne zajednice Nova varoš. Više nisu svađje prvi kao nekad, jer „sjevaju" ratne rane i muče noge, toliko puta promrzle. Proštetaju, vide se sa komšijama i prijateljima, koji ove ljude, uvjek spremne da pomognu, vesele se i tuguju sa sebi bliskima, cijene i vole.

Svetlana ŠILJEGOVIĆ

Jelka, ljepa partizanka

Đuro, pred kraj rata

S MLADIMA INCEL-a: Koliko ugrađujemo sebe i život u budućnost kolektiva?

Znanjem i radinošću

U svakoj sredini, životnoj i radnoj, svaka generacija, samopotvrđujući svoju snagu volju i znanje, ostavila je da dio sebe, krčila po njoj najbolje puteve napretka i donosila najdalekovidije odluke.

Mladi ljudi u društvu, nakon oslobodilačkog rata, poslije u izgradnji zemlje nisu primali kritike o svojoj otuđenosti, nezainteresovanosti da stvaraju. Njima se to tada i nije moglo pripisivati, ali možda nije opravdano ni sada. Ovome pripomaže i jedna misao. Ivan Stambolić, predsjednik CK SK Srbije, nedavno je rekao: „Omladina danas ne želi da životari već napisanu istoriju. Ona hoće da stvara istoriju koja će sutra biti zapisana".

Pokušavamo spojiti te riječi s mišlju omladine banjalučkog INCEL-a, gdje je armija od 2300 djevojaka, i mladića gotovo uvijek smatrala svojom glavnom odlukom stvaralaštvo, puni doprinos životu kolektiva, odlučnosti, interes i osjećaj tuđeg uvažavanja i postojanja kada se donose najvažnije odluke za budućnost tvornice. Konačnice takvog predstavljanja i djelovanja su nesumnjive. I protiv njih mladi su se borili, ali pitanje je s koliko uspjeha. To oni i danas svjedoče.

● Od iskustva starijih i njihove pomoći mlađima, ove druge udaljava i to što zbog teškoća u zapošljavanju moraju prihvatiti posao ispod svoje stručnosti ● Praksa govori da stariji u proizvodnji nerijetko obavljaju i one poslove gdje treba stepenica ili dvije stručnosti više ● Znanjem i radinošću mladi bi, kažu, bili kadri da sami vode kolektiv, isto tako uspješno kao i stariji

od strane direktora ili drugog ko je moćniji, ostaje nijem za svog mandata. To je već drugi problem koji sputava mlade ljude da daju od sebe što će ostati trajnije za kolektiv - objašnjava **Brane Keser**, proizvođač hemijskih vlakana u OOUR-u „Poliester".

Nije svugdje jednako. Osnovna organizacija SSO u Viskozi ima druga iskustva. Njih su sasvim iskreno i s uvažavanjem primili stariji. To se vidi, kaže **Ankica Rogić**, mašinski tehničar u ovom kolektivu, po stavovima i pomoći rukovodilaca, samoupravnih organa, Sindikata i OOSK. Riječ mladih je prisutna i o njoj se vodi računa. Tako je i kada omladina donosi svoje odluke i kada nastupa u organima uprave, tvrdi Ankica. Ali se ne može oteti utisku i to da ovaj OOUR bolje materijalno stoji, da se bolje zarađuje i da su svi zadovoljniji. I to je stimulans.

Iskustvo se okrenulo protiv

Šta sprečava da mladi stvaraju tu istoriju, a šta pomaže? Tamo gdje se radi najviše i najdjelotvornije se može doprinositi. Jedna misao izaziva pažnju.:

- Ni do danas nije napuštena praksa da mnogi stariji majstori, neosporno kvalifikovani ljudi, rade u proizvodnji na onim mjestima gdje treba stepenica ili dvije stručnosti više. Oko njih je armija mladih majstora bez iskustva, ali ovi prvi im svoja ne prenose. Za sve se oni pitaju i o svemu odlučuju u pogonu.

Redovno mjesečno prebacuju norme i primaju po 60.000 dinara ili više. a mladi dvostruko manje. Izgovor veterana je da su mladi nezainteresovani. To nije tačno. Mi provedemo u pogonu i deset godina i ništa ne postignemo. Kako onda bez potrebnog iskustva i kada nas niko ništa ne pita, možemo biti stvaraoci - govori **Anđelko Stanković**, mašinski tehničar iz OOUR-a Celuloza.

Odgovori na mnoga pitanja leže ovdje, jer radno mjesto očigledno odlučuje o ukupnom položaju radnika, njegovom tretmanu i sudbini njegovog nastupa i riječi. Tako je to. A onda, kada se izađe na mjesto gdje se odlučuje u izvršnim organima samouprave-društveno-političkih organizacija kada se izaberu mladi, javlja se drugi paradoks.

- Drugo su savjetodavne uloge, a drugo prilike za odlučivanje. Kada se u organe izaberu mladi ljudi, najčešće samo zbog starosne strukture ili možda nacionalnog ključa, oni ćute.

Zašto? Pa zato jer se plaše da će im naškoditi zbog njihovog nastupa, riječi koje bi se kosile s , išljenjem direktora ili neposrednog rukovodioca. Ostaju nijemi. Čak omladinski rukovodilac, ako pretrpi kritiku ili bilo koji pogovor na svoje istupanje, od strane direktora ili drugog ko je moćniji, ostaje nijem za svog mandata. To je već drugi problem koji sputava mlade ljude da daju od sebe što će ostati trajnije za kolektiv - objašnjava **Brane Keser**, proizvođač hemijskih vlakana u OOUR-u „Poliester".

Radili bi poštenije

Mlade, čini se, brine nerad ili pogrešan rad drugih, a ne njih samih. Nezadovoljni su radom organa uprave. Odluke donose rukovodeći ljudi, a zborovi radnika, pa i odluke radničkih savjeta su često formalnost. Svoja znanja o samoupravljanju nisu tako mislili provoditi u praksi.

- Recimo, planovi proizvodnje se donose mimo mišljenja i stavova ljudi koji rade za mašinama. Ne može neko ko direktno ne radi na nekom postrojenju donositi plan te radne jedinice ili mašine. Zašto se ne pita i mladi majstor. A baš je bar trećina mladih tu. Dakle opet ne možemo uticati na tako važna pitanja kao što je operativni plan. Svi mladi radnici su obrazovani. Takvi se danas primaju i dovoljno su obavišteni o svemu, ali eto o šta se sve spotiču navodi **Fadil Dina**, tehnički referent u OOUR-u Celeks.

Nikoga od ovih mladih ljudi nije iznenadilo pitanje šta bi se desilo kada bi njih 2300 morali krenuti dalje sami bez pomoći starijih i rukovodilaca. Šta bi bilo s kolektivom, njegovom budućnošću. Jedinstveni su i glasni:

- Bilo bi bolje, znamo raditi ali, znamo, iako iskustva nemamo, i rukovoditi. Pošteniji smo dio svoje sredine.

A svi su stariji od 20 i mladi od 25 godina. I u sticanju autoriteta prema svim poslovnim saradnicima, kažu ne bi se služili dugim sastancima, reprezentativnim ručkovima, sitnim podmićivanjima i autoritet ne bi izostao.

Anđelko Stanković

Brane Keser,

Ankica Rogić

Fadil Dina

Mira Škrbo

- Kakvi ćemo još biti, naglašava **Mira Škrbo** stručni saradnik u Markističkom centru Radne zajednice II, zavisi umnogome od nas samih. Nedavno je konstituisana Konferencija osnovnih organizaciji SSO na koju i drugi moraju obratiti pažnju. Okupila je najvrednije omladince ovog velikog kolektiva. Nije prošlo vrijeme da mladi stvaraju sebi prostor, jer je trećina radnika iz njihovih redova - kaže Mira.

Za njihovo ponašanje, radinost i druge vrline pitaće oni koji dođu sutra kada na sonu bude sa svim svojim domašajima tadašnji INCEL

Pantelija MATAVULJ

SJEĆANJA

Drug iz Bracine ulice

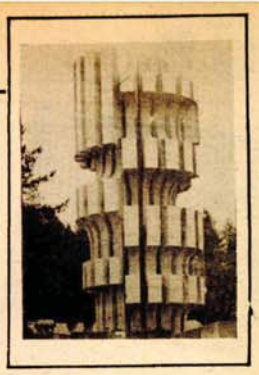

Braco je lijepo pjevao i svirao gitaru, komponovali smo našu himnu „Dolinama i gorama...": Rajko Davidović iz vremena „moje mladosti"

● Mladost koja se ne zaboravlja, prvi dani rata, drugovi, bitke kroz koje je prošao i spomenik u Vranješima - tek su nekolike od bezbroj priča koje žive u sjećanju prvoborca Rajka Davidovića, školskog druga i prijatelja Brace Potkonjaka, Danka Mitrova, Kike Kobašlića...

● Bliski po godinama, zadojeni istom idejom, uvijek zajedno: u igri, na kupanju na Vrbasu, na Abaciji i Halilovcu...

U Ulici brace Potkonjaka u Banjaluci koja danas i nije ulica, više je nalik na izlokani put oivičen betonskom plohom ispod koje je regulisan potok, živi u porodičnoj kući Rajko Davidović, penzioner, nosilac „Partizanske spomenice 1941. godine".

Ovdje u ovom kraju banjalučkog naselja Mejdan Devidović je i rođen 1919. godine. Tu je odrastao, odatle otišao u rat; sada evo na istom prostoru, sa suprugom Mirom provodi penzionerske dane.

U podužem razgovoru, koji je ponekad ličio i na monolog, bilježili smo riječi ratnika o mladosti koja se ne zaboravlja prvim danima rata, o drugovima, bitkama kroz koje je prošao i na kraju - o podizanju spomen-obilježja u zaseoku Vranješi u Jagarama.

Pred vama je tek nekoliko priča, a moglo ih je biti bezbroj...

Banjaluka, mali grad, svako svakog poznaje. Mladost kao svaka mladost. Igra, pjesma, serenade. Osnovna, pa građanska škola, zatim trgovačka akademija... Prve spoznaje o komunizmu od brata Tomaša, dugi noćni razgovori o oktobarskoj revoluciji, Lenjinu, marksizmu... Školski drugovi i prijatelji: Braco Potkonjak, Danko Mitrov, Kiko Kobašlić... Bliski po godinama, zadojeni istom idejom, uvijek zajedno, u igri, na kupanju na Vrbasu, na Abaciji i Halilovcu...

Slijedi onda odlazak u vojsku i rat!

- Iz Tuzle, gdje sam služio vojni rok, poslali su me zajedno sa Ljubom Skenderijom da odnesemo u Beograd dvije radio-stanice. Rat je već počeo! Sreo sam se sa Karlom Rojcom, dugo smo razmišljali da li da te stanice sklonimo i sakrijemo, procijenili smo da će nas otkriti pa smo odustali.

Vraćajući se kući na svoj Mejdan Rajko je znao šta mu valja činiti. Čekao je samo pravi trenutak. Iz kuće nigdje nije izlazio. Kružile su racije, zatvori su bili puni rodoljuba.

- Tačno 24. juna 1941 otišao sam preko Starčevice na Ponir. Susreo sam se sa Bracom Potkonjakom i Mirkom Kovačevićem. Sklonili smo se kod kuće seljaka Blaže Sumonje i čekali trenutak kada će buknuti ustanak. Danima smo bili u šumi. Braco, taj divan mladić, koji je lijepo pjevao i svirao gitaru, te Mirko i ja, komponovali smo pjesmu, dotjerivali je, dorađivali i prepravljali, poslije će to biti gotovo naša himna, sve godine rata.

A pjesma lijepa i srce dira:

„Dolinama i gorama naše Bosne ponosne, idu čete partizana slavu borbe pronose.

Slave biće ovog ljeta kao što nije nikada, partizanskih mnogo četa već se kreće do grada.

Mi smo vojska svog naroda iz gradova i sela, partizani nose svima puno sreće i veselja.

Zastava se jedna vije kao krv crvena, vjencem slave ovjenčana ta zastava narodna.

Koračamo muški smjelo u krvavi teški boj da u borbi ostvarimo mi slobodu zemlji svoj".

Dolazi dan odluke - 6. juli 1941. godine.

- Formirani u manje grupe krili smo se po selima Ponira: Ivica i Drago Mažar, Braco Potkonjak, Mirko Kovačević, Kasim Hadžić, Leda Karabegović, Idriz Maslo, Danko Mitrov, Šefket Maglajlić, Muhamed Kazaz, Rade Ličina, Vaso Butozan, Teufik Kadenić - Cinkara, Stole Kovačević, Slobodan Kokanović, Niko Jurinčić, Rudi Kolak, Mujo Delić, Albert Trinki, Duško Koščica, Slavko Odić, Karlo Rojc, Miloš Dujić... U noći 6. juna, pred samu ponoć, okupili smo se „kod bandere" ili „Trigonometra" na Poniru. Sastanku je ispred Pokrajinskog komiteta prisustvovao Đuro Pucar Stari i prenio nam zaključke sa sjednice CK KPJ od 4.jula 1941. godine o dizanju ustanka. Formirali smo zajednički logor u šumi „Lipove doline", greben iznad spomenika Šehitluci... Ubrzo će nam se priključiti iz grada i iz okolnih sela: Vele Miletić, Veljko Madženović, Vaso Kukrika, Danilo Džidara, Vojin Hadžistević, Rizo Golalić, Suljica Halalkić, Stevo Biljak, Dušan Bajić, Rifet Plivac.

Počinju pripreme za akcije. Obuka rukovanja oružjem, taktika partizanskog načina ratovanja. Hrana je pripremljena u kući Bajića na Trešnjiku. Odlazak u Ljubačevu i prva akcija u Krupi na Vrbasu.

Ratne godine su letjele, išlo se iz bitke u bitku. Na vječnoj straži ostajali su drugovi i junaci koji se ne zaboravljaju: Ivica Mažar, Mladen Stojanović, Kasim Hadžić, Danko Mitrov...

U svoj surovosti rata čeličili i su se mladi ljudi, izrastali u rukovodioce, komandante, heroje...

Slobodu je Rajko Davidović dočekao kao saobraćajni oficir banjalučkog i srednjobosanskog područja.

U nedjelju u zaseoku Vranješi u selu Jagarama otkriće se spomen obilježje kao trajno sjećanje na događaje koji su se odigrali na tim prostorima.

Događaji koji čine istoriju.

Rajko Davidović ih pominje:

- Na prostoru Šehitluka, Jagara i Ponira zbilo se sljedeće: pripremanje ustanka; sastanak na kojem je donešena odluka o dizanju ustanka; formiranje partizanskog logora i obuka i pripreme za partizanski način ratovanja; formirane jedinice, grupe odredi i štabovi; u Vranješima je Mladen Stojanović održao prvi govor borcima i narodu i pred njim je polagana zakletva; organizovane mnoge akcije koje su posije sprovedene u Karanovcu, Krupi na Vrbasu, Sekciji, Ekonomiji; nastala prva partizanska pjesma „Po šumama i gorama...", ovdje je često dolazio drug Đuro Pucar Stari...

Narod tog kraja je stvarao istoriju, a istorija je rodila spomenik u Vranješima.

Tako je na kraju rekao Rajko Davidović.

Tomo MARIĆ

Nedosegnuti dometi

● Istinska revolucionarna književnost mora sama sobom da nadraste temu kojom se bavi i da postane praktično tumač te teme, njen temelj i vrh istovremeno ● Estetska i revolucionarna vrijednost Goranove „Jame" i Skenderove „Stojanke majke Knežopoljke", naše najbolje dvije poeme, nastale i napisane u toku rata, još niko nije dosegnuo ● Književna zgrada koju zidamo i zovemo revolucionarna literatura, krhka je baš kao i sve dosadašnje književne tvorevine

Književna kritika u nas govoreći o revolucionarnoj književnosti dugo godina brka pojmove. I bez, obzira što je, počevši od rata do danas, mnogo umnih i mudrih književnika i književnih kritičara a napose i teoretičara književnosti ukazivalo na nepodesnost ovoga pojma — sintagma revolucionarna književnost postala je sinonim za sva djela u kojima se govori o ratu i revoluciji 1941. — 1945. A tu bismo morali razgraničiti dva različita pojma: revolucionarnu književnost od rodoljubive. One, doduše nekada idu ruku pod ruku, ali najčešće nije tako, jer rodoljubiva književnost je ona u kojoj umjetnik — stvaralac izražava i održava sopstvena stanja ljubavi u odnosu na otadžbinu, dok je revolucionarna književnost vezana neposredno za književnost samu kao djelatnost. Naime, da li je jedno književno djelo revolucionarno ili ne nikada (osim u rijetkim izuzecima) ne možemo suditi po njegovom sadržaju već isključivo po tome koliko ono nosi u sebi novoga, koliko preobražaja, koliko mijena.

U posljednje vrijeme, mnogo je u jugoslovenskom stvaralaštvu onoga što se smatra novim i revolucionarnim i mnoštvo je takozvane revolucionarne poezije, iako se u poeziji, praktično, ništa revolucionarno nije dogodilo još od vremena kad je sa prvom zbirkom pjesama („Kora") na pozornicu jugoslovenske i svjetske poezije stupio Vasko Popa. I, evo već tridesetak godina je prošlo a „Kora" je još uvijek najrevolucionarnija knjiga poezije u nas. Izašla je poslije drugog svjetskog rata.

Veliko je pitanje

Ono što danas po novinama i časopisima nazivamo revolucionarnom poezijom spada u domen rodoljubive književnosti, iako je i to veliko pitanje, jer je mnoštvo toga što je izašlo, kršteno imenom književnog djela a da u umjetnost uopšte ne spada. Pred najezdom novokomponovane „rodoljubive poezije" pognuli su glave, čak i oni koji bi mogli o njoj da daju pravi pošteni sud ne libeći se da će time povrijediti bilo čija i bilo kakva osjećanja.

No, takvi su ovi novu podvrstu književnosti prihvatili kao efemernu pojavu i trude se da na nju ne obraćaju pažnju. A, čini se da bi trebalo, jer namnožilo se mnogo toga u novokomponovanoj „rodoljubivoj poeziji" da je čak u pokušaju da domaši temu kojom se bavi nesvjesno parodira.

Novokomponovana „rodoljubiva poezija" (část izuzecima, koji i u ovom slučaju samo potvrđuju pravilo) koketira (najčešće nesvjesno) i sa dnevnim potrebama i sa dnevnom politikom i sa modom. Ona se ne pojavljuje kao unutarnja potreba niti se tako izražava. Nastaje, zahvaljujući spoljnim okolnostima i iz potrebe trenutka koji sa tekstopiscem nema nekakve bitne veze.

Ali problem na koji ukazujemo predmet je ozbiljnijih studija i trebalo bi njime da se pozabave mudriji u učeniji.

Dva primjera

Primjer kad revolucionarna poezija i rodoljubiva bivaju jedno te isto imamo u vjerovatno najbolje dvije poeme nastale u nas. „Jama", Ivana Gorana Kovačića i „Stojanka majka Knežopoljka" Skendera Kulenovića. Obje su nastale i napisane u ludilu II svjetskog rata, u sebi nose rodoljubivo osjećanje i revolucionarne su u samom književnom postupku.

Prošlo je, evo, već četrdeset godina poslije rata i socijalističke revolucije a da ni estetsku ni revolucionarnu vrijednost ove dvije poeme nije poslije rata niko dosegao. Visoku umjetničku vrijednost poema i danas učimo kao vrhunski domašaj svega što je u našim pjesništvima nastajalo poslije rata. Slijedeći i ideju a i stil ove poeme i nakon rata, a i danas, nastaju nove pjesme koje govore o ratu i revoluciji. Ali osim same teme one sa ove dvije veličanstvene poetske tvorevine nemaju mnogo veze.

U proznom stvaralaštvu u ratu nije bilo djela koja bi se mogla nametnuti svojom književnom vrijednošću, vjerovatno stoga, što ih vrijeme nije iziskivalo niti ih je moglo ponijeti. No, nakon rata a posebno poslije raskida sa soc-realizmom u jugoslovenskim književnostima pojavilo se mnogo knjiga koje uz sebe nose i mogu nositi pridjevak i revolucionarno i rodoljubivo. Tu našu novu prozu nosili su pisci koji su izrasli iz rata i učestvovali u njemu. Između ostalih svojim djelima ističu se: Ćopić, Davičo, Oljača... Prekoračivši granice soc-realizma a baveći se temom revolucije oni su, između ostalih, u svojim najboljim djelima, uspjeli da domaše i da iskažu atmosferu vremena o kojem su pisali i da uspostave i vlastiti odnos prema tom vremenu.

Istinska, revolucionarna književnost, mora sama sobom da nadraste temu kojom se bavi i da postane praktično tumač te teme, njen temelj i vrh istovremeno. Zgrada koju zidamo a zovemo je revolucionarna književnost krhka je baš kao i svaka književna pojava i u nju nastoje da se „ušuljaju" i nepozvani i nje nedostojni. Na nama je da se oslonimo na svjetionike koji svijetle iz te književnosti. Ali prije toga treba proći kroz tamu. A onaj ko nije upoznao tamu kako će onda znati šta je to svjetlost. A, svjetlost, je, ipak, vodič.

Nikola GUZIJAN

JAMA

... Očutjeh na čelu meku ruku žene;
Sladak glas začuh: „Partizani, druže!
Počivaj! Muke su ti osvećene!"
Ruke se moje prema glasu pruže,
Bez riječi, i dosegnuh nježno lice,
Kosu i pušku, bombu vidarice.

Zajecao sam i još i sad plačem
Jedino grlom, jer očiju nemam,
Jedino srcem, jer su suze mačem
Krvničkim tekle zadnji put. Nema
Zjenice da vas vidim i nemam moći,
A htio bih, tugo — s vama u boj poći.

Tko ste? Odakle ste? Ne znam, ali se grijem
Na vašem svjetlu. Pjevajte. Jer čutim,
Da sad tek živim, makar možda mrijem.
Svetu Slobodu i Osvetu slutim..
Vaša mi pjesma vraća svjetlo oka,
Ko narod silna, ko sunce visoka...

Ivan Goran KOVAČIĆ

STOJANKA MAJKA KNEŽOPOLJKA

... Joj, tri vuka moja i tri ljute mećave,
hoće majka da vas izljubi ledene:
zasući rukave Srđane,
iako bi tebe majka poznala:
na ljevoj miški mladež — mrka kupina!

Zavrni, sine Mrđane,
zavrni mi desnu nogavicu:
tu ti je prvi kuršum probio
pod listom cjevanica!

A ti se mrtav nasmij majci, Mlađane,
tebe bi majka ponajlakše poznala:
četiri očnjaka
ostale zube prerasla,
k'o u kurjaka!...

Joj tri moje bijege od soja,
joj tri ljute guje s prisoja,
što vas majka junačkom snagom nasisa,
što vas buna kuršumskom šarom ispisa,
joooj, gdje ste?...

Skender KULENOVIĆ

KNJIŽEVNI DATUMI

Riječi u vihoru

● Okupljeni u Književnom klubu u Banjaluci, mladi literarni stvaraoci pokrenuli su 1955. godine časopis „Korijen" iz koga su izrasli današnji „Putevi" bilježeći, evo, tri decenije izlaženja ● Podsticaj književnom životu dali su i slikari, prije svega, grupa „Četvorica", pa se s pravom može govoriti o likovnom literarnom preplitanju stvaralačkog stasanja Banjaluke

„Riječi, /u vihoru rođena. Ostani sama svoj otok i sama/ svoje more... /Budi u vjetru i sanjaj netko će te/ možda sanjati..."

Ovi stihovi iz pjesme „Prozirna sliko" **Jure Kaštelana**, objavljene na uvodnom mjestu svečanog broja časopisa za književnost i kulturu **„Putevi" (1-2, 1985)**, u povodu obilježavanja 30-godišnjice njegovog izlaženja, kao da metaforično iskazuju njegov duhovni, stvaralački hod i kontinuitet. Kao što se „revolucije poznaju po pjesnicima", kako to lijepo naglašava Mladen Oljača, i na stranicama ovog broja „Puteva", tako se i banjalučki časopis — banjalučki po mjestu izlaženja, a bosanskohercegovački i jugoslovenski po otvorenosti, poznaje po svojoj pjesničkoj dimenziji, revolucionarnoj, uvijek mladoj, **„žudeći za daljinom zraka", kao „slijedac"... svoga kreta, /svog koraka;/ vidicima općinjena..." (Dara Sekulić,** Ako postojiš, „Putevi" 1-2, 1955-1985.).

Puna sloboda stvaranja

Korijen „Puteva" je u časopisu „Korijen", što su ga 1955. godine pokrenuli mladi književni stvaraoci, okupljeni u Književnom klubu u Banjaluci, a podsticaj književnom životu dali su slikari, prije svega grupa Četvorica, tako da se s pravom može govoriti o likovnom i literarnom preplitanju stvaralačkog stasanja Banjaluke u ove posljednje tri decenije slobode. Sigurno je da bez „Puteva" ne bi bilo ni „Glasa" kao izdavača, ni Banjaluke kao zapaženog književnog podneblja u kojem djeluje Podružnica Udruženja književnika BiH sa 22 člana i još toliko literarnih stvaralaca koji imaju objavljene knjige ili im rukopisi čekaju da dobiju ruho od korica.

„Akcije i programe pisaca uspešno je podržavao, usmeravao i objedinjavao časopis za kulturu i umetnot Putevi koji je u toku tridesetogodišnjeg izlaženja u Banjaluci okupljao pesnike, pripovedače i kritičare iz svih naših republika, a posebno iz Krajine i Bosne i Hercegovine", piše Miljko Šindić u studiji „Književna Krajina". Idući „ukorak s razuđenim i modernim stremljenjima", časopis je, kako ističe Šindić, posebno pomogao mladima „da prevaziđu povremene krize, podvajanja i neusklađenosti, da se stvaralački odrede i afirmišu".

Uz kontinuirano objavljivanje stihova, proze i kritičko-esejističkih tekstova istaknutih jugoslovenskih pisaca i kritičara, „Putevi" su, u tematskim brojevima, posebno osvjetljavali književno djelo autorskih veličina ovog podneblja: **Petra Kočića, Branka Ćopića, Veselina Masleše, Skendera Kulenovića.** Slijedeći svoje revolucionarno ishodište, jer je „Glas" kao izdavač ponikao u vihoru narodnooslobodilačke borbe, „Putevi" su svoj prvi tematski broj posvetili 20-godišnjici ustanka naroda i narodnosti Jugoslavije, a posebni brojevi, obimni i sadržajni, umjetnički su kazivali o revolucionarnom i životnom djelu druga **Tita. „Književnik treba da ima punu slobodu razvijanja"**, istakao je Tito u razgovoru s delegacijom Prvog kongresa književnika Jugoslavije, 19. novembra 1946. godine. Ta, puna sloboda stvaranja, plijeni i sa stranica „Puteva".

„Za pokolenja odzvanjaju naše pesme!"

Tako nadahnuto kazuje Jovan Popović u „Pesmi pobede", objavljenoj u „Putevima" broj 3, 1980. među čijim crvenim koricama, sa Titovim likom, ostaje zabilježena jedinstvena poruka: ostvarivati Titovo delo!

Hiljadu saradnika

Svečani dvobroj „Puteva" samo ukazuje na svoj značajan datum. Bilo bi neophodno mnogo više stranica da se da bar sažeta literarna slika njegovog trajanja. Da se shvati širina i duh njegovog slova.

Među koricama „Puteva" 1-2 čitamo nove stihove: **Jure Kaštelana, Dare Sekulić, Stevana Tontića i Ranka Risojevića, prozom se predstavljaju: Veselko Koroman, Alija Isaković, Risto Trifković i Irfan Horozović,** a pjesme za djecu objavljuju: **Nasiha Kapidžić-Hadžić, Velimir Milošević i Ismet Bekrić.** U rubrici „Prevodi", inače stalno prisutnoj u koncepciji „Puteva", **Kolja Mićević** piše o Malarmeovim pesmama u prozi, ilustrujući svoje poglede vlastitim prevodom „Demona analogije" **Stefana Malarmea.**

PUTEVI

U rubrici „Osvjetljenja" **Mladen Oljača** iznosi svoje pogledе na jedinstvo revolucije i poezije, **Voja Marjanović** piše o Ćopićevim romanima o revoluciji, „Prolomu" i „Gluvom barutu", **Miljko Šindić** osvjetljava „Veličanstvo Kulenovićeve umetničke reči", **Muris Idrizović** približava pjesništvo makedonskog pjesnika za djecu Stojana Tarapuze, a **Iso Kalač** piše o Ziji Dizdareviću i Novaku Simiću kao pripovjedačima.

Na kraju svoga teksta **„Tri decenije časopisa"**, sa podnaslovom „Uvodne napomene u tumačenju razvijanja časopisa Putevi/Korijen", **Mladen Šukalo** rezimira da je u tri decenije u 141 broju, na više od 15.000 stranica, saradivalo oko hiljadu saradnika različitih profila, a više od 3.000 priloga privlačilo je pažnju čitalačke publike širom Jugoslavije.

Iza „Puteva" je mnogo ostvarenja. Ali, ovaj časopis treba da pruži novi kvalitet, posebno u svjetlu stavova ovogodišnjeg novosadskog kongresa jugoslovenskih pisaca. Da bude još više angažovan, otvoren za strujanja koja će se preplitati i dopunjavati, čineći u svome višeglasju jedinstvo misli i stvaralačkog duha.

Riječi rođenoj u vihoru ne prija mlaki vjetar.

Ismet BEKRIĆ

VASILIJE KARAN

RAGIB

Dan se ulopovio. Vruć, lajav i na neku ruku drzak, kao da više ne mari za one ljude kojima vrućina pričinjava nov teret, nove mučnine, pakosne i nepodnošljive. Vuk Gavranović ugazio je u devetu deceniju, život oko njega je već sav izobličen i stran, kao da se ruga starčevim shvatanjima, poimanjima koja više niko ne može da razumije. Ni smrt ga neće, a volio bi starac da već jednom ispusti dušu, da se oprosti od ovozemaljskog svijeta pa kako god bude.

Na padinama Hajdučke glavicve ne prestaje da zvone mašine, da brekću motori različite jačine, da melje huk metalnih zupčanika; čakija u inat dobrim i minulim vremenima.

Starac se već odavno pretvorio u skelet, u nemoćan snop koščica koje zveče i otkazuju poslušnost. Kada suncu krene iznad Glavice, kada se strmoglavi vrelinom tada je Vuku najteže. Ustajući iz kreveta u kom najviše provodi vremena, podiže pogled na ikonu, pomenu boga, a onda se spusti na zemlju. Svaki njegov pokret bio je težak i nemoćan i činilo mu se da ga zemlja vuče sebi, da propada u crn i nemjerljiv prostor. Čim se malo pokrenu prema izlaznim vratima, starac odmandali vrata, povuče ih k sebi, ona škrinuše zvukom davnina. Vuk se počeša, crnim noktima poče da struže niz rebra, niz pupak, pa spusti prste u dlake, u nekadašnju muškost. Kada podignu pogled prema nebu, život mu se učinu bar za trenutak drag i veoma dopadljiv. Iznad njegovog kućerka mirovala je plava pučina. S ovog istog neba nekada su padali engleski padobranci. Sada se sve izmijenilo. Padobranci ili anđeli. Čim starac sklopi oči, sa neba mu dolijeću čudni posjetioci. O tim svojim posjetiocima nikada nije htio da priča nikom. Možda se ogrišešio o ljude pa ga sada Bog kažnjava. Uz krajnji napor Vuk dotetura do posrnulog plota, naslonivši se na ogradu podiže izvodnjale zjenice pa još jednom potonu u uspomenu.

S drugu stranu prognjilih taraba nalazila se komšinica Ivka koja se oduvijek dobro pazila sa Vukom Gavranovićem. Berući koprive Ivka ugleda starca uz ogradu, a onda šapnu sama za sebe: „O bože, uzmi ga jednom već!"

Vuk Gavranović uz pomoć kestenovog štapa krenu na svakodnevnu svoju šetnju. Put ga je stalno vodio na „kućište" bega Ragiba Čemerkovića. Ima Vuk jedan neobičan i drag svoj svijest, ima uspomene koje su za njega vrednije od svih bogataša na svijetu. Pamti starac onu davnu 1916. godinu, ona teška vojnička vremena kada se borio i nikada nije pomišljao da bi na tim vojničkim putevima mogao izgubiti život. Sjeća se starih i davno umrlih ljudi koji su mu natenane pričali o turskim vremenima, o velikom Osmanlijskom Carstvu. Ništa mu se u pamet nije tako urezalo kao priča o davnom seoskom begu Ragibu Čemerkoviću.

Na kraju Vukove plećine, uz zaraslo seosko groblje u kom se bijele prognjili pešćiri i krstače, iz kog su noćne pohode kreću

drekavci i vampiri, na tom istom mjestu u davnim vremenima živio je beg Ragib Čemerković. Ragib je u ovom dijelu Bosne bio čuven i po tome što nije bio osvetoljubiv, što je više puta opraštao ljudima, nije po svaku cijenu zahtijevao da se prema njemu izmiri trećina. Imao je veliku magazu u koju su svraćali i ljudi od glasa. Svraćali su i bogataši i prosjaci, za svakog posjetioca Ragib je imao dobru riječ: „Bogu božije, begu begovo". U policama magaze nalazila se roba iz Carigrada, Atine i drugih istočnih gradova. Imao je Ragib poznanstva sa poznatim i priznatim trgovcima, održavao je veze sa stalnim karavanima.

Došla su i hajdučka vremena. Ragib je našao „zajedničku riječ" i sa ovim odmetnicima. Nije se plašio hajduka. Nije im se suprotstavljao i znao je kako treba da se ponaša kada mu oni dođu u magazu. Nije štedio ni robu, niti dukate. Sila boga ne moli. Kada je već tako, kada ne može da se pouzda u carevinu koja je već izdisala poput starca na samrtničkoj postelji, valja mu onda mijenjati navike i tražiti načina da se održi kao beg i kao čovjek.

Magaza je bila izgrađena od bijelog tesanog kamena, od tesanih greda, čak je jedna strana magaze bila dograđena i pretvorena u čardak. Imala je verandu na istočnoj strani. U tom pravcu nalaze se begova pradomovina, sunce i sva jutra. Kada je Ragib vidio da nema ništa više od trgovine, da se njegova magaza nalazi na brodu koji tone, napravio je čudan i neobjašnjiv prelom. Robu je izdijelio siromašnim ljudima, a dukate je pokupio i otišao u Tursku. Nastanio se na periferiji Instambula.

Otvorio je manju, ali, kako su ljudi tada pričali, drugačiju magazu. Nije više prodavao ni brašno, ni sukna, niti svilu. Prodavao je nakit koji je uglavnom bio izrađivan od čistog zlata.

Vuk Gavranović nije nikada mogao da se oslobodi uspomena na njegova davna i ponovljiva vremena. Stalno je bio opsjednut uspomenama na bega Ragiba, na stare ljude kojih se više niko ne sjeća. Odlazio je na padine Hajdučke glavice, vrtio se na „kućištu", tragao je za uspomenama, za dokazima kojima bi uvjerio mlade ljude u svoju priču o begu Ragibu Čemerkoviću. Vidjeli su ga mještani kako sve češće iz zemlje vadi bijele kamene ploče i tako se bespotrebno umara. Vuk je bio siguran u to da se ispod kamenih ploča nalazi velika tajna koju nikada svijet nije odgonetnuo.

Pred samo rumeno predvečerje, kada brežuljci podsjećaju starca na vatre, na bukete crvenih ruža, na zvjezdano nebo, Vuk još jednom odluči da nastavi sa kopanjem i svojim istraživanjem. U tom poslu bio je uvijek dosljedan i uporan.

Vuk obrisa znoj s lica. Pred očima mu vaskrsnu čitav jedan već pomalo zaboravljen svijet. Slatka daleka prošlost: sedam brežuljaka. Na prvom brežuljku rodio se Vuk. Na drugom, dogodila se ružna stvar. Hajduk Prpić mali zgrabio curu iz sela i odveo je sa sobom u Slavoniju. Na trećem brežuljku Turci su zapalili pravoslavnu crkvu. Na četvrtom pojavila se dvoglava zmija koja je kravama i kobilama isisavala mlijeko. Kažu ljudi da je zmija bila porijeklom iz bečkih šuma. Na petom brdu izvršen je pokolj djece čija starost nije prelazila nisedam godina. Na šestom njemački vojnici su palili žita čija je vatra tinjala više od četiri godine. Na sedmom su se pojavili naši oslobodioci. Sa sobom su donijeli slobodu i sreću. Održali su govor i nastavili put dalje.

Starac udahnu čist planinski vazduh. Izbacivao je iskopanu zemlju. Pod njegovim stopama nalazio se neotkriven i čudan svijet u kom on sanjari više od pedeset godina. Ili će stići da odgonetne tajnu o Ragibu Čemerkoviću ili će za sva vremena prestati da misli o begovima. Ispod bijelih i vješto otesanih kamenih ploča zemlja je bila mekša, kao da u sebi sadrži pepeo ili neki drugi prah. Zbog toga Vuk Gavranović nije imao mira. Znao je da se velika tajna nalazi upravo pod njegovim stopalima. Uspomene na davna i neponovljiva vremena bile su jače od njega, od sredine u kojoj je doživio i svoju duboku starost.

Nad Hajdučkom glavicom zijevao je još jedan topao i nepodnošljiv dan. Starčevo srce udaralo je u grudima jače nego ikad ranije. Otkucaji su bili ujednačeni i sigurni, kao da se život pred njim tek otvara. Još malo, samo još malo i veo tajni biće za sva vremana odgonetnut. Nakon još jednog predaha, Vuk silnije poče da udara krampom o zemlju i činilo mu se da nikada nije bio jači. Zemlja se odjednom provali pod njim. Tad ugleda oštećen zemljani čup. Sva ranija naslućivanja nisu ostala bez opravdanja. Zlatni novčići ležali su u zemlji vijekovima netaknuti. Starac pomenu boga, a onda u grudnom košu osjeti bol. Pod nogama odjednom izgubi tlo. Činilo mu se da propada, da je zemlja mekša od vodenih površina. Osjećao je naglu promjenu u čitavom organizmu. Smrti se nije plašio. Naprotiv. Ipak, kada bi ga bog podario samo još jednim danom boravka na zemlji, imao bi dovoljno vremena da kaže ljudima još jednu neispričanu istinu. Sada ima i dokaz. Zlatnici mu ne trebaju. Njih bi poklonio siromašnim ljudima.

U grudnom košu starac osjeti novi udar. Samo još jedan dan da ostane među živima. Hrpa dukata planu u njegovim očima. Tad ugleda čitav jedan vatromet. Ne pale li Turci srpska sela, ne odvode li im djecu u Carigrad. Vuk još jednom udahnu čist vazduh. Šake su mu već bile mokre. Tad prikupi posljednji dio snage, golim prstima vrati zemlju na zlatne novčiće pa krenu prema svom kućerku. Tamo ga čeka gladan mačak, čekaju ga njegov pijetao i četiri kokice. Nema njima života bez Vuka. Tada starac poželi da brže korača. Ali, nemoć ga je opominjala, uvjeravala ga da nema više ništa od njegovih koraka kroz život.

Na pašnjak, u dnu Hajdučke glavice, rzao je crni ždrijebac. Pod njim je stenjala kobila Vranka. Vuk Gavranović sjede na prognjili hrastov panj pa još jednom pomenu boga. Stiže još samo da nagnnješi orahovu lulu sitno izrezanim duvanom, a onda krajnjim naporom šapnu: „Hvala ti, bože, kada si odlučio da me primiš u svoje carstvo!" Orahova lula se još jedno vrijeme pušila, a onda se i ona ugasila.

PROZA

Rat i njegova pozadina

Advan Hozić; „Glavna snaga", „Oslobođenje", Sarajevo, 1984.

Advan Hozić posjeduje životno i stvaralačko iskustvo. Izvanredno poznaje rat, njegovu pozadinu - ljude i djecu u njemu. On u svom najnovijem romanu **Glavna snaga** opisuje, pored ostalog, selo Novake; piše o seljacima i njihovoj djeci, o ženama i dobronamjernicima koji dolaze da pomognu, prosvjete, oplemene i doprinesu socijalističkoj revoluciji. A selo Novaci je jedna osmišljena teritorija u pozadini. U njemu nema rata, ali ima njegovog odjeka. Tu ljudi žive od zemljoradnje, stočarstva, šume, rastinja i bilja - od dobre i poštene riječi.

Hozićev roman karakteriše snaga mašte, imaginacije, jednostavnosti, jedinstva epskog, lirskog i dramskog. Njegova poglavlja su struktuirana kao zasebne priče koje čine roman sa čvrstom kompozicijom. Mladi čitaoci će u njima pronaći istinu da su u ratu i mali veliki, ozbiljni i jaki. Roman obiluje i duhovitošću. A njegova poruka mogla bi da glasi: kad se vodi rat, svaki djeličak otadžbine je važan, svet, uzvišen. Pozadina (u ovom selu Novaci), to je baza - najbolja pomoć partizanima i narodnooslobdilačkom ratu. Borci se odatle snabdijevaju hranom, obućom i odjećom. Međutim, noni Novake u izvjesnim situacijama pomažu namirniciama - čuvaju, šalju i svoje ljekare da liječe bolesne i iscrpljene.

Hozićev roman **Glavna snaga** obiluje detaljima, epizodama, sočnim jezikom, punocom i širinom. U njemu se ne zaboravljaju likovi: učitelj Bećo, partizanka Nada, Paula, Blagoje, zatim Stric, Nemanja Mrkić, Mićo, Albin, Munira, Haim, Stipe, Miraš, i Ratko. Taj učitelj Bećo, na primjer, onako sakat - privržen je revoluciji i svojim đacima. Radoznao i plemenit, on je, pored ostalog, duhovna i revolucionarna svjetiljka sela uopšte. Takva je, razumije se i Nada, zatim Paula i ljekar.

Advan Hozić svoje ratno iskustvo koristi da bi ga stvaralački prevazišao, nadviadao svojim duhom, zaokružio znakovima i zakonima svog pisanog govora. Kao čarobnjak - poput Andersena, plete poglavlja u kojima se prepliće istina i fantazija, rat i mir, pozadina i front, mit i legenda - sve što veliča revoluciju i uopšte čovjeka.

Jedan ovakav roman nam je potreban kao štivo iz kojeg se uči kako se na najbolji način pomaže svojoj zemlji u ratu i miru. On je bajka i o akciji da nas ništa ne smije iznenaditi, up-

U SVIJETU KNJIGE

lašiti ili zbuniti. I ako je moto knjige njen drugi naslov - njeno biće, onda su stihovi Velimira Miloševića ovdje našli svoje pravo mjesto:

Zrno po zrno pogača,
kamen po kamen palača,
sunce - domaća zadaća,
djeca su vojska najjača.

Ona to u romanu **Gluva pećina** Advana Hozića stvarno jesu i zbog toga ga, pored ostalog, i valja čitati!

Iso KALAĆ

POEMA

Poezija i revolucija

Avdo Mujkić: „Jasenovac", Spomen-područje „Jasenovac", 1985.

U poeziji narodnooslobodilačke borbe, ili kako još nazivamo - partizanskoj poeziji, ratnoj poeziji, ili pak poeziji otpora; u **revolucionarnoj poeziji** ostala su kao vječne baklje gorjeti nadahnuta ostvarenja, ona ostvarenja koja su nastajala u gerilskim uvjetima ratovanja, u predasima između bitaka i marševa, jurišа i zasjeda.

No, revolucionarna poezija ne završava se pobjedom nad fašizmom 1945. Ona se nastavlja, oslanjajući se na svijetle tradicije i traje u sjećanjima pisaca - ratnika, ali i kasnije među mlađim generacijama. Primjer konkursa književne manifestacije **Bratimljenje pjesme i rijeke** potvrđuje koliko je još uvijek prisutna potreba za revolucionarnim izrazom u poeziji, u ovom slučaju za revolucionarnu poemu.

Čak devedeset i šest radova konkurisalo je za nagradu! Od 96 samo jednom, ipak, pripada lovorov vijenac, premda bi svim natjecateljima trebalo podijeliti lovorike, jer svi oni zajedno, svaki na svoj način, mašu revolucionarnom zastavom, i **Ranko Pavlović** iz Banjaluke, autor snažne (nagrađene) knjige **Snovi Josipa Broza,** i ona petnaestogodišnja nadarena djevojčica **Nevenka Živić** iz Kruševca čija je poema **Ovu smrt ne priznajem** bila u oštroj konkurenciji prvonagrađenoj, i kajkavska, još uvijek nerazbuktana i pritajena, prigušena pjesnikinja iz Nove Gradiške **Ana Spasić,** i iskusni šabački kurjak, robusni poeta **Milinko Toroman,** i raspjevani **Žarko Đurović,** autor izvanredna poetska ostvarenja posvećena „Onima koji su ostali na Sutjesci": **Zore iznuđene smrću,** koji se sada na natječaju javio s poemom **Revolucija koja pjeva ili Orfej na rijekama, ili Radojka Jovanović** i svi ostali, svaki sa svojim stihom, svojim oružjem, jačim od rata.

Avdo Mujkić iz Lukavca kraj Tuzle, pjesnik šarmantnih, lepršavih, dopadljivih stihova (osobito onih iz njegove knjige pjesama za djecu **Savršene životinje i druge pjesme)** koji u svojoj knjizi poezije **nema tebi umrijeti** zna progovoriti čvrstim i nadahnutim, metaforičkim i izrelim stihovljem, poemom se opredijelilo tematski za jasenovačku tragediju, za tragiku, kako reče (u zadnje vrijeme sve više eksponirani, razvijeniji kritik i pjesnik) **Marko Ručnov:** „na području gdje je nekada vladao pakleni bestijarij jasenovačkog koncentracionog logora, na prostorima prepunim zvjezdanih biljega čovjekove borbe za uspravan hod slave, svitanja slobode i dolazak novog".

Mujkić svoju poemu posvećuje „Djeci koja se ne vratiše iz jasenovačkog logora smrti". On svoju poemu stvara u devet pjevanja koja simboliziraju devet slova imena tog zloglasnog područja na Savi. On to čak i slikovno prikazuje: tekst svakog pjevanja grafički je složio(!) u obliku slova.

Pjesnik vodi svoju inspiracionu nit sa senzibilitetom čovjeka koji lamentira nad tragičnom sudbinom najnevinijih stvorova u okrutnom ratu. Iz pjevanja u pjevanje gradi svoju sagu o ljudskoj zaprepaštenosti nad onime što se događa sa djecom. Teško je čitati te stihove. Teško je uopće sa današnjeg humanog i civiliziranog aspekta raščlanjivati zvjerstva, ma koliko god je to nužno. Teško i mučno će biti govoriti ovu poemu pred narodom. Mujkić nepoštedno ulazi u drastiku, opredijelivši se u svome šestom pjevanju (slovo O) za vokabular s kojim deskriptivno uočava užasavajuće detalje: **Sjekli su im oči, sjekli im ruke i noge, lomili prste. Čupali jezike, uši. Nožu srce zabadali. Razbijali glave. Lomili kičme i vrat. Silovali ih. Ispijali im mozak. Sjekli ih na komade. Žive ih palili, lomili kosti.**

Autor ovdje poeziju stavlja u drugi plan, šokiran jezivom torturom. Očito tema se piscu sama po sebi nametnula svojim izuzetnim sadržajem, svojom težinom svjedočenja tako da je pisac ustuknuo pa se opredijelio za sasvim naturalisitčke detaljizacije, nepoetske segmente, koji više iskazuju svjedočanstva: **Što me bliješ po leđima? Kuda ste nas poveli? Hoću kući, ne vodi me! Šta će kolčevi što će noževi i čekić! Što će teški?**

Otuda u ovoj poemi i shvatljiva opomena i naposljetku u posljednjem pjevanju (slovo Č) standardna konstatacija: i dalje teku rijeke Una i Sava, a cvijet betonski usred Jasenovca uspomenu na sve to oživljava.

Marino ZURL

KINA — ZEMLJA PROMJENA:
ZMAJ KOJI SE BUDI

18

Piše Ivan PROTIĆ

Druga strana medalje

Reformu kineske privrede započetu oktobra prošle godine prate i neke neželjene pojave koje su zakonitost za sve velike promjene. Riječ je o korupciji, mitu, trci za lakom zaradom, varanju potrošača. O tome sve češće i sve otvorenije pišu i sami Kinezi.

Štampa sa Zapada kao i sa Istoka u tome nalazi argumente za tvrđenje da Kinezi igraju po žici i da polako, neminovno klize u kapitalizam. Na te optužbe Deng Hsijaoping i ljudi iz kineskog vrha odgovaraju da o kapitalizmu nema ni govora i da njihova zemlja gradi socijalizam sa kineskim karakteristikama.

Sve učestalije kriminalne akcije izazvale su pooštravanje mjer a kineske kaznene politike, izvještaji o strijeljanima za teže prestupe sve su češći, pa se stiče utisak da se tim merama hoće zaplašiti potencijalni kriminalci

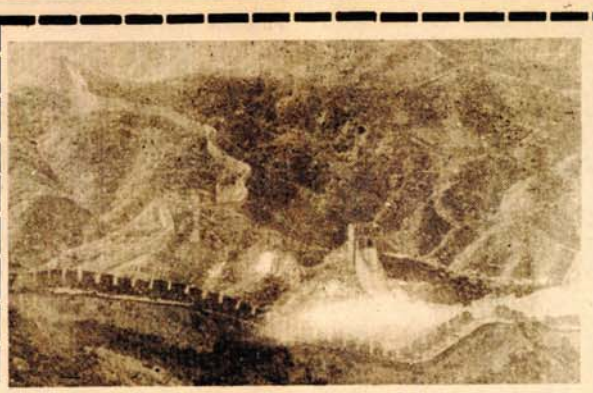

Najveća građevina koju je čovjek napravio - Veliki kineski zid u koji su vraćene ukradene cigle

Inflacija ozbiljno prijeti

Koncepcija reforme koja je u osnovi dobro postavljena, već poslije nekoliko mjeseci, izazvala je i neke neželjene efekte. U društvu koje je kao kinesko decenijama počivalo na ekonomskom egalitarizmu i koje je novac i ličnu inicijativu smatralo kao nešto nemoralno i kapitalističko, ljudi nisi bili dovoljno pripremljeni za promjene. Pojavila se izuzetna strast za sticanjem, pogotovo kod kineskih seljaka koji su prvi doživjeli reformu.

Oskudno snabdijeveno kinesko tržište još uvijek ne može da zadovolji pregrijanu tražnju. Tome je doprinio dosta brz rast cijena koje se sve više formiraju slobodno. Poslije višegodišnjeg administrativnog utvrđivanja cijena neminovna je bila inflacija. Prema nezvaničnim podacima ona je prešla 50% procenata. Pošto kamate nisu pratile stopu inflacije, krediti državne banke su postali vrlo atraktivni. Time tražnja vrši još veći pritisak na oskudno snabdijevanje tržišta. Posljedice su fiktivno kruženje roke kroz magacine, višestruko veće cijene, falsifikovanje poznatih maraka proizvoda, nezakonit promet deviza.

Kineska vlada je za to imala spremne odgovore. Najavljen je uvoz robe široke potrošnje za dvije milijarde dolara da bi se smirila pregrijana tražnja i u dogledno vrijeme povukao višak novaca sa tržišta. Direktor kineske **državne banke je smijenjen, a obim kredita za ovu godinu je bitno smanjen. Predviđene su i vrlo visoke kazne za sve vrste privrednih prestupa. Od slobodnog formiranja cijena se nije odustalo, jer će se time, smatraju planeri kineske reforme, povećati proizvodnja i konkurencija što u krajnjem slučaju znači usklađeniju ponudu i tražnju. Istovremeno je postavljena brana neobuzdanom rastu zarada na teret akumulacije i najavljeno njihovo vjerovatno skromnije povećanje.**

Izmišljeni fondovi

U to, opštoj trci za većim zaradama po svaku cijenu pokušavaju da učestvuju i državni organi uprave. Tako su početkom ove godine preduzeća iz najvećeg kineskog privrednog centra Šangaja morala da zatraže zaštitu najviših državnih organa. To je bio jedini način da se suprotstave apsurdnim zahtjevima nekih državnih organizacija i lokalnih organa vlasti.

Tako, na primjer, mnoge socijalne institucije prisiljavaju preduzeća da postanu njihovi članovi uz članarinu od 1.000 juana (oko 359 dolara). **No, daleko su originalniji** bili službenici šangajske ekonomske komisije. Oni su lokalni metalurški biro natjerali da u 1984. uplati 200.000 juana (80.000 dolara) u fond za traženje talenata.

Svota od 10.000 juana (oko 3.500 dolara) je uobičajena visina „pomoći" koju opštinska administrativna tijela traže za fondove za hendikepirane. Jedna bolnica u Šangaju je „pozajmila" 30.000 juana (10.000 dolara) od male fabrike i ne namjerava da ih vrati. Ili, dva metalurška preduzeća platila su 80.000 juana (oko 67.000 dolara) za izgradnju dječjeg centra. Naravno, do uplate nije došlo dobrovoljno. Posljednji biser u tom nizu je otimanje stanova. Naime, lokalna administracija u Šangaju uzima od preduzeća stanove koje su ona izgradila i koristi ih za svoje radnike.

Do svih ovih pojava dolazi zbog strasti za sticanjem koja je sve prisutnija u Kini. Administrativni organi, kao oni u Šangaju koje sam naveo kao primjer, dovijaju se na njima dostupne načine da popune svoje sve tanje fondove. Preduzeća, sa svoje strane, u toj opštoj trci za zaradom, često zaboravljaju da ispune svoje obaveze za opštedruštvene i zajedničke potrebe. Tada nastaje mrtva trka koja nema pobjednika i koja samo škodi kineskoj ekonomiji. To je uzelo tako velike razmjere da je postalo opštekineska pojava.

Prema nalazima kineske poreske uprave vrlo je veliki broj poreskih platiša u ovoj zemlji koji nastoje da izbjegnu obaveze prema državnoj blagajni. Time oni nanose veliku štetu ekonomskoj reformi. Inspekcija je pokazala da je oko polovine državnih preduzeća i onih zadružnog karaktera izbjegla plaćanje poreza. Ovo otvoreno izvještavanje kineske štampe o utaji dohotka na račun državne kase nekima služi kao argument protiv tek započete reforme. Međutim, reforma je već pokrenula interes za privređivanje kod kineskih preduzeća, sada ih samo treba natjerati da poštuju novi zakon o porezu.

Televizori Li Huaa

Tamna strana kineske reforme u gradovima ima i svoje crne heroje, svoje Ostape Bendere. Jedan od njih je i izvjesni **Li Hua**, službenik iz Tanašana, industrijskog centra sjeverne Kine. Li, koji je radio u jednom preduzeću koje se bavilo i izvozom, odlučio je da svoj porodični budžet obogati pomoću kolor TV-prijemnika iz Hongkonga, vrlo tražene robe na kineskom tržištu. On je mnoge pojedince i preduzeća ubijedio da njegovo preduzeće može da uveze tu robu. Da bi bili sigurni da će je dobiti, budući kupci su morali da polože kauciju deset odsto vrijednosti robe. Kineske novine nisu dale precizan broj prevarenih, ali su izvjestile da je Li na taj način strpao u džep svotu juana ravnu vrijednosti od pet miliona američkih dolara. Lia je policija uhapsila u luksuznom hotelu u Bejdinu gdje je lako zarađene juane trošio za život na visokoj nozi.

Sličnu težnju za nezakonitom zaradom su, na primjer, pokazali i neki stanovnici Kantona, jednog od najvećih gradova kineskog juga. U Gvondžou „Kantonu), glavnom gradu provincije Guangdung, otkrivena je krajem maja mreža kradljivaca automobila. Oni su se bavili preprodajom, a u tom poslu su saučesnike nalazili i u nekim ustanovama i preduzećima. Šef grupe lopova i preprodavaca bio je neki **Liang Vejmin**. U tri posljednje godine njegovi „službenici" su ukrali 28 motocikala i šest automobila - privatnih i društvenih - u vrijednosti od 400.000 juana (13.000 dolara).

Sve učestalije kriminalne akcije izazvale su pooštravanje mjera kineske kaznene politike. Izvještaji o streljanjima za teže prestupe - velike krađe, silovanja i ubistva - sve su češći. Stiče se utisak da kinesko pravosuđe hoće tim primjerima da zaplaši potencijalne kriminalce. Osim toga, čini mi se, da takva kaznena politika svjedoči o velikom porastu kriminala. Slučajevi o kojima piše kineska štampa su sami vrh ledenog brijega kriminala koji sve više raste u sve bogatijoj Kini. Jer, kineska štampa obično izvještava o negativnim pojavama tek kada one uzmu šire razmjere. Naravno, stopa kriminala danas u Kini je manja nego u evropskim zemljama, ali je dosta veća nego ranijih godina ako se ne računaju kriminalni akti crvenih gardista.

Užasne godine na smrt osuđenih

Među kaznama koje se sada primjenjuju u Kini postoji jedna koja je izuzetno okrutna. To je tzv odložena smrtna kazna. Čovjek koji je osuđen na takvu kaznu ima godinu, dvije ili tri da provede u zatvoru. Da li će kazna biti izvršena zavisi od njegovog ponašanja. Izvještaj o ponašanju pišu zatvorske vlasti. Lako je pretpostaviti kakvo je psihičko stanje tih ljudi i kakve su sve mogućnosti za manipulaciju sa njima.

Odložena smrtna kazna je među ostalim stigla u **Šu Fandija**, mladića iz grada Čangša na jugu Kine u kome se školovalo **Mao Zedung**. Šu je ukrao 31 istorijski relikt iz dinastije Han (2. vek n.e.) iz muzeja provincije Hunan. Smrtna kazna Šuu je odložena za dvije godine. Ukoliko pokaže da se popravio, kazna neće biti izvršena. Ali, ako zatvorske vlasti smatraju da nije, kazna će ga stići. I u jednom i u drugom slučaju Šuu Fandiju predstoje užasi dvogodišnjeg zatvorskog života kao kandidata smrti.

No, sve krađe u Kini se ne završavaju tako tragično. Jedna od njih, dugogodišnja krađa cigala iz Velikog kineskog zida, završena je čak pomalo i komično. Kineski seljaci su godinama vadili cigle iz Velikog zida i koristili ih za gradnju kuća, staja i popločavanje dvorišta. Prije godinu dana je počela obnova zida nedaleko od Bejdina. Vlasti su tada objavile da će svaki seljak koji vrati cigle uzete iz Zida dobiti nove. Sudeći po pisanju BEJDIN VANBAOA (BEJDINSKI VEČERNJI LIST) ovaj apel je naišao na dobar odziv.

U sljedećem broju:

Neki novi grad

ROMAN U NASTAVCIMA 10

Ranko PAVLOVIĆ

Škola jahanja

Dragana je dobro isprojektovala instalacije. Pogriješili su vodoinstalateri i, da se ne bi vadile već postavljene cijevi iz zida, ona će nastojati da načini u projektu neke preinake, pa neka sutra poslovođa dođe u Projektantski biro. Iz toga sam zaključio da Dragana radi i poslije podne kod kuće, vjerovatno više nego u Birou.

Kada sam se vratio u stan Ana je rekla da je sve pripremila za ručak, samo ja treba iz frižidera da uzmem i narežem šunku, jer je veoma tvrda, zatim da izrežem hljeb, jer je to muški posao, i da otvorim teglu s paprikama, jer znam kako je ona nespretna, pa bi se mogla povrijediti. Kad sam već otvorio teglu, mogu uzeti tanjir iz pomoćnog stočića i izvaditi u njega nekoliko paprika. Neka mi ne bude teško da sve to donesem na sto, jer se Ani nešto manta u glavi. Ne, nećemo jesti u trpezariji, već za stolićem u dnevnom boravku. Bilo mi je drago što je Ana sve pripremila za ručak i pitao sam šta još ima, a ona je odgovorila da nema ništa drugo, nećemo valjda bacati to što smo donijeli od tetke Ogle. Pošto se Ani manta u glavi nisam želio da ustaje, pa sam iz frižidera donio i minералnu vodu. Nikako mi nije bilo jasno šta ona radi u kući dok sam na poslu, ali nije imalo smisla da o tome razgovaramo kad joj se manta u glavi. Bio bih zaista srce kad bih skuvao kavu, možda će joj se od nje razbistriti u glavi. Ručak je bio dobar i neka mi ne bude teško da uz put ponesem tanjire u kuhinju, ona će ih kasnije oprati. Kava je u lijevom visećem elementu. Nemoguće da je nema, mora biti tamo. Baš sam srce što imam razmijevanja za njenu glavobolju. Zna da sam umoran, ali da ona ne bi ustajala, neće mi biti teško da pogledam nije i smeđa kutija sa kavom na trpezarijskom stolu? Eto, znala je da ju je jutros tamo ostavila, mogla sam se odmah toga sjetiti, ali ta prokleta glavobolja...

Zar ne bih mogao tek kad popijem kavu izići na balkon i ispušiti cigaretu, jer joj dim strašno smeta? E, ne bih mogao! I, boli me patak za njenu glavobolju! Valjda i ja imam glavu i pravo na svoju glavobolju, a ako ne bih uz kavu ispušio cigaretu, onda bih sigurno ostvario to svoje pravo, pa bi i moja glava bila kao Cocin bubanj, mada nikada nisam saznao ko je taj Coco i kakav je njegov bubanj, čak mi to nije znala reći ni prodavačica u kiosku, već je nudila neke druge magazine. Ana ne shvata kakve veze imaju Cocin bubanj i prodavačica s tim što ona mene moli da pušim na balkonu, izuzev što prodavačica prodaje cigarete, ali zaista ne shvata zašto je baš sada spominjem. Bio sam srce, a sada sam grozan, sa mnom se ne može normalno živjeti. Eto, svaki normalan čovjek bi prodao kuću, a ja...

Skočio sam iz fotelje, stisnuo pesnice i pošao prema Ani, ali sam se na vrijeme zaustavio. **Prosiktao** sam kroz stisnute zube da mi više nikada ne smije spomenuti kuću, ako to učini, ja ću... ja ću... eto, ja ću u drugu subotu sa Draganom stati pred matičara. Ha-ha-ha! Baš sam cvječka s kojom bi neko stao pred matičara! Ana ne zna ko je ta Dragana, ali zna da nema te osobe koja bi se mnom stala pred matičara. Zar nisam svjestan činjenice da sam postao **neurestenik, kao da** sam jedina osoba na ovom jebenom svijetu, kojoj je umro otac? Ja je posljednji put molim da oca ne spominje, jer je očito da je samo čekala da sklopi oči kako bi mogla kupiti novu garderobu, ići u Francusku, vozikati se u vlastitom autu i razmišljati o gradilištu za vikendicu.

Ana je sasvim zaboravila da joj se manta u glavi, pa je i ona skočila sa trosjeda i unijela mi se u lice, cepteći od bijesa.

Ako baš hoću da znam, kada je spominjala prodaju kuće lagala je za auto i vikendicu, a što se tiče garderobe i Francuske govorila je istinu. Treba konačno da shvatim da mi ne možemo zajedno živjeti. Planirala je da prodamo kuću, da popolovimo novac, pa svako na svoju stranu.

Čutao sam i, začudo, bio sasvim miran. Čak me je radovalo što Ana tako govori, a nju je to još više naljutilo i počela je bijesno da hoda po sobi, udarajuću rukom po regalu, prozoru, naslonima fotelja i televizoru. Konačno se zaustavila opet preda mnom i još jače stisnula pesnice.

Ako baš hoću da znam, u Francuskoj nije bilo nikakve Ivete, Žak ju je najurio sa njenim minijaturnim grudima, jer ne bih smio zaboraviti da je on studirao slavistiku baš zbog toga što voli sise četvorku. Zar nisam primjetio da je u Prapratnom, govoreći to, gledao u njene sise koje su - hoću li da pogledam, trebalo bi makar nekada da ih pogledam - koje su baš po Žakovom ukusu? I ako još hoću da znam, ona i Žak su bili sami u vinogradarskoj kući, i danima nisu nikud izlazili niti im je ko dolazio. I ako uz sve to hoću da znam, Žak je odličan u krevetu, živa vatra, kremen-kamen, usijani čelik, a kada treba onda je mekši od guščjeg paperja. I ako pored svega toga hoću još da znam, glup sam kao ćuskija jer bih inače shvatio zašto na razglednici nije bilo Ivetinog potpisa. I, konačno, ako hoću da znam, a trebalo bi da to znam, Ana je još u Prapratnom znala da je Žak u krevetu živa vatra, a to je saznala onda kada smo Ivet i ja htjeli da preplivamo zaliv, pa kad smo se vratili umorni i njih nismo našli na plaži, oni su nam slagali da su išli brati kupine. I ako baš hoću, trebalo bi za sva vremena da znam da je sve više ne tiče ta usrana očeva kuća, jer njoj ne treba mnogo, samo za carinski depozit i voznu kartu do Bretanje, dokle može stići i sa nekoliko sendviča u torbi, a tamo čeka Žak i bilo je glupo što se uopšte vraćala, jer joj za ove tri godine nisam ništa kupio zbog čega bi se isplatilo vraćati da se to ponese u Francusku. Ha-ha-ha! Imaću problema s njenom garderobom, jer je ni prosjaci neće htjeti uzeti, mogu bolje naći na smetlištu.

Ana je odjednom ućutala, sjela na trosjed i zarila glavu među ruke, ali nije plakala. Ja sam stajao kraj balkonskih vrata i pušio, otresajući pepeo na tepih, jer u blizini nije bilo nijedne pepeljare.

O svemu tome o čemu je Ana govorila nisam ništa znao, nisam čak ni pretpostavljao, i zato sam joj bio zahvalan za iskrenost. Nisam bio ni ljut, jedino me nerviralo što je Žak najurio Ivetu zbog malih grudi. Ona stvarno nije bila kriva što je imala sisice kao djevojčica u pubertetu, ali su i takve kakve jesu bile simpatične, čak i pomalo izazovne. Čovjeku se čini da bi uz češće milovanje mogle i da nabujaju, da se razrastu, naravno, nikada do četvorke, a bilo bi i glupo da krhka Ivet ima velike sise.

Ivetine sise su sasvim u redu. To sam kazao Ani i moraо potražiti pepeljaru, jer je cigareta bila dogorjela do filtera. Zar je to jedino što na sve imam reći? Ana je bila zgranuta. Nije me briga što me sa Žakom varala u Prapratnom, fućka mi se za to što ju je on petnaest dana jašao u bretanjskoj vinogradarskoj kući, već mislim o Ivetinim sisama, a ona bi se smjela zakleti da sa Ivetom nisam imao ništa, da ja nisam čak nijednom požudno pogledao. Ona je uvjerena da ni sa tom, kako se zove, da, sa tom Draganom, nemam ništa, možda sam čak i ime izmislio, jer ja nisam tip koji bi se okretao za suknjama, ja i odlazak u krevet sa vlastitom ženom smatram obavezom. To me naljutilo i pitao sam Anu zar nije sa mnom bila zadovoljna u seksualnom pogledu, a ona je rekla da mora biti iskrena i priznati da je uvijek bila sasvim zadovoljna, ali sa Žakom je to nešto sasvim drugo, što ne može objasniti. Uostalom, zar je to potrebno i objašnjavati? I, zar ne bi bilo pametno da se ne svađamo, već da se mirno razidemo? Da, to je sasvim u redu. Zašto bismo se svađali? Nisam se svađao čak ni sa direktorom zato što nije dozvolio Katici da kuva kavu po dvadeset dinara, a tome je strašno nerviralo, više nego saznanje o Aninoj vezi sa Žakom.

(Nastavlja se)

AZB(R)UKA novih zanimanja

V VODOPIJA

Pije vodu kiselu
na svakom sastanku,
za tuđe se misli hvata
k'o utopljenik za slamku.

I veliki problemi
za njega su sitni:
stavovi su važni
— ljudi nisu bitni.

Miloš APRILSKI

ZANOKTICE

● glave nekih fudbalera sve više liče na igrališta. Zjape poluprazne!

● ja iz sela u selo kad ono nejedinstvena cijena krastavaca. Za sada smo naša nejedinstvena sela smjestili u jedinstveni agrar „Bosanska krajina"!

● drug partiju drži za damu, ali ne mora svaka dama znati da padne u nesvijest!

● pojedine rukovodioce ne bismo trebali zvati javne ličnosti, već javne površine. Dovoljno su zeleni!

● uz automobile na servis bi mogli slati neke ljekare. Ne bi nas koštali troškovi podmazivanja, jer su već ranije podmazani!

● da Kosovo nije izgrađeno iselila bi se iredenta. Ovako je to prepušteno drugima!

● između Vojvodine i Kosova jedna je razlika. U Vojvodinu se doseljavalo a sa Kosova iseljava!

J. DAKIĆ

POSTSKRIPTUM

USLOV

U Banjaluci, na području grada locirano je oko stotinu telefonskih govornica. No, one nisu ravnomjerno raspoređene. S obzirom na vandalsko ponašanje pojedinaca sve govornice su smještene u centru grada.

Da bi javne govornice ostale i na periferiji grada bilo bi potrebno obezbijediti i stražarsku službu.

SVEJEDNO

Iako u Čelincu postoje velike mogućnosti za razvoj turizma, one nisu dovoljno iskorištene. Gostima tog grada ne nudi se ništa, osim uobičajenih ugostiteljskih usluga. U akciji „Kakav turizam želimo" Čelinac je od mogućih 100 dobio svega 53,1 bod.

Ta akcija se, što se tiče Čelinca mogla zvati i „Kakav turizam — ne želimo".

(NI)JE

Žene iz Ključa koje kooperiraju sa „Našim domom", nosiocem razvoja kućne radinosti su nezadovoljne načinom saradnje. S obzirom na to da „Naš dom" nije obezbijedio nikakvu prostoriju, žene su primorane da za otkup svojih proizvoda čekaju na ulici, pred kamionom koji dolazi jednom mjesečno.

Zbog svega toga žene u Ključu smatraju da „Naš dom" i nije baš njihov.

Himzo SKORUPAN

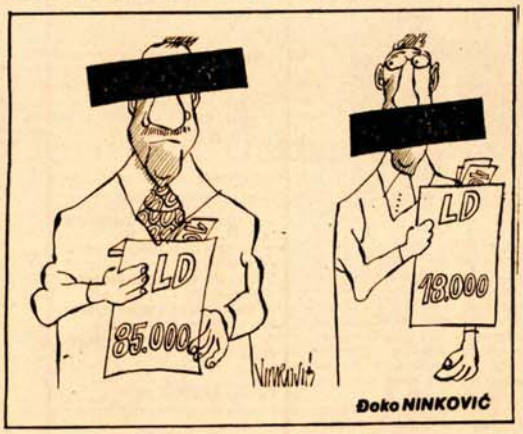

Đoko NINKOVIĆ

ČUDNI BORCI

Oni našu brigu vode,
čuvaju nas od nezgode.

Čudni su to dobrotvori,
za sebe se svaki bori.

A sa pričom kad se jave,
„bolje sutra" za nas prave.

Sad imaju svega više —
bolje sebi prigrabiše.

Borislav MITROVIĆ

EPIGRAMI

HOTELSKA KLOPA

Sav je ručak u jednom tanjiru
i podsjeća na sitnu varku.
Serviran u grand maniru
košta novu hiljadarku.

SEVDALIJA

Turista kani u toku ljeta
riješiti se derta i srkleta
ali kad stigne gdje će se kupati
opet počinje čaše lupati.

NEKADA I SADA

S obzirom na brze slagarske mašine
postavlja se pitanje stručno:
zašto su knjige bile jeftine
dok slova bijahu slagana ručno?

Milan BOROVNICA

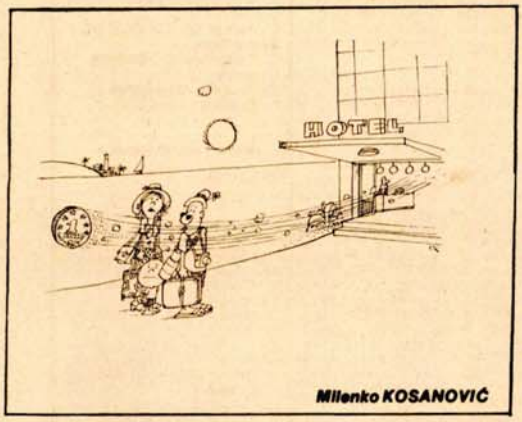

Milenko KOSANOVIĆ

HUMORESKA

JA U ZUBARSKIM KLIJEŠTIMA

Bilo je petnaest minuta do deset sati kad sam ušao u čekaonicu. Ljudi su u njoj sjedili ukočenih lica i šuteći čekali sudbinu pa mi je izgledalo kao da sam ušao u muzej voštanih figura. I mene je sve više obuzimao strah pa sam kroz nekoliko minuta i sam postao poput njih. Vidio sam samo kako s vremena na vrijeme zdravstvena radnica prolazi hodnikom ne osvrćući se ni na koga.

Pravo da kažem, bio sam u dilemi da li da vadim zub ili da to odgodim za kasnije. Poznavajući sebe, očekivao sam da će se desiti ovo drugo. Jer, zub me nije previše bolio, a ja se zubara bojim nešto više od katastrofalnog požara ili trećeg svjetskog rata. Strah mi je naročito podgrijavalo sjećanje na prošlu posjetu ovom mjestu kad mi je neko krhko žensko stvorenje pazeći da me ne uplaši pola sata čačkalo po vilici kao kad se neko uči držanju viljuške u lijevoj ruci.

Sjedio sam pola sata neodlučan. Govorio sam sebi da je bolje riješiti se nezdravog zuba što prije jer ću kad-tad zbog njega morati ponovo doći ovdje. Nadahnjivao sam se herojskim primjerom izvjesnog Tadije koji je, navodno, izvadio tri zuba odjednom da bi mogao zdrav otići na omladinsku radnu akciju na kojoj su pravili zubnu ambulantu.

Plan da ubijedim sebe je uspio. Odlučio sam da ostanem. Problijedio sam i ustao. Uzalud su mi oni oko mene objašnjavali da je ono zvuk bušilice. Već sam bio zakoračio.

Upravo tada ponovo iziđe ona zubotehničarka i reče:

— Ne primamo više nikog do dvanaest sati.

Bio sam spašen. U dvanaest već trebam biti na poslu pa niti ću sam sebi zamjeriti da sam kukavički pobjegao niti ću sjesti na zubarsku stolicu koja je po mom mišljenju neudobnija od električne. Ali, ja ne bih bio normalan kad ne bih nešto predbacio:

— Ali, to nije red...

— Šta je, šta se buniš? — upita me oštrim tonom ona u bijelom.

— Ja ovdje čekam od pola devet, a vi tako.

Ona širom otvori vrata i viknu:

— Ulazi!

Pa, ovaj, mogu ja i poslije...

— Ulazi kad ti kažem.

— Ne smijem — rekoh. — Ja se bojim zubara.

— Ama, ulazi, nesreću jedna! — viknu ona i zgrabi me za mišicu.

Opirao sam se svim silama, ali se pokazalo da je ona jača.

— Sjedaj! — glasila je sljedeća komanda. — Odmah ću zovnuti doktora.

Kad ga samo vidiš ima da te preuzmu na odjel srčanih bolesnika.

Čini mi se da nije prošla ni cijela sekunda, a doktor je već bio tu. Izgledao je otprilike kao Arnold Švarceneger, nenadmašni mister univerzum u doba najveće slave. Uspio mi je otvoriti čvrsto stisnute čeljusti i zadati injekciju. Ona je, zapravo bila nepotrebna jer sam bio obamro od straha. Očigledno, ona zubotehničarka drži ovog bildera u rezervi samo za pacijente koje treba na smrt uplašiti.

Kad je injekcija počela djelovati, atleta me ponovo posadio na glavni dio mučilišta. Međutim, kad je počeo vaditi zub učinio je to u jednom jedinom potezu i sasvim bezbolno.

Od tada kad god zaželim da izvadim zub ponesem plavu kovertu koju tutnem nekom zdravstvenom radniku. U njoj nije novac nego cedulica na kojoj piše:

„Šta je, očekivali ste pare, a? Zar da dajem mito vama — neznalicama, diletantima i nesposobnjakovićima? Ne bih vam se obratio nikada bih umirao od zubobolje"

Iza toga stavim i potpis jer se oni samo u tom slučaju na me naljute i dovode mi najstrašnijeg, prema tome najboljeg zubara.

Armonko GRGIĆ

GDJE SU NASTALE NEKE POSLOVICE

Sit gladnome ne vjeruje.
(U razgovoru dvojice dijetalaca, od kojih se jedan ne pridržava dijete.)

Ko radi, ne boji se gladi.
(U kancelariji jednog birokrate, koji se upravo sprema na konzumiranje toplog obroka u restoranu društvene ishrane).

Ko umije, njemu dvije
(Na žitnim poljima, u razgovoru dvojice nakupaca od kojih je jedan bolje prošao).

Ko rano rani, dvije sreće grabi.
(Uzrečica fudbalera koji su potpisali novi ugovor prvog dana prelaznog roka).

Ko drugome jamu kopa, sam u nju pada.
(U razmišljanju jednog profesionalnog kritičara, koji je naglo postao samokritičan).

A. DAUL

PLANIRANJE

— Gadna su vremena došla, prijatelju.

— Zašto?

— Pa, čitaš li ti novine?

— Otkako su poskupjele np uzimam ih u ruke.

— Zato i nisi u toku događaja.

— A, o čemu se radi?

— O natalitetu.

— Šta je sa njim?

— Natalitet je u ozbiljnom opadanju.

— Znao sam da će do toga doći i bez novina.

— Kako si znao?

— Lijepo. Taman čovjek počne da planira porodicu, a onda mu više nije ni do čega...

Rade ĐERGOVIĆ

SUMORNE MISLI

● Učiteljicu života pregazio točak istorije!

● Okoreli igrač na sreću konačno je dobio glavni zgoditak od — streljačkog stroja!

● U istrazi ga nisu tukli po propisima već po leđima!

● Vjerovao je da potkovica donosi sreću sve dok mu je jedan konj nije utisnuo na čelo!

● Udavio se ispod vodeničkog točka, svi su navraćali vodu na njegov mlin!

● Sve što je u životu postigao, postigao je sa svojih deset prsta stisnutih u šaku.

● Baksuzan vampir naiđe na pijanu žrtvu!

Savo BORKOVIĆ

RAZNO

● Dok jedni traže disku u jajetu, drugi bi bili sretni da imaju jaje.

● Sve se može kad se hoće, a treba li htjeti i kad se ne može?!

● Dok vi sanjarite, budni ostvaruju i vaše snove.

● Tješimo se da će i ovi dani kad prođu biti stara, dobra vremena.

● Da biste znali kako vam je pogledajte šta ste, gdje ste i sa kim ste.

● Stid sputava, a bestidnost poniženja!

● Kad se uspava savjest, budi se porok.

● Kome je ćutanje zlato, riječ je dukat!

Mirjana TRIKIĆ

Midhat AJANOVIĆ

AFORIZMI

● *Kao male vaspitavala nas je šiba. Kao velike vaspitava nas motka, ali uređena.*

● *Ništa mi je veoma poznato. Stoga, mene što se tiče, ništa me ne može iznenaditi!*

● *I tvornice odjeće su dobrim dijelom promašena investicije. Proizvode džepove koji su uglavnom prazni.*

● *Miris nestašica proširio se i na nestašicu mirisa.*

● *U vremenu stabilizacije traže se od nas čelični živci i čelična volja. Niko se ne brine što će teška industrija zapasti u gubitke.*

● *Rokovi su mnogo pomjereni zbog toga što je planirano da se umijesi POGAČA, skupljajući ZRNO PO ZRNO, koje traži ČORAVA KOKA.*

● *Pokazalo se da su neka velika očekivanja bila velika samo po vremenu čekanja.*

Dragan STANAREVIĆ

● *I pored velikog razumijevanja za mlade, oni i dalje traže posao.*

● *Šteta je što nam nisu napravili više problema, kada ih ovako složno svi podnosimo.*

● *Od kada smo supruge unaprijedili u drugarice, moramo tražiti sebi žene.*

Safet AHMETOVIĆ

PREDSTAVLJAMO VAM

„Javni poziv" za dobru zabavu

Elf, Goran, Vrebac, Erol, Nenad u ovom sastavu djeluju tek trideset dana. Ranije, su svirali u „Putokazu", „Novom imenu", „Jeremija pimpeku", „Babo' lit! hajvans"... Sada, kažu, nikoga ne imitiraju (mada marišu sve što valja): sviraju „novovalni val".

Trideset dana im je tek, a bogme već zapaženi! Odsvirali su nedavno četiri pjesme nastupajući kao gosti „Radija", a po prijemu kod publike da sezaključiti da bi im koncerti i te kako imali odziva. Ipak, neće baš biti prilike da ih banjalučki ljubitelji svirke i dobre zezancije uskoro bolje upoznaju. Gitarista Goran Ratković, jedan od idejlija benda, ide skoro u JNA. Pored njega u ekipi su još Enes Nezirović, takođe ključni čova ove sviračko-kulturno-zabavno-zezatorske klape, a uz to i odličan vokal, zatim Nenad Mikić, bubnjevi, Erol Alagić, bas. Nikako ne smijemo zaboraviti jedinog banjalučkog scenskog „radnika" Mirsada Vrebca (na fotografiji sjedi, opravdano se odmara).

- Mi smo najsiromašnija grupa u Banjaluci. Prava bijeda! Imamo samo bubnjeve i to „takton". Vježbamo na akustičnim gitarama. Eto, i za ovaj nastup ispred „Radija" jedva smo posudili gitare. Meni niko ne da gitaru! Vježbam na tvrdim, akustičnim, pa kad se dokopam dobre električne pokidam sve žice. Zato mi jarani hoće posuditi samo gitaru, „solist". U njesu žice od čelika, taman za mene, jada se Goran Ratković. - Posudili smo i bas. Vrat mu k'o banana, a razmak između vrata i žica najmanje pet centi. Ima, ipak, pravi magnet. Istina, pričvršćen je na rupači gitare selotejpom. Ma, nema, veze, nas ništa ne može omesti da dobro sviramo. Ko ima para, ne zna svirati. Sve mu tata kupi, a vamo na tonskoj probi sve nešto ne štima. Trebalo bi, bolan, nekako pomoći sviračima bez para. Eto, mi imamo gdje vježbati, ali nemamo na čemu. Takvih ima koliko hoćeš. Čovjek, student na primjer, para nema, a skupa gitara.

„Javni poziv" u razgovoru možda i izuvuči neozbiljno, ali se to za njihovu svirku (iako obiluje umorom) nikako ne može reći. Ne mudruju i ne komplikuju, jednostavno dobro sviraju i zabavljaju se.

D. RELJIĆ

KLAPE

Meduze sa Vrbasa

Klapa „Meduze"

Saradnja KUD-a „Taras Ševčenko" sa KUD-om „Sloga" iz Zatona bila je prilika da gosti, a posebno profesor Furčić, čuju izvanredne glasovne mogućnosti nekih članica hora iz Banjaluke i da im ponude saradnju. Profesor Furčić je veliki zaljubljenik dalmatinske pjesme koje i sam obrađuje i komponuje, pa je to sretanje i njegova preporuka bio povod da se osnuje klapa „MEDUZE", čijem imenu je on sam kumovao. Poslije toga „MEDUZE" nastavljaju da rade i djeluju u okviru KUD-a „Taras Ševčenko", gdje njihovom daljem usavršavanju najviše doprinosi stručni rukovodilac profesor Fatima Gušić i njoj treba zahvaliti za postignute uspjehe u dosadašnjem radu. Iako klapa postoji nešto više od godinu dana, imala je više značajnijih nastupa, a prvi je bio na prošlogodišnjem primoštenskom festivalu dalmatinske pjesme. U ovom relativno kratkom vremenskom periodu bilo je još koncerata širom naše zemlje, a između ostalih, u Zagrebu, Novom Sadu, Lipovljanima, Prnjavoru i Banjaluci.

U okviru serije emisija „U posjeti amaterima" na talasima Radio-Banjaluke široj publici predstavili su bogat repertoar isvojim pjevanjem pobudili veće interesovanje slušalaca.

Kao najdraži nastup članice izdvajaju nedavno gostovanje na Murteru, gdje su pjevale u luksuznom tek otvorenom hotelu na marini u prisustvu velikog broja mahom inostranih posjetilaca. Brojne jahte i brodice koje su bile pristale uz marinu davale su poseban ugodaj i svjetla koja su dopirala sa njih činile ovaj ambijent još impresivnijim. Dalmatinske pjesme upravo i traže takvu atmosferu koja će biti oslobođena oficijelnog nastupa na koncertu, brojnih mikrofona , pojačala i ozvučenja i neposredan kontakt sa publikom uz prirodan ambijent: more, miris pržene ribe, vino...

Početkom jula učestvovale su na audiciji za festival u Omišu, a iako su ušle u uži izbor, nisu ovoga puta uspjele da izbore i nastup, ali to ne treba da ih obeshrabri. I sam poziv na audiciju za ovaj renomirani festival je vrijedan uspjeh.

Repertoar „MEDUZA" uglavnom sačinjavaju dalmatinske pjesme, ali u prigodnim prilikama i nastupima izvode kompozicije iz NOB-a i ukrajinske pjesme. Sigurno je da klapa „MEDUZE" predstavlja svojevrstan izuzetak u ovom našem kontinentalnom području, ali svojim dobrim glasovnim mogućnostima i izgledom ove djevojke brzo osvajaju publiku i stiču širu afirmaciju.

Da na kraju kažemo da su klapu sačinjavale i sačinjavaju: SLAVICA STEFANJUK, TATJANA BAČINSKI, MARICA BAČINSKI, ANKICA VINTONJOV, SONJA PAVLEŠEN, BOŽANA LOGUZA, TATJANA OŠTI, ANA HEMON, VERA AČINSKI i MARUSIJA GRUJIĆ.

M. PERVIZOVIĆ

TOP LISTA

DOMAĆA

1. **ZAŽMURI** - Bajaga i „INSTRUKTORI"
2. **JA SAM LAŽLJIVA** - "DENIS I DENIS"
3. **ZA MILION GODINA** - „YU ROCK—MISIJA"
4. **VATRA** — „DIVLJE JAGODE"
5. **STANJE ŠOKA** - „ZABRANJENO PUŠENJE"

STRANA

1. **HEAVEN** - Bryan Adams
2. **BOYS AND GIRLS** - Brayn Ferry
3. **PAISLEY PARK** - Prince
4. **BEN** - Martin Webb
5. **LIVE IS LIFE** - Opus

NARODNA

1. **NOĆAS MI SE S TOBOM SPAVA** - Šaban Šaulić
2. **JEDAN DAN ŽIVOTA** - Brena i Miroslav
3. **OJ LJUBAVI MOJA PROŠLA** - Nada Obrić
4. **ZNAŠ DA TE VOLIM** - Duško Kulišić
5. **DODIRNI ME** - **Senada Redžić**

PET NEZABORAVNIH:

1. **BROWN SUGAR** - Rolling Stones
2. **HOLD ON I'M COMING** - **Sam & Dave**
3. **CHARLIE BROWN** - Coasters
4. **BALADA** - **Ana Štefok**
5. **TERESA** - Joe Dolan

RADIO—BANJALUKA

ZABAVNA

1. **CIGANKA** - „DIVLJE JAGODE"
2. **S DRUGE STRANE JASTUKA** - Bajaga i „INSTRUKTORI"
3. **FOREVER YOUNG** - Alphaville
4. **IMALA JE MALU RUPICU NA BRADI** - Oliver Dragojević
5. PJESMO MOJA - Jasna Zlokić
6. **OBESSESION** - Animation
7. **SERENADA** - Kićo i „777"
8. **CARLESS WHISPER** - **Wham**
9. **BOLJE BITI PIJAN NEGO STAR** - „PLAVI ORKESTAR"
10. **NOĆAS UMIRU PRINCEZE** - Meri Cetinić

NARODNA

1. **GORDANA** - Šaban Šaulić
2. **PREĐI JEDNOM SA REČI NA DELA** - Vera Ivković
3. **PRIČALI SU PRIČALI** - Brena i Miroslav
4. **JA SAM TVOJA JEDINA MARIJA** - Marija Adler
5. **I ZANESEN TOM LJEPOTOM** - Halid Bešlić
6. **TRAŽIM TE ZUMBULI SVATU** - Zorica Marković
7. **DOĐI POD MOJE NEBO** - Slavica Momaković
8. **MENE JE UČILO VRIJEME** Halid Muslimović
9. **BLAGO ONOM S KIM SI SADA** - Kemal Malovčić
10. **HVALA TI ŠTO POSTOJIŠ** - Dobrivoje Topalović

Pripremio:
Miralem PERVIZOVIĆ

OPROŠTAJNI KONCERTI

Eto, i „Monstrum" se koncertom u Bašti „Mladost" 30. jula (utorak) privremeno, na godinu dana, rastaje od svoje publike. Za tu priliku pripremili su svojih deset pjesama na koje, kažu, posebno trzaju djevojke. Pored njih nastupiće kao gosti „Klimaks", „Magične obline" i posebno iznenađenje „Kripton" (kojem je ovo, ko zna koji po redu, oproštajni koncert).

Samir i „monstrumovci" su se, inače, spremali da svoj samostalni koncert održe sredinom septembra. Ali, utemeljivač grupe uskoro odlazi na odsluženje vojnog roka. Nadamo se da pomjeranje termina koncerta neće uticati na kvalitet. Sudeći po njihovim dugotrajnim i svakodnevnim probama treba očekivati dobru svirku. U utorak čemo ih čuti u nešto pojačanom i izmijenjenom sastavu: pridružili su se ekipi još Letvica i Čili (ex „Kripton"). Na kraju, priupitali smo „monstruozne" svirače romantičnog muzičkog opredjeljenja o njihovim planovima za sljedećih dvanaestak mjeseci.

Duško: Pa ne znam, ja sam najmlađi, neka prvo nešto kažu stariji.

Letvica: Dalje nastavljam u nekom novom bendu

Čili: - Odoh u februaru u vojsku. Do tada ću pomagati drugim bendovima.

Samir: -Na odsluženje vojnog roka odoh u Sarajevo. Tamo ću imati prilike slušati i učiti od pravih majstora, „Dugmeta" na primjer.

Ponovo Duško: - Pa ne znam, ja sam najmlađi...

D. RELJIĆ

Pa-pa „Monstrum"

TELEKS

● ROLING STONSI SU U PARIZU snimili pet pjesama za svoj novi album.

● PATRIK MORAZ i BIL BRAFORD zajedno su snimili novi album pod nazivom FLAGS, a na snimanju su većinom koristili novi instrument KURZWEILL.

● NA ČIKAŠKOM sajmu elektronike CES cijene gramofona sa CD pločama spustile su se ispod 300 dolara, a optimističke prognoze govore da će im se cijena do kraja godine spustiti na 100 dolara.

● VINSI KLARK (nekadašnji član DEPEŠ MOUPA, JAZU i ESEMBLI) pored samostalnog albuma snimio je i singl-ploču sa pjesmom ONE DAY, koju je zajedno uradio sa nekadašnjim pjevačem grupe BOURGIE BOURGIE, PAULOM KVINOM. Ovaj novi duo za sada nema svog imena.

● DANI MARŠAN nedavno je gostovao u SAD gdje se zadržao devet dana nastupajući u luksuznom NJUJORŠKOM hotelu „PLAZA".

● MOM ČILO BAJAGIĆ - BAJAGA planira da sa svojim INSTRUKTORIMA POZITIVNE GEOGRAFIJE održi još 50 koncerata po JUGOSLAVIJI, u sklopu kojih bi nastupali s početka jeseni i u SLOVENIJI. Na koncertu u BEOGRADU na Tašmajdanu okupilo se 16.000 posjetilaca, a u organizaciji ovog koncerta pomoć mu je pružila i njegova diskografska kuća PGP RTB uloživši u koncert 400 starih miliona.

● Pridržavajući se običaja da njegov album koincidira s festivalom u SPLITU, OLIVER DRAGOJEVIĆ je izdao novi pod nazivom SVOJU ZVIZDU SLIDIN.

● Dubrovčanin MILO HRNIĆ, pjevač kojeg obično povezujemo sa uspjesima ljetne pop - produkije, izdao je ovoga puta novu ploču s nazivom S TOBOM SAM JAČI.

● Nova zvijezda u narodnoj muzici je 25-godišnja pjevačica iz Sarajeva SENADA REDŽIĆ koja je nekad pjevala u Beogradu, a sad izdala album prvenac pod nazivom SENADA.

M. P.

NAGRADNA IGRA ZA MLADE

„Pomoć uživo"

Na kraju svakog mjeseca naša nagradna igra redovno obraduje ponekog mladog čitaoca. Tako je i ovaj put, mada pretpostavljamo da je većina vas negdje na moru. Računamo da neće biti teško odgovoriti na pitanje: Kako se zove muzičar pokretač ideje da se nedavno organizuje spektakularni koncert na Vembliju i u Filadelfiji „Pomoć uživo" za gladne u Africi.

Odgovore šaljite najkasnije do četvrtka, 1. avgusta, na već poznatu adresu: Redakcija „Glasa", AVNOJ-a 93, Banjaluka, „Za svijet mladih". Nagrade, lijepe ploče, kao i do sada obezbjeđuje Turistička agencija „Putnik".

Odgovor:

Ime i prezime: _____

Tačna adresa: _____

PUTNIK
poslovnica Banjaluka
Budite putnik agencije Putnik

DRUMOVIMA BOSANSKE KRAJINE VOZI SE OSAMNAESTA BICIKLISTIČKA TRKA „PUTEVIMA AVNOJ-a"

Karavan biciklista — osamnaesti godina krajem jula

Trka koja se cijeni

● U organizaciji ovogodišnje manifestacije uključeno oko 180 ljudi ● Velika materijalna pomoć udruženog rada sa područja Bihaća, Bosanske Krupe, Cazina i Velike Kladuše

Tradicionalna biciklistička trka „Putevima AVNOJ-a" već je uveliko ušla u anale ovog veoma uspješnog jugoslovenskgo sporta, kao jedna od najljepših i najorganizovanijih manifestacija. Nije s toga ni čudo da je do sada održano čak osamnaest trka. Uspješnom organizacijom, činjenicom da se tokom pet dana vozi kroz predivne predjele, i po za bicikliste kvalitetnim drumovima dobila je mjesto u kalendarima takmičenja svih jugoslovenskih biciklističkih saveza i ekipa. U dva navrata na njoj su nastupile ekipe iz inostranstva. Prvi put je to bila jedna čehoslovačka ekipa, a drugi put 1978. godine kada je drumovima Bosanske krajine vozila nacionalna selekcija NR Kine. Tako je ona za ovo područje postala mnogo više od jedne etapne trke, redovno okupljajući sve što je kvalitetno u našem biciklističkom sportu. Posebno će ostati upamćena po tome što je svake godine u sami vrh jugoslovenskog biciklizma izbacivala po jedno novo ime. Ovdje se prvi put čulo za Brunu Bulića, Bojana Ropreta, Janeza Lampiča, Marka Cundermana, pa posljednjih godina Sandija Papeža, Roberta Trampuža... Ovogodišnju trku prvi put a zajednički su organizovale dvije opštine. Ljudi iz Cazina i Bosanaske Krupe su se prihvatili teškog posla i obezbijedili, već sad se može tvrditi, veoma uspješnu organizaciju ovogodišnje manifestacije.

Entuzijazam u izobilju

Organizacione sposobnosti društveno-političkih i sportskih radnika dviju komuna su odavno svima dobro poznate. U sportu po gotovo. Dobro je znano s kakvim entuzijazmom i uspjehom organizuju velike priredbe sportskog karaktera kao što su „Unska regata" ili „Unski ladari". Biciklistički sport ovdje nema tradiciju. Sumnjalo se da će se nešto značajnije u organizacionom pogledu moći ostvariti.

— Cazin i Bosanska Krupa, objektivno gledano, stvarno nemaju biciklističku tradiciju, priča Jovo Vidović, predsjednik Organizacionog odbora, inače, predsjednik Međuopštinske konferencije SSRN Bihać. Svjesni te činjenice i našeg neiskustva u takmičarskom dijelu manifestacije obratili smo se za pomoć stručnim ljudima i preko Biciklističkog saveza Bosne i Hercegovine veoma lako i brzo riješili sve probleme. Imali smo tako dovoljno snage da se okrenemo svim onim drugima stvarima organizacione priredbe. Jer, trebalo je u nekoliko navrata obići gotovo sve gradove Bosanske krajine, dogovoriti boravak brojne ekipe takmičara i vođa i definisati sve termine.

Tako je u organizaciji biciklističke trke „Putevima AVNOJ-a" ove godine po svim osnovama bilo uključeno 180 ljudi. Tu nije uračunato ogromno obezbjeđenje radnika SUP-a Cazina pogotovo svih ostalih komuna kroz koje trka prolazi. Koordinator svih poslova je bio Organizacioni odbor koji su sačinjavali sportski društveno-politički radnici Cazina i Bosanske Krupe.

Nevjerujem da bi smo sve ove obaveze mogli na vrijeme i kvalitetno izvršiti da nismo imali podršku svih društveno-političkih struktura ovog područja, nastavlja Vidović. Ova manifestacija je prihvaćena, kao, recimo, proslava značajnih državnih praznika i jubileja.

Veliko interesovanje Cazinjana

Na prvom zvaničnom nastupu biciklističkog karavana u okviru prologa ulicama Cazina, oko staze u samom centru grada okupilo se gotovo deset hiljada gledalaca. Novi sport, novi ljudi i sva ta biciklistička „svita" pobuđivali su ogromno interesovanje.

— I sami smo iznenađeni koliko je biciklizam pobudio interesovanje kod građana Cazina, ističe Čedo Vidnjević potpredsjednik Organizacionog odbora, inače, društveno-politički radnik iz Bosanske Krupe. Tačno je da smo mnogo pažnje poklonili propagandi. Vjerujem duboko da smo udarili temelje da u dogledno vrijeme u jednoj od ove dvije opštine ostvarimo uslove za formiranje biciklističkog kluba.

Dan nakon prologa, na startu u Cazinu, ponovo mnogo naroda. Ponovo mnogo onih koji su se za biciklizam zainteresovali. Tihomir Kuvalja, biciklistički radnik iz Banjaluke, inače, sportski direktor trke, oduševljeno je pričao:

— Ovo su idealna mjesta i gradovi za biciklizam. Šta mladi sportista ima od toga kada dođe na cilj trke a na njemu ga dočeka dvadesetak gledalaca. Vidite sami kako ih sve interesuje!

Podrška udruženog rada

Trka protiče bez ijednog problema materijalne prirode Zahvaljujući aktivnostima ljudi u organizacionom odboru uspostavljen je izvanredan kontakt sa udruženim radom ovog područja.

— Radni kolektivi iz Cazina, Bosanske Krupe, Velike Kladuše i Bihaća maksimalno su nam izašli u susret kod obezbjeđivanja neophodne osnove za održavanje ove manifestacije, zaključuje Jovo Vidović. Da smo samo malo više vremena imali, mogli smo da obiđemo i druge komune u Bosanskoj krajini. Duboko vjerujem da bi i u tim sredinama naišli na podršku i razumijevanje.

Karavan sa oko 70 biciklista, isto toliko vođstvo i ljudi u pratnji, prešao je polovinu puta. Ostali su za Faikom Gotovušom, Jurom Pavličem, Radomirom Pavlovićem Cazin, Bosanski Petrovac, Titov Drvar i Jajce. Pedale se okreću u naredna dva dana ka Prijedoru, Sanskom Mostu i Bosanskoj Krupi.

Jugoslovenskom biciklističkom sportu, Bosanska krajina je podarila jednu stalnu manifestaciju. Za nju su se izjasnile 1977. godine, potpisivanjem samoupravnog sporazuma o osnivanju organizovanju i finansiranju biciklističke trke „Putevima AVNOJ-a ", sve komune sa ovog područja: Banjaluka, Bihać, Bosanska Krupa, Bosanski Novi, Bosanski Petrovac, Cazin, Titov Drvar, Jajce, Mrkonjić-Grad, Prijedor, Ključ, Sanski Most, te Savez zajednica fizičke kulture BiH i Biciklistički savez BiH. Trka traje, svake godine se organizuje, a naredne sezone red će doći na Sanski Most i Prijedor. Ne treba sumnjati da će i iduće godine sve proteći u najboljem redu kao i ovog puta. Bosanska krajina je poznata po gostoprimstvu, a evo, iskazuje se i uspješnim organizacijama i najvećih sportskih priredbi.

Momo JOKSIMOVIĆ

FUDBALSKA RASKRŠĆA

Oni dolaze

(Juniori Borca iskazali su talent, dokazali su da se na njih mora računati; na potezu su sada klub, trener, navijači...)

Ako je suditi prema posljednjim potezima u Fudbalskom klubu Borac, vjerovatno je da će Banjaluka ponovo dobiti jednu dobru fudbalsku generaciju, nasljednicu one slavne ekipe Borca koja je ostvarila najveće rezultate u istoriji kluba. Nekadašnja mjesta **Abida Kovačevića, Dževada Krese, Fuada Đulića, Dragana Bogojevića, Nenada Lazića, Mensura Bajagilovića, Slobodana Karalića...** trebalo bi u najskorije vrijeme da zauzmu mladi i talentovani fudbaleri: **Vladimir Lemić, Ranko Jakovljević, Mario Mataja, Željko Babić, Sladan Mandić, Željko Vranješ (mlađi), Miladin Šukalo, Veselin Kovačević. Nešto ranije to je uspjelo Damiru Špici, dok su jednom nogom u timu Željko Vranješ (stariji), Sejdo Šomić, Goran Barišić. Iz JNA uskoro se vraćaju Zvonko Lipovac, Saša Knežević i Veljko Salamić.**

Prvi, oni stariji, koje većinom samo lijepe uspomene sjećaju na dane provedene na Gradskom stadionu, rasli su uglavnom pod nadzorom pokojnog **Alije Osmančevića, poznatijeg kao Haha.** Popularni Haha imao je tada mnogo strpljenja i živaca u radu s najmlađima, a njegovi učenici su, u većini slučajeva, velikom voljom i izuzetnim radom stizali do prve ekipe, do prvoligaških nadmetanja. Dugo je baš ta ekipa bila okosnica borćevog tima.

Više od deset godina rasla je nova generacija. Ovog puta s tom razlikom što se o njoj brinuo čitav tim stručnih ljudi. Poletarci Borca učili su prvo od trenera **Ilije Miljuša, potom Nenada Gavrilovića, Zorana Smileskog, Husnije Fazlića, pa opet Nenada Gavrilovića.** Za razliku od svojih prethodnika (Lemića, Mataje...) mogli su od svih profesora uzeti baš ono što je najbolje. Činili su to na najbolji način i, čim su stasali, pripalo im je prvo mjesto u Republici, a samo zahvaljujući slabijoj gol-razlici nisu otišli u finale državnog prvenstva. Uspjeh je bio i odlično treće mjesto. Bio je to prvi znak da se s ovom generacijom ne smije igrati kao s mnogim prethodnim kada su mladići nakon desetogodišnjeg fudbalskog školovanja najčešće posezali za vješanjem kopački o klin.

Glavni pobornik da se novom banjalučkom fudbalskom valu pruži šansa bio je direktor i kapiten u klubu **Abid Kovačević.** Već na početku i prije nego što su mladići obukli dres prvog tima stigla je podrška. Navijači i sve pristalice Borca pozdravili su ovaj potez. Kako ističu, s nestrpljenjem se očekuje prvi mečevi kada će se momci i na djelu vidjeti.

Svaki od pomenutih, prije bismo rekli dječaka, nego zrelih mladića, ima svoje kvalitete, ali i mane kojih se radom treba lišiti. Za sve je zajedničko da izuzetno mnogo vole fudbal, igralište, da još uvijek ne misle o novcu i premijama. Obećavaju dosta. Međutim, da potez Banjalučana ne bi bio mač sa dvije oštrice, u narednim mjesecima treba dobro odmjeriti i procijeniti mogućnosti dojučerašnjih juniora. Nijedna strana ne smije sagorjeti u želji i nadanjima. Mladi fudbaleri moraju strpljivo čekati svoju šansu, a stručni štab pravovremeno ih uvrštavati u prvi tim.

Bez sumnje, nimalo lak zadatak. Tim prije što do smjene generacija dolazi u vrijeme kada klubu ne cvjetaju ruže. Svaki kiks može biti skupo plaćen. U vrijeme stasavanja Abida Kovačevića, Krese i drugova ekipa je bila jaka, homogena i kvalitetna, lakše se ostvarivala zacrtana politika kluba — podmlađivanje sastava. Danas je drugačije.

Treba ustrajati u želji da se vlastitom naraštaju pruži šansa, da se napokon ponovo isplati nemala investicija uložena u školovanje brojnih igrača. Stoga svima, počevši od navijača do stručnjaka i odgovornih u klubu, još uvijek golobradi mladići poručuju:

— Molimo strpljenja...

Uzeir PAŠALIĆ

ČEKAJU ŠANSU: Sladan Mandić, Goran Barišić, Mario Mataja, Miladin Šukalo, Vladimir Lemić na klupi za rezervne igrače Borca. Nedostaju Ranko Jakovljević i Željko Vranješ (odlaze na odsluženje vojnog roka), te golman Željko Babić i najmlađi Veselin Kovačević

ŠAHOVSKI ZADATAK

BROJ 914
Priprema: Nikola LAKIĆ, šahovski majstor

Bijeli: Kc1, De2, Td1, Th1, Lb3, Ld4, Sd2, Sf3, pješaci a4, b2, c2, f2, g4, h3 (14)
Crni: Kg8, De7, Ta8, Tf8, Sc5, se4, Lh6, Lf5, pješaci a5, b4, c6, f7, g6, h7 (14)

Crni vuče i dobija!

Crna konjica se strašno razigrala i protivnik je bio matiran nakon tri poteza (Gajdarov — Kirilov, Riga, 1980).

Rješenje prošlog zadatka: 1...Lg3, 2.Kg3 Dd6 3.Kf2 Dh2 4.Ke1 Dg3 5.Kd2 Df2 i bijeli je predao, jer na 6.Kd3 slijedi 6...La6.

NA JADRANU, JEZERIMA, RIJEKAMA, PLANINAMA..

TURISTA KAO NIKADA

BARDAĆA: *Na bazenu Bardaća naš foto-reporter M. PAVIĆIĆ, snimio je ovu simpatičnu djevojku, u trenutku kada je, kao sirena, nakon skoka izronila iz vode. Ne znamo joj ime - dovoljan je njen šarm da bi se pojavila na stranicama novina*

DASKE ZA JEDRENJE: *Veliki broj turista, posebno inostranih, koji su ovih dana zaposjeli obalu Jadrana - pored kupanja, plivanja, vožnje čamcem - uživaju i u jedrenju na dasci. Ova zabava je veoma popularna, što pokazuje hiljade razapetih jedara - uz jadransku obalu*

Na evropskoj turističkoj berzi Jugoslavija je „hit" još od početka ove godine. Prognoze - u pogledu dolaska instranih gostiju - bile su veoma optimistične, ali mnogi nisu očekivali ovako dobru posjetu, koju bilježe posebno mjesta na Jadranu. Mimo očekivanja gostima iz inostranstva pridružili su se i naši ljudi, tako da ovih dana na jadranskoj obali -praktično nema slobodnih mjesta.

Veoma dobro su posjećene banje (posebno u Srbiji), jezera i planine. Oni naši građani koji odmor provode kod svojih domova svakodnevno odlaze na rijeke i bazene, tako da se svugdje osjeća prava ljetna atmosfera.

I pored odlične posjete domaćih i inostranih turista turistički radnici, a posebno hotelijeri nisu baš zadovoljni zaradom - deviznom. Mnogi gosti iz zapadnoevropskih zemalja u Jugoslaviju dolaze s dinarima kupljenim po povoljnom kursu u svojim bankama, što će svakako umanjiti finansijske efekte veoma dobre sezone. Naša zemlja mnogima je bila privlačna i zbog veoma niskih cijena, što je svakako uticalo da u turističkim rijekama koje se slivaju prema Jadranu najviše ima turista koji u svojim zemljama spadaju u kategoriju ljudi slabijeg imovnog stanja. Onda nije ni čudo što su njihovi izdaci u izvanpansionskoj potrošnji veoma niski. Ni naši ljudi, u najvećem broju, nisu u mogućnosti da troškare, pa će sigurno ovogodišnja zarada od turizma biti skromnija od očekivanja.

M. K.

BEOGRAD: *Ovih vrelih julskih dana opustio je i glavni grad. Na ulicama može se sresti samo slučajni prolaznik, dok većina stanovnika ovog velegrada sklanja se sa užarenog asfalta na rijeke, bazene...*

SKOPLJE: *Mnogi stanovnici glavnog grada Makedonije ovog ljeta ostaće u svom gradu. Zamjenu za more nalaze u neposrednoj blizini Skoplja, na jezeru Treska, gdje je mnogo jeftinije nego na Jadranu*

LIDO: *Temperature, koje ovih dana prelaze 30 stepeni Celzijusovih, natjerale su mnoge stanovnike Beograda da, pored Ade ili bazena, osvježenje potraže na popularnoj zemunskoj plaži Lido. Iako je skela za prevoz kupača radila non-stop, dugo se moralo čekati u redu.*

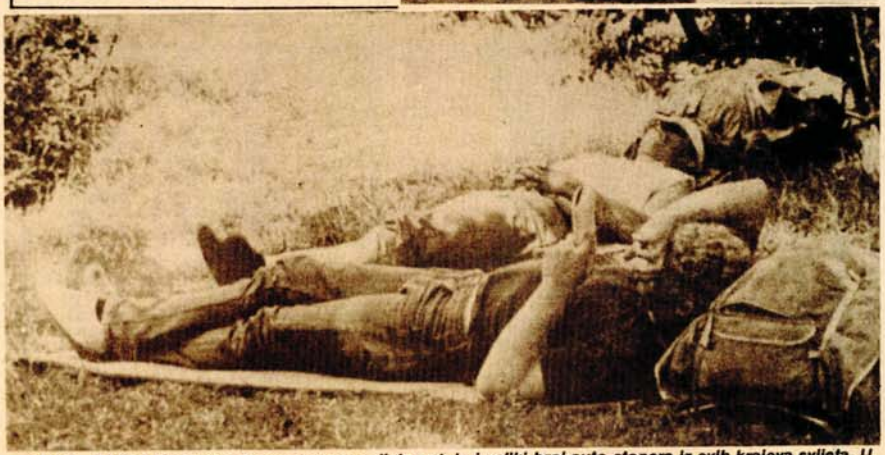

AUTO—STOPERI: *Našim drumovima ovog ljeta putuje i veliki broj auto-stopera iz svih krajeva svijeta. U pauzama putovanja - dok čekaju na prevoz - dobro dođe san ili čitanje u hladu, ispod drveta*

KORČANICA

Gostiju najviše vikendom

Spomenik na Korčanici: Sjećanje na stotine izginulih u toku rata

Memorijalna zona Korčanica, na nadmorskoj visini od oko 800 metara, sa mirisom stoljetnih jela i omorika što su se poput strijela vinule ka nebeskom plavetnilu, sa svježim planinskim i nadasve čistim vazduhom veoma je pogodna za odmor i oporavak, a klima pomaže bolestima srca i disajnih organa.

Pored spomenika koji je ovdje podignut da podsjeti na žrtve rata, te drugih obilježja naše novije istorije, ovdje je prije dvije godine podignut hotel „Korčanica", visoke „B" kategorije sa 90 ležaja. Građen u planinskom stilu, gostima, domaćim i stranim, nudi pansionske usluge po cijeni od hiljadu i 400 i polupansionske od hiljadu i 300 dinara.

— Trenutno je popunjeno oko 40 posto kapaciteta hotela, kaže Enes Eminić, šef sale. Međutim, preko vikenda nemamo slobodnih ležajeva, a najčešći su nam gosti iz Sanskog Mosta, Prijedora, Dubice... Često imamo i organizovane grupe iz drugih krajeva naše zemlje, što je posebno izraženo u maju i junu kada su školske ekskurzije.

Gostima se pruža mogućnost rekreacije kako u ljetnjem tako i u zimskom periodu. Izgrađeno je fudbalsko igralište, skijaški tereni, a u projektu je i trimstaza. Za one koji ne vole sport, šetnje ovim jedinstvenim parkom predstavljaju pravo zadovoljstvo.

Ž. PAVLOVIĆ

DUBROVAČKA RIVIJERA

Plat pun stranaca

DUBROVNIK, 26. jula (Tanjug) - Turističko mjesto Plat kod Dubrovnika prepuno je ovih dana turista - naročito inostranih. U hotelima „Ambasador", „Plat" i „Župa" kojima gazduje Osnovna organizacija udruženog rada „Plat", svih 1.500 raspoloživih kreveta je prodato.

Od ukupnog broja gostiju 95 odsto su stranci.

Najviše turista je iz Francuske, SR Njemačke i Engleske. Pored uživanja u ljepotama mora i sunca gostima Plata domaćini svakodnevno nude muzičko-zabavne programe „začinjene" dalmatinskim specijalitetima.

NASLJEĐE I NOVO U JAJCU

Jedan novi milje

- Revitalizacija starog jezgra grada i prilagođavanje u izgradnji novih objekata sa zahtjevima već patinirane, ambijentalne arhitekture sretno se uklopilo u istorijski milje, pa su na taj način dobivene nove urbano-prostorne i likovne vrijednosti

Svako ljudsko naselje taloži jedne uz druge različite ostatke materijalne kulture, nekad skladno ukomponirane, a ponekad nezgrapno poredane, i stvara zaokružene cjeline veće ili manje vrijednosti. Ova, pak, ovisi od znanja i umješnosti graditelja, od stupnja razvoja i kulture, od vanjskih uticaja, od načina života, religije, pa i mnogih drugih faktora. U ravoju naselja velike socijalne, materijalne i kulturne promjene mijenjaju način i sadržaj izgradnje. Na drugoj strani, starost naselja, dužina trajanja pojedinih uticaja, tolerancija pojedinog vremena prema naslijeđenom, njegova mogućnost da zadovolji buduće potrebe utiču na to da li će se u naselju osjetiti taloženje rezultata svih razvojenih faza ili pak, sukobljavanje oprečnih shvatanja.

I jedno i drugo prisutno je kada je riječ o starom gradu Jajcu, o njegovom razvitku kroz vijekove. Jer, nijedno vremensko razdoblje nije došlo u tako jak sukob sa nasljeđem kao što je to slučaj s našim. Nikad se ranije nisu tako brzo mijenjali društveni i materijalni odnosi i nikad nisu postojale takve mogućnosti i potrebe razvoja kao što je to slučaj s ovim, sadašnjim vremenom, a to se osjeća na svakom koraku u gradu na Vrbasu i Plivi. Jedno je, naime, sasvim izvjesno: Jajce je u poslijeratnim godinama iz temelja izmijenilo svoj izgled, sagrađene su desetine funkcionalnih i korisnih objekata, posebna pažnja se pri tom poklanja revitalizaciji starog jezgra grada, vraća se sjaj nekadašnjim starim, ambijentalnim zdanjima iz turskog perioda, pa čak i neki novi objekti - kao što je to slučaj sa Zanatskim centrom i Robnom kućom - sagrađeni su u tom stilu i vrijeme je pokazalo kako je to bila dalekovida i mudra politika.

Na Kozluku, u Varoši, po perifernim dijelovima grada sada niču objekti, kako u društvenom tako i privatnom sektoru, koji po svojim arhitektonskim i ambijentalnim značajkama daju jedno posebno obilježje ovom gradu. Milje istorijskog, sa svojim urbano-prostornim, likovnim i ostalim vrijednostima, sretno se uklopio u sadašnje vrijeme, podredilo zahtjevima graditelja, dao svoj doprinos turističkoj ponudi. Nekoliko fotosa, istrgnutih iz cjeline, snimljenih u novom Zanatskom centru, na najbolji mogući način to ilustruju.

Tekst i snimci: Duško MOMČILOVIĆ

IZ PLAVE BILJEŽNICE: CRES

Bogato nasljeđe prošlosti

Iznad Lovrana je Plomin. Odatle kreće trajekt za Porozine i dolazi se dosta brzo na Cres. Može se desiti da se subotom i petkom čeka na ukrcavanje i do dva sata. Za tridesetak minuta iz Porazina stiže se u grad Cres. Za manje poznavaoce geografije Cres je drugi otok po veličini, sa morskom obalom od 248 kilometara. Prava atrakcija otoka je jezero Vrana čije se dno nalazi 62 metra ispod nivoa mora.

Otokom ljudska noga hodi već od mlađeg kamenog doba, a ime mu se spominje prvi put 422. godine prije naše ere. Prema legendi o Medeji, koja je ubila brata i udove bacila u more, nastao je otok. Prvi koji dolutaše, istina ne zna se posredstvom koje turističke agencije, bili su Liburi pripadnici ilirskog plemena. Zato ovdje ima istorijskih spomenika iz svih doba creskog razvitka, a posebno su dražesne uske krivudave ulice. Idući njima najmanje je važno gdje se stiže. Jedan od najzanimljivijih spomenika je Valunska ploča u seocetu Valun, sa glagoljskim natpisom.

Valja napisati koju rečenicu i o ugostiteljstvu. S obzirom na to da nam ono kasni bar deset godina, u hotelu „Kimen" nastoje da to nadoknade. Zakasniš na doručak 7 minuta i bolje je da ne ideš, jer ga dobiti nećeš. Šta vrijedi sva udobnost kada zato hotel zaslužuje najoštriju ježevu bodlju. Spavanje u jednokrevetnoj sobi „Kimena" je 2.250 dinara, ali je bolje da se mjesto ne traži, uz napomenu da slučajnost nikad nije isključena.

J. DAKIĆ

STARI DOJRAN

Mjesta samo u domaćoj radinosti

STARI DOJRAN, 26. jula (Tanjug) - U brojnim turističko-ugostiteljskim objektima na obali Dojranskog jezera trenutno ljetuje preko 8.000 gostiju iz zemlje i inostranstva. U hotelima „Galeb" i „Dojran", zatim u radničkim odmaralištima otvorenog tipa „Beton" i „merkur-import", u autokampovima „ačikot" i „Mrdaja" i u drugim manjim objektima, do kraja avgusta nema nijednog slobodnog mjesta. Pansionske cijene u starom i Novom Dojranu i u ostalim mjestima duž Dojranske rivijere, kreću se od 1.650 do 1.900 dinara, polupansion od 1.300 do 1.700, a samo noćenje sa doručkom od 1.000 do 1.300 dinara.

Slobodnih mjesta još ima u domaćoj radinosti gdje se ležaj plaća od 320 do 380 dinara, u zavisnosti od kategorije.

Karneval na Vrbasu

I ove godine u Banjaluci, održaće se tradicionalna turistička manifestacija „Susreti na Vrbasu". Učesnici će se takmičiti u više disciplina, a jedna od najinteresantnijih biće trka dajak-čamaca. Naša kamera zabilježila je juče ovaj detalj na obalama Vrbasa. Taiba Džinić, iako neće danas nastupiti u trci čamaca, željela je da se bar oproba u vještini upravljanja i vožnji Vrbasom. Uspješno je to učinila.

Ljetni raspust

Dušica Kević, učenica iz Banjaluke, ovih dana redovni je posjetilac bazena RO „Incel". Ima mnogo slobodnog vremena, jer je školsku godinu završila s odličnim uspjehom - i zasluženo i bezbrižno provodi ljetne dane. Od jeseni biće gimnazijalac i vjeruje da će i dalje biti odlična učenica.

Snimio: M. ŠUKALO

AUTOR "KARAVANA"
(premetaljka)

VELIKA VIČNA MOĆ

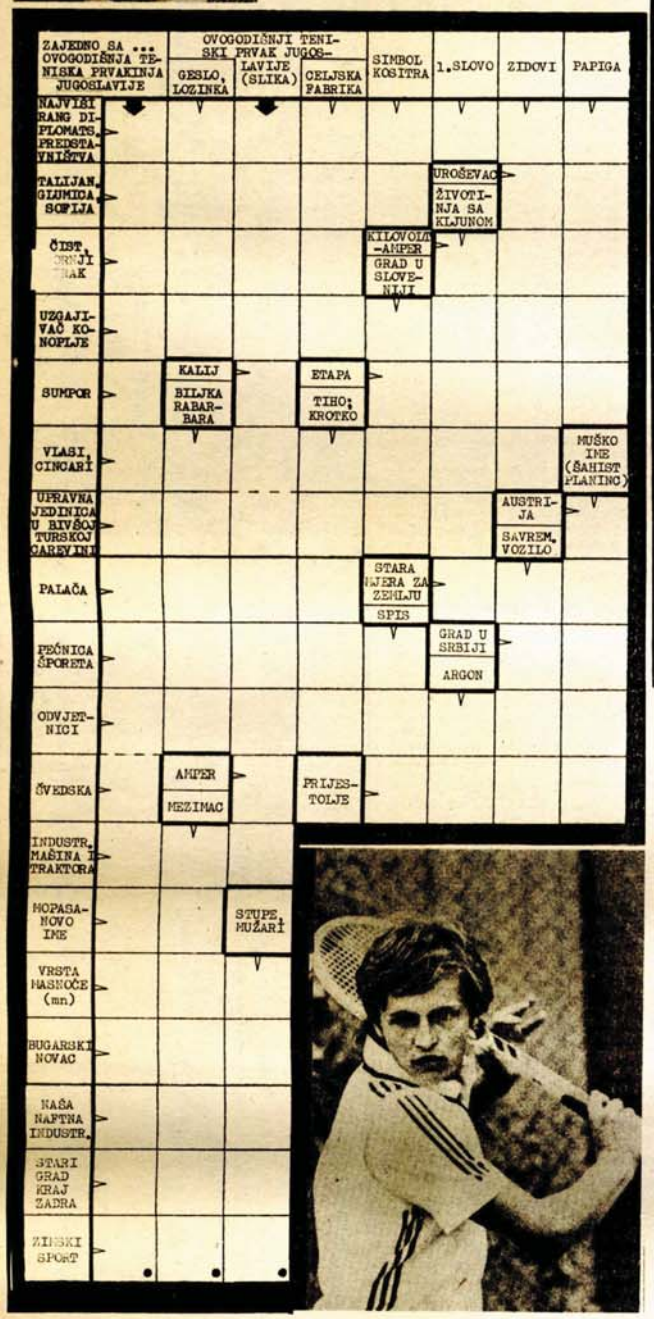

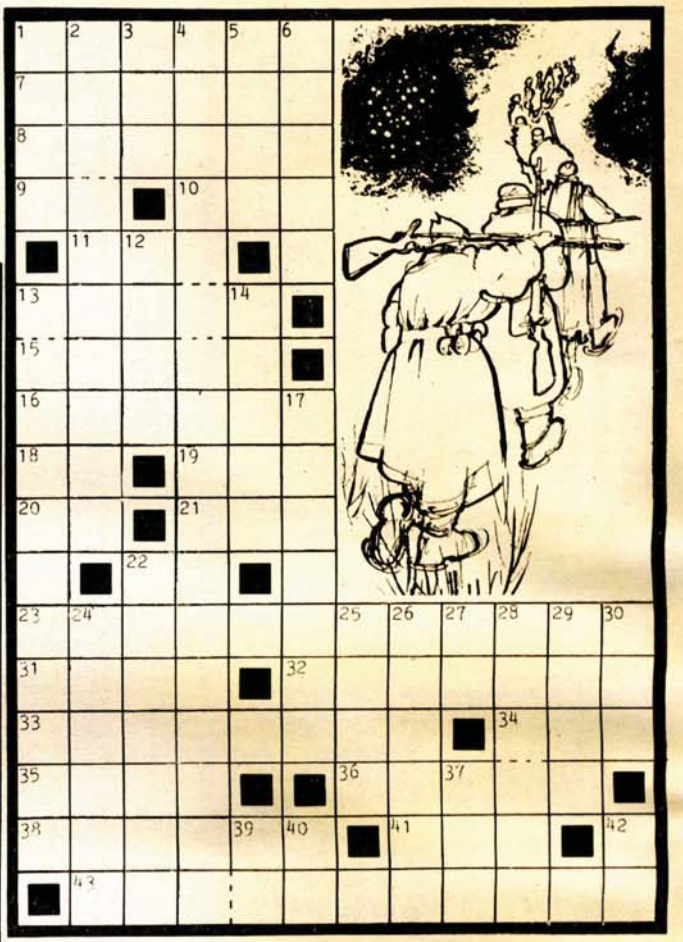

27. JULI

(prigodna ukrštenica)

VODORAVNO: 1. Komotan, podesan, prijatan, 7. VIDI 2. USPRAVNO!, 8. Biljka štitarka, anis, 9. Hemijski simbol bakra, 10. Kratica Narodne Republike Albanije, 11. Cjelokupno, potpuno, 13. Hemijski element (Y), 15. Obično arapsko pismo, za razliku od „kufskog" (nask, naski), 16. Naprava na krovu za prijem radio ili tv-valova 18. Končarevi inicijali, 19. Stara mjera za zemlju, 20. Četvrti i prvi samoglasnik 21. Ime dvije rijeke u SSSR, pritoke Pripjata i Moskve, 22. Biljarski štap, 23. Koje je bez granica, 31. Prije devetog, 32. Ime pisca Glišića, 33. Metati, polagati, 34. Papiga, 35. Ime st. američke glumice Mur, 36. Rijeka u brazilskoj državi Para, 38. Stanovnici jedne azijske zemlje, 41. Boja za kosu, 43. Jedan od naših najboljih boksera svih vremena (iz Kumanova!).

USPRAVNO: 1. Desna pritoka Une, 2. Zajedno sa 7. vodoravno, 13. i 4. uspravno: NAZIV REPUBLIČKOG PRAZNIKA KOJI SE SLAVI I OBILJEŽAVA SVAKE GODINE 27. JULA, 3. Omladinska radna akcija, 4. VIDI 2. USPRAVNO!, 5. Švajcarski pravnik i političar, Gustav (1845-1928), 6. Pužić iz razreda prednjoškržnjaka, ogrc, 12. Soj, vrsta, 13. VIDI 2. USPRAVNO!, 14. Pokrajina u južnoj Kini (najveći grad Kunming), 17. Jedna od SAD, 22. Insekt dugih nogu, siše krv životinja i čovjeka, 24. Židovsko žensko ime, 25. Konci, 26. Prastanovnice Balkanskog poluotoka, 27. Slovo s kvačicom i okrugło slovo, 28. Beogradska glumica, 29. Mogranj (mn.), 30. Lična zamjenica u žen. rodu, 37. Kratica za: inventarski, 39. Hemijski simbol hroma, 40. Treći i peti samoglasnik, 41. Isto kao i 22. vodoravno, 42. Ludolfov broj (3,14....).

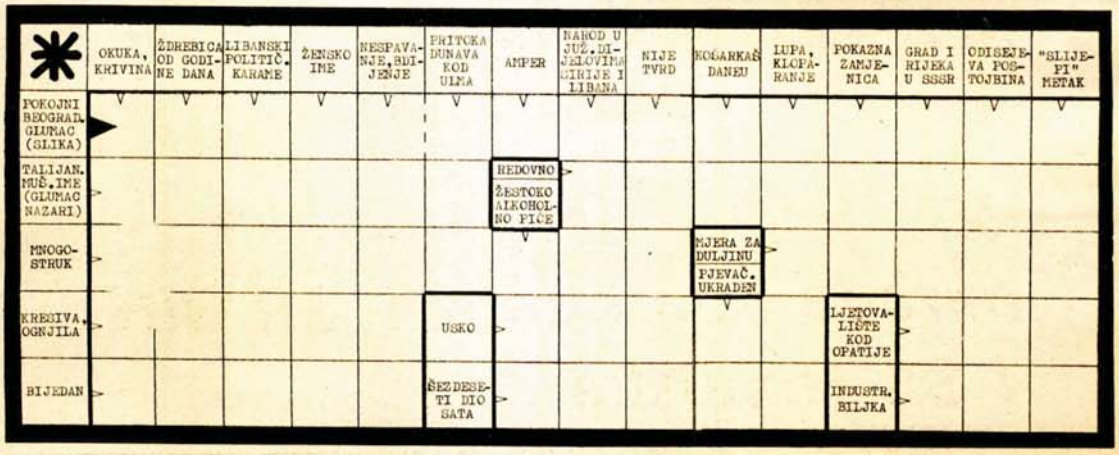

SKUPŠTINA OPŠTINE BANJALUKA I DRUŠTVENO-POLITIČKE ORGANIZACIJE

Opštinski odbor SUBNOR-a
Opštinski komitet Saveza komunista
Opštinska konferencija SSRN
Opštinsko vijeće Saveza sindikata
Opštinska konferencija SSO

čestitaju

27. juli- Dan ustanka

naroda i narodnosti socijalističkih republika Bosne i Hercegovine i Hrvatske

UNICEP

UNICEP

UDRUŽENA INDUSTRIJA CELULOZE, PAPIRA, AMBALAŽE I HEMIJSKIH VLAKANA BANJALUKA

SA RADNIM ORGANIZACIJAMA

„CELPAK" — PRIJEDOR
„INCEL" — BANJALUKA
„NATRON" — MAGLAJ
„PAPIR" — TITOV DRVAR
„TKA" — CAZIN
„INDUSTRIJA SVILENIH TKANINA" — ČELINAC
„INSTITUT" — BANJALUKA
„UNICEP EXPORT—IMPORT" — BANJALUKA

srdačno čestitaju svim
radnim ljudima i građanima

27. juli - Dan ustanka naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Radna organizacija

„Trgopromet“

BANJALUKA

sa OOUR-ima:
„Boska“
„Malpreh“
„Merkur“
„Mateks“
„Građa“
„Konzum“
„Tržnica“

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

svojim potrošačima, poslovnim partnerima i svim radnim ljudima i građanima

SOUR

Jelšingrad

Udružene tvornice i livnice BANJALUKA N. SOL. O.

Svojim poslovnim partnerima, radnim ljudima građanima

čestitamo

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Samoupravne organizacije i zajednice SOUR—a „Jelšingrad“

RO TVORNICA STROJEVA, UREĐAJA I ALATA — BANJALUKA
OOUR TVORNICA GRAĐEVINSKIH STROJEVA — BOSANSKA GRADIŠKA
OOUR TVORNICA DIZALA I TRANSPORTNIH UREĐAJA — PRNJAVOR
OOUR TVORNICA ALATNIH STROJEVA I UREĐAJA ZA MEHANIZACIJU — KOTOR—VAROŠ
RADNA ZAJEDNICA ZAJEDNIČKIH SLUŽBI — BANJALUKA
RO LIVNICA ČELIKA — BANJALUKA
RO LIVNICA ČELIKA — BAČKA TOPOLA
RADNA ZAJEDNICA DRUŠTVENI STANDARD I ZAŠTITA — BANJALUKA
RADNA ZAJEDNICA STRUČNE SLUŽBE SOUR—a — BANJALUKA

vrbas

BANJALUKA

Kupcima naših proizvoda, poslovnim partnerima i svim radnim ljudima i građanima

čestitamo

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Kolektiv
Vrbas
BANJALUKA

SKUPŠTINA OPŠTINE ČELINAC

s društveno-političkim organizacijama

Opštinski odbor SUBNOR-a
Opštinski komitet Saveza komunista
Opštinska konferencija SSRN
Opštinsko vijeće Saveza sindikata
Opštinska konferencija SSO

čestita

sa željom za nove uspjehe i radne pobjede

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

SKUPŠTINA OPŠTINE BOSANSKA GRADIŠKA

I DRUŠTVENO—POLITIČKE ORGANIZACIJE

Opštinski odbor SUBNOR-a
Opštinski komitet Saveza komunista
Opštinska konferencija SSRN
Opštinsko vijeće Saveza sindikata
Opštinska konferencija SSO

svim radnim ljudima i građanima

čestitaju

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Kosmos

Vazduhoplovni zavod Banjaluka

Svim radnim ljudima i građanima, pripadnicima Jugoslovenske narodne armije, pionirima i omladini, društveno-političkim organizacijama i radnim kolektivima

čestitamo

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Kolektiv VZ „Kosmos" Banjaluka

RO PLAMEN BANJA LUKA

RO „Plamen"

svim korisnicima svojih usluga, radnim ljudima i građanima

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

slateks

Proslavljajući značajan datum početka oružane borbe naših naroda i narodnosti u socijalističkim republikama Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj

27. juli — Dan ustanka

kolektiv „Slateksa" upućuje srdačne čestitke svim radnim ljudima i građanima, saradnicima i svojim poslovnim partnerima

UNIS

UNIS
VALJAONICA HVT
BANJALUKA

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SRH

Kolektiv
UNIS — „Valjaonica HVT"
Banjaluka

JUGOBANKA
FILIJALA BANJALUKA

sa ekspoziturama:

— Sanski Most
— Prijedor
— Bosanska Gradiška
— Bosanski Novi
— Prnjavor

radnim ljudima i građanima, poslovnim partnerima i cijenjenim štedišama

čestitamo

27. juli — Dan ustanka

Osnovna privredna komora i Osnovni zadružni savez BANJALUKA

radnim ljudima i građanima

čestitaju

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SRH

skandal kreacijo

OOUR „KREATIC" BANJALUKA

Svojim cijenjenim kupcima radnim ljudima i građanima

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

sa željom da nas posjetite u Robnoj kući Banjaluka u kojoj ćete naći najnovije modele dječijih, ženskih i muških odjevnih predmeta za svaku sezonu

SOUR
„Bratstvo"
PUCAREVO

RO Tvornica željezničke opreme
SKENDER—VAKUF

čestita vam

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Šebešić

RADNA ORGANIZACIJA ŠUMARSTVA I PRERADE DRVETA TRAVNIK

OOUR „Progres"
DRVNA INDUSTRIJA SKENDER-VAKUF

svim radnim ljudima i građanima

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BIH i SR Hrvatske

mladost
OOUR Maloprodaja Zagreb
SALON UREDSKE OPREME
Banja Luka, Rade Ličine 28, tel. 30-945 i 37-319

srdačne čestitke za

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

svim radnim ljudima Banjaluke, Bosanske krajine i cijele naše zajednice, svojim poslovnim partnerima

upućuje „Mladost" i ujedno obavještava:
razgledajte prodajni program uredskih strojeva i namještaja, prodajni program papirnice, prodajni program tiskanica.
Dođite i razgledajte našu bogatu ponudu! Posjetite nas bez obaveze na kupnju. Za sve dodatne informacije možete nam se obratiti telefonom.

Dobro došli u naše prodajne jedinice u Banjaluci:
SALON UREDSKE OPREME, Ulica Rade Ličine 28, tel. 30-945 i 37-319. KNJIŽARA I PAPIRNICA, Hanište bb, tel. 24-816, 22-690.

„Mladost"
Izdavačko-knjižarska radna organizacija Zagreb

krajinoinženjering
BANJA LUKA

radnim ljudima i građanima socijalističkih republika Bosne i Hercegovine i Hrvatske, svojim poslovnim partnerima

čestitamo

27. juli — Dan ustanka

želeći pri tom u ostvarivanju radnih zadataka, poslovnih i ličnih želja mnogo uspjeha

RO „STOČAR"
BANJALUKA
Ul. A. Šeremeta „E"

osnovan 4.12.1956.

Obilježavajući

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

svim radnim ljudima i građanima Banjaluke, Bosanske krajine i cijele naše zajednice, poslovnim partnerima i saradnicima upućuje najsrdačnije čestitke

RO „Stočar"
Banjaluka

RADNA ORGANIZACIJA PTT SAOBRAĆAJA BANJALUKA

sa osnovnim organizacijama udruženog rada

- OOUR PTT saobraćaja Banjaluka
- OOUR PTT saobraćaja Bosanska Gradiška
- OOUR PTT saobraćaja Srbac
- OOUR PTT saobraćaja Prnjavor
- OOUR Poštanski centar i transport Banjaluke
- OOUR Telegrafsko-telefonske komunikacije Banjaluka i
- Radna zajednica zajedničkih poslova

ČESTITA

27. juli — Dan ustanka

narodima i narodnostima socijalističkih republika Bosne i Hercegovine i Hrvatske sa željom za uspjeh u novim stvaralačkim pregnućima

ATLAS

Srdačne čestitke svim radnim ljudima i poslovnim prijateljima povodom

27. jula — Dana ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SRH

ATLAS **Banjaluka**

ZAVOD ZA IZGRADNJU BANJALUKA

radnim ljudima i građanima, narodima i narodnostima socijalističkih republika Bosne i Hercegovine i Hrvatske

čestita

27. juli — Dan ustanka

RO ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE *„Vrbanja"* KOTOR-VAROŠ

sa OOUR-ima

„Šumarstvo" — Kotor-Varoš
„Prerada drveta" — Kotor-Varoš
„Drvoprerada" — Šiprage

čestita

27. juli — Dan ustanka
naroda i narodnosti
SR BiH i SR Hrvatske

sa željom da u narednom periodu postižu još bolje rezultate u životu i radu

KOMUNALNA RADNA ORGANIZACIJA
„VODOVOD I KANALIZACIJA"
BANJA LUKA

svim radnim ljudima i građanima srdačno čestita

27. juli — Dan ustanka naroda i narodnosti SR BiH i SRH

sa željom da naredne zadatke u izgradnji naše samoupravne socijalističke domovine ostvaruju uspješno

ŠTEDNJA
DEVIZE
KREDITI

PRIVREDNA BANKA SARAJEVO
OSNOVNA BANKA "BANJALUKA" BANJA LUKA

ŽIRO-RAČUNI
TEKUĆI RAČUNI

Svim svojim komitentima, organizacijama udruženog rada i društveno-političkim zajednicama, dinarskim i deviznim štedišama, radnim ljudima i građanima
čestitamo
27. juli — Dan ustanka
naroda i narodnosti SR BiH i SRH
sa željom da postižu još bolje rezultate u izgradnji i razvoju naše socijalističke zajednice

Osnovna banka „Banjaluka" Banjaluka

PRIVREDNA BANKA SARAJEVO
OSNOVNA BANKA BOSANSKA GRADIŠKA

svim radnim ljudima i građanima, svojim komitentima, organizacijama udruženog rada, dinarskim i deviznim štedišama

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SRH

ENERGOINVEST
RO ENERGOPETROL SARAJEVO
OOUR ENERGOPETROL BANJA LUKA

Radnim ljudima i građanima, svojim cijenjenim potrošačima

srdačno čestitamo

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

Radni ljudi „ENERGOPETROLA" Banjaluka

RO „FRUKTONA“

OOUR bosanka

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

poslovnim prijateljima, potrošačima, radnim ljudima i građanima

energomont

Radnim ljudima i građanima naše socijalističke zajednice

čestitamo

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti SR BiH i SR Hrvatske

i želimo uspjeh u novim radnim pobjedama

Radni ljudi „Energomonta“ Banjaluka

STAKLARSKA RADNA ORGANIZACIJA kristal

Svim radnim ljudima i građanima

čestita

27. juli — Dan ustanka

naroda i narodnosti socijalističkih republika Bosne i Hercegovine i Hrvatske

sa željom za što brži razvitak i napredak u svim oblastima društvenog rada i života

„usluga“

Zanatsko-proizvodno-uslužna radna organizacija

čestita

27. juli — Dan ustanka

narodima i narodnostima SR BiH i SR Hrvatske

svim radnim ljudima i građanima i svojim poslovnim partnerima

RO „AUTOSERVIS“ BANJALUKA servisno-remontna i prometna radna organizacija na veliko i malo, sa svojim OOUR-a:

— „TAM-SERVIS“
— „CENTAR-SERVIS“
— „ZASTAVA-SERVIS“ i
— „KRAJINAAUTO“, te
— RZ „ZP“

svim korisnicima svojih usluga i poslovnim partnerima, narodima i narodnostima SR BiH

čestita

27. JULI — DAN USTANKA

lesna
slovenj gradec
TO je partner!

SOUR „RUDI ČAJAVEC" BANJALUKA
RADNA ORGANIZACIJA DRUŠTVENI STANDARD

Na osnovu odluke Komisije za radne odnose Radne organizacije Drištveni standard od 11. 7. 1985. godine, raspisuje se

OGLAS

ZA PRIJEM RADNIKA NA ODREĐENO VRIJEME (do povratka radnica sa bolovanja) i to:

1. POSLOVI I RADNI ZADAĆI KV KUHARA — 1 izvršilac (do povratka radnice sa bolovanja)

Uslovi KV kuhar.

Radno iskustvo 2 godine

2. POSLOVI I RADNI ZADACI PERAČA SUĐA — 1 izvršilac, (u restoranu Laktaši — do povratka radnice sa trudničkog bolovanja)

Uslovi: osmogodišnja škola, radno iskustvo 3 mjeseca.

OGLAS OSTAJE OTVOREN 8 dana od narednog dana od dana objavljivanja.

Prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova oglasa dostaviti na adresu: SOUR „RUDI ČAJAVEC", RO DRUŠTVENI STANDARD BANJALUKA, Poštanski fah 143 — Kadrovska služba.

SLOŽENA ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA GRAĐEVINSKO INDUSTRIJSKI KOMBINAT „KOZARA" BANJALUKA GRO „KRAJINA" BANJALUKA
OOUR „STANDARD" BANJALUKA

Raspisuje na osnovu odluke Radničkog savjeta

JAVNU

LICITACIJU

za prodaju osnovnih sredstava sa sljedećim početnim cijenama

1. putničko vozilo fiat 132 — 210.000,00 din.
2. betonara Helmer — 150.000,00 din.

Licitacija će se održati dana 2. 8. (petak) u Banjaluci na Rebrovcu u Ulici Danka Mitrova bb.

Pravo na licitaciju imaju sva pravna i fizička lica koja polože kauciju u visini od 10% od početne cijene.

Razgledanje osnovnih sredstava je dana 1.8.1985. godine (četvrtak) od 8 do 14 časova u krugu Rebrovac.

Sredstva se prodaju po sistemu viđeno-kupljeno i ne priznaju se nikakvi dopunski prigovori.

Rok za uplatu i preuzimanje vozila je na dan licitacije.

Rok za uplatu i preuzimanje betonare je 10 dana od dana licitacije.

Ukoliko kupac u navedenom roku ne uplati izlicitiranu sumu, uplaćena kaucija mu propada.

Za sve informacije u vezi licitacije kandidati se mogu obratiti na telefon 078—32-922, lokal 26.

„Šipad" Sarajevo
Radna organizacija „VRBAS" Banjaluka
OOUR „GRAĐENJE" Kotor-Varoš

Komisija za Radne odnose OOUR-a „Građenje" Kotor-Varoš raspisuje

OGLAS

za popunu sljedećih radnih mjesta
na neodređeno vrijeme:

1. Rukovalac buldožerom — izvršioca 2
2. Bušač — izvršilac 1

USLOVI:

Pored opštih uslova kandidati moraju ispunjavati i posebne uslove i to:

1. Za radno mjesto pod rednim brojem jedan škola za sredne usmjereno obrazovanja i jedna godina radnog iskustva.

2. Za radno mjesto pod rednim brojem dva škola za srednje usmjereno obrazovanje (KV bušač) i 6 mjeseci radnog iskustva.

Uz prijave kandidati su dužni priložiti:

1. uvjerenje o školskoj spremi,
2. uvjerenje o radnom iskustvu,
3. izvod iz matične knjige rođenih,
4, uvjerenje o radnoj sposobnosti (ljekarsko uvjerenje).

Za kandidate izvršit će se prethodna provjera stručnih i radnih sposobnosti.

Prijave slati na adresu: OOUR „Građenje", Kotor-Varoš.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja u listu Glas Banjaluka.

KOMISIJA

SOUR „KRAJINATRANS" BANJALUKA

Na osnovu člana 24, 25. i 26. Pravilnika o radnim odnosima i odluke Komisije za rad i radne odnose, OOUR-a „Teretni saobraćaj" Prijedor, u sastavu Radne organizacije „Autotransport" Prijedor, objavljuje

OGLAS

za popunu upražnjenih poslova i radnih zadataka

1. DISPEČER — 1 izvršilac na neodređeno vrijeme

Pored opštih uslova predviđenih zakonom, kandidati prijavljeni na oglas treba da ispunjavaju i sljedeće posebne uslove:

— da imaju SSS — saobraćajno-ekonomska, smjer transport i špedicija,

— da imaju radnog iskustva najmanje 6 mjeseci na istim ili sličnim poslovima.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja, a prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova oglasa dostaviti na adresu: Radna organizacija „Autotransport" Prijedor, Službi opštih, pravnih i kadrovskih poslova.

Nepotpune i neblagovremeno podnešene prijave neće se uzimati u razmatranje.

AIPK-ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA BOSANSKA GRADIŠKA

Na osnovu odluka Odbora za međusobne odnose radnika u udruženom radu OZO-a: „Petrovo Selo" u Petrovom Selu; „Nova Topola" u Novoj Topoli; „Kočićevo" u Kočićevu i „Orahova" u Orahovi

OGLAŠAVAMO

potrebu za novim radnicima — pripravnicima radi pripremanja za obavljanje poslova i zadataka (ukupno 4 izvršioca):

1. Tehnolog u stočarstvu u OZO „Petrovo Selo" — 1 izvršilac, „Nova Topola" — 1 izvršilac, „Kočićevo" — 1 izvršilac i „Orahova" — 1 izvršilac.

2. Kandidati po ovom oglasu treba da ispunjavaju sljedeće uslove:

— visoka stručna sprema - završeni poljoprivredni fakultet, stočarski smjer,

— opšta zdravstvena sposobnost u skladu sa zakonom.

3. Prijave po ovom oglasu se podnose na adresu AIPK-Zemljoradnička zadruga Bosanska Gradiška, Ulica Stev Sovilja br. 2, u roku od osam dana od dana objavljivanja oglasa u sredstvima informisanja, uz obaveznu naznaku u koju OZO kandidat konkuriše.

Uz prijavu na oglas kandidati su obavezni priložiti rodni list i diplomu o završenom fakultetu.

Nepotpune i neblagovremene prijave nećemo razmatrati.

HUTSO „Pounjeturist" Bihać
HUTRO „Kladušnica" Vel. Kladuša
Ul. maršala Tita br. 1

Radnički savjet raspisuje

OGLAS

za slobodne poslove i radne zadatke na određeno vrijeme

1. Konobar — 5 izvršioca, na određeno vrijeme
2. Kuhar — 3 izvršioca, na određeno vrijeme
3. Recipcioner — 1 izvršilac, na određeno vrijeme.

Uvjeti:

1. Završen III stepen stručne spreme, zanimanje konobar, sa 6 mjeseci radnog iskustva u struci;

2. završen III stepen stručne spreme zanimanja kuhar, sa 6 mjeseci radnog iskustva u struci;

3. završen IV stepen stručne spreme zanimanja recepcioner ili drugu srednju stručnu spremu, pored toga mora dobro poznavati jedan svjetski jezik.

Prijave sa potrebnim dokazima o stručnoj spremi radnom iskustvu dostaviti na gornju adresu u roku od 8 dana, od dana objavljivanja oglasa.

AIPK-RO „TRGOPROMET"
OOUR „MERUKUR"
BANJALUKA

Na osnovu odluke Komisije za radne odnose OOUR-a „Merkur" Banjaluka, sa sjednice održane dana 23.7.1985. godine, ovim

OGLAŠAVAMO

poslove i radne zadatke

KNJIGOVOĐA DOBAVLJAČA na određeno vrijeme do 31.12.1985. godine — 1 izvršilac.

Pored opštih uslova predviđenih zakonom, kandidat treba da ispunjava i ostale potrebne uslove:

— da ima završenu ekonomsku školu i radno iskustvo od 1 godine na poslovima u struci.

Dokaze o ispunjavanju uslova oglasa i to: svjedočanstvo o završnom ispitu ekonomske škole i potvrdu o provedenom radnom iskustvu u struci, dostaviti uz prijavu i na vrijeme u OOUR „Merkur" Banjaluka, Ulica Akifa Šeremeta bb — za oglas.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzimati u razmatranje. Provjera znanja kandidata izvršiće se testiranjem.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od narednog dana objavljivanja u listu „Glas" Banjaluka.

SOUR „RUDI ČAJAVEC"
RO ELEKTROMEHANIKA
RADNA ZAJEDNICA ZAJEDNIČKIH SLUŽBI
BANJALUKA

Komisija za radne odnose održana 19.7.1985. godine, na osnovu člana 10. Zakona o radnim odnosima i člana 8 Pravilnika o radnim odnosima Radne zajednice zajedničkih službi, RO Elektromehanika SOUR „Rudi Čajavec"

Raspisuje

OGLAS

za vršenje poslova i radnih zadataka
na određeno vrijeme

1. SLOŽENI POSLOVI STAMBENIH ODNOSA — 1 izvršilac

USLOVI: Viša upravna škola ili prvi stepen pravnog fakulteta sa 6 mjeseci radnog iskustva na tim poslovima ili pripravnika. Poslovi i radni zadaci se oglašavaju na određeno vrijeme do povratka odsutnog radnika.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja. Uz prijavu na oglas dostaviti diplomu o završenoj školi i potvrdu o radnom iskustvu na adresu: Kadrovska služba, Radna zajednica zajedničkih službi, RO Elektromehanika, Ulica braće Pavlića 25.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzimati u razmatranje.

SOUR „DEMOS"
RO „TVORNICA OBUĆE DERVENTA"
OOUR „TRGOVAČKA MREŽA"

KOMISIJA ZA RADNE ODNOSE OOUR-a „TRGOVAČKA MREŽA" RADNE ORGANIZACIJE „TVORNICA OBUĆE DERVENTA" objavljuje

OGLAS

za prijem radnika radi obavljanja poslova i radnih zadataka na neodređeno vrijeme

1. DAKTILOGRAF — 1 izvršilac na određeno radno vrijeme do povratka radnice sa trudničkog bolovanja

2. SSS— GIMNAZIJA - pripravnik - 1 izvršilac

Pored opštih uslova predviđenih zakonom kandidati treba da ispunjavaju i posebne uslove i to:

pod 1.
— položen ispit za daktilografa I-a klase,
— 6 mjeseci radnog iskustva na navedenim poslovima i radnim zadacima,
— regulisana vojna obaveza (za muškarce);

pod 2.
— SSS ili IV stepen (završena gimnazija)

Uz prijavu na oglas kandidati su dužni dostaviti sljedeće dokumente koji služe kao dokaz o ispunjavanju traženih uslova:
— diplomu ili svjedočanstvo o završenoj školi,
— izvod iz matične knjige rođenih,
— uvjerenje o regulisanoj vojnoj obavezi (za muškarce),
— potvrdu o radnom iskustvu (uz prijavu pod rednim brojem 1)

Oglas je otvoren 8 dana od dana objavljivanja u dnevnom listu. Nepotpune i neblagovremene prijave neće biti uzete u razmatranje.

Prijave prima: Kadrovska služba „Tvornica obuće Derventa", Tvornička br. 6. 74400 Derventa.

RO „ENERGOMONT" BANJALUKA
OOUR HIDROMONTAŽA
BANJALUKA

Vrši ispravku oglasa koji je objavljen u listu „GLAS" dana 23. jula 1985. godine za radno mjesto:
— KV vodoinstalater — pripravnik, izvršilaca 5.
TREBA DA STOJI:
OGLAS JE OTVOREN 8/OSAM/DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA.

OOUR INŽENJERING u sastavu SOUR-a R. Čajavec traži na iznajmljivanje u trajanju 2 godine jedan jednoiposoban stan. Plaćanje unaprijed. Zainteresovani treba da se jave na adresu: V. Vlahovića bb ili na telefon 37-626.

SOUR GIK „KOZARA" BANJA LUKA
RO „IGM" ČELINAC
OOUR TVORNICA OPEKARSKIH PROIZVODA

Na osnovu člana 13. Pravilnika o radnim odnosima OOUR-a Tvornica opekarskih proizvoda, Komisija za radne odnose na sjednici održanoj dana 23.7.1985. god. raspisuje

OGLAS

za prijem radnika na poslove i radne zadatke

1. KV MAŠINBRAVAR — BRAVAR ... izvršloca 2.
Radni odnos se zasniva na određeno vrijeme u trajanju od 6 mjeseci.

Uslovi:
KV mašinbravar ili KV bravar i 3 godine radnog iskustva. Ukoliko se ne jave kandidati sa potrebnim radnim iskustvom primiće se kandidati bez iskustva.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja. Prijave sa potrebnim dokazima dostaviti na adresu: SOUR GIK „KOZARA" OOUR Tvornica opekarskih proizvoda Tunjice B. Luka.

Na osnovu člana 22. Statuta Radne organizacije „Protivgradna odbrana" Bosanska Gradiška, Zbor radnika Radne organizacije „Protivgradna odbrana" Bosanska Gradiška raspisuje

ponovni

KONKURS

za izbor direktora RADNE ORGANIZACIJE „PROTIVGRADNA ODBRANA" Bosanska Gradiška

USLOVI: Pored opštih uslova utvrđenih zakonom kandidat treba da ispunjava i sljedeće uslove:
— VSS (ekonomskog fakulteta, tehničkog fakulteta — smjer slabe struje ili meteorolog),
— 3 godine radnog iskustva — 1 godina na rukovodnim poslovima,
— da ima organizacione sposobnosti.

Izbor i imenovanje se vrši na četiri godine.

Prijava sa kratkom biografijom, dokazom o stručnoj spremi i ranijim radom dostaviti na adresu:

Radna organizacija „Protivgradna odbrana" Bosanska Gradiška Ul. kozarskih brigada bb.

Konkurs ostaje otvoren 15 dana računajući od prvog dana od dana objavljivanja konkursa.

ATLAS jugoslavenska putnička agencija

ISTAMBUL
ŠEST DANA
AUTOBUSOM

POLAZAK: 6. 10. 1985.
POVRATAK: 11. 10. 1985.
CIJENA: 21.000. — DINARA

SLOVENIJALES
RO „LIGNOŠPER" BOSANSKI NOVI

Na osnovu odluka komisija za radne odnose Radne zajednice „Zajedničke službe" i OOUR-a „Kancelarijski namještaj", raspisuje se

OGLAS

za popunu poslova i zadataka

RZ ZAJEDNIČKE SLUŽBE
1. Referent za plan i analizu 1 izvršilac
2. Referent za obračun i analitičku evidenciju LD-a — pripravnik 2 izvršioca

OOUR „KANCELARIJSKI NAMJEŠTAJ"

1. Automehaničar 1 izvršilac

USLOVI:
— Za poslove i radne zadatke pod tačkom 1. potreban je završen ekonomski fakultet i 2 godine radnog iskustva.
— Za poslove i radne zadatke pod tačkom 2. potrebna je završena ekonomska škola ili gimnazija.

Za poslove i radne zadatke automehaničar potrebno je imati stručnu spremu VKV radnika — auto-mehaničara sa 1 godinom radnog iskustva.

Radni odnos zasniva se na neodređeno vrijeme.

Molbe sa dokumentima (radna knjižica, svjedočanstvo o završenoj školi, rodni list te za muškarce potvrda o završenoj vojnoj obavezi), slati na adresu: RO „Lignošper" Bosanski Novi.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od narednog dana objavljivanja.

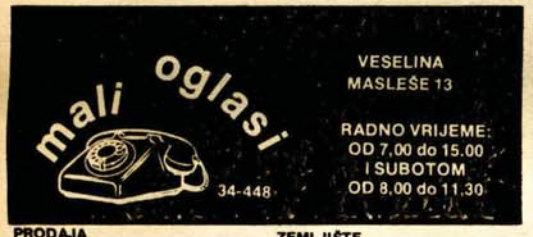

PRODAJA
KUĆE

PRODAJEM nedovršenu kuću u Zalužanima, upitati na telefon broj 54-756, Jurić Banjaluka. 1-1
060782

PRODAJEM kuću s lokalom, pitati na telefon broj 725-225, Banjaluka. 1-2
060692

PRODAJEM kuću s ugostiteljskom radnjom na dobrom mjestu, informacije na telefon broj 756-335, Banjaluka. 1-3
060767

PRODAJEM nedovršenu kuću, telefon broj 078/23-324, Banjaluka 1-2
060760-61

ZEMLJIŠTE

PRODAJEM placeve za gradnju, u Trnu i Laktašima. Pitati svaki dan na telefon broj 830-393 od 21,00 do 22,00 sata, Laktaši. 1-1
060800

RAZNO

PRODAJEM kamp-kuću „treska" za četiri osobe s novom tendom, godina proizvodnje 1980, vrlo povoljno, informacije na telefon broj 079/86-907 cijeli dan, Sanski Most. 1-1
060765

STANOVI /ZAMJENA/

MIJENJAM trosoban stan u centru za jednosoban i dvosoban, telefon broj 51-305, Banjaluka. 1-1
060793

RO PTT SAOBRAĆAJA „PRIJEDOR" PRIJEDOR

Komisija za rad i radne odnose OOUR-a PTT Saobraćaja „Bos. Dubica" Bosanska Dubica
Na osnovu člana 9. Pravilnika o radnim odnosima objavljuje

OGLAS

Za prijem radnika u radni odnos na neodređeno vrijeme za obavljanje poslova i radnih zadataka

1. šalterski radnik u manipulaciji u jedinici ptt mreže Bos. Dubica — 2 izvršioca — pripravnik.

Učestvovati u oglasu mogu kandidati koji osim opštih uslova propisanih zakonom ispunjavaju i slijedeće posebne uslove:

1. Da ima srednju stručnu spremu.

Rok za podnošenje prijava po ovom oglasu je osam (8) dana od prvog narednog dana od dana objavljivanja u dnevnom listu „GLAS".

Prijave se podnose na adresu: OOUR PTT Saobraćaja „Bos. Dubica", Bosanska Dubica, Trg Fadila Šerića br. 26, Komisija za rad i radne odnose.

Uz prijavu dostaviti svjedočanstvo o završenom ispitu, izvod iz matične knjige rođenih.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzimati u razmatranje.

Komunalna radna organizacija „UKUS" Ključ na osnovu odluke Radničkog savjeta raspisuje

OGLAS

za popunu upražnjenog radnog mjesta

1. Putar, izvršilac ... 1

Pored opštih uslova propisanim zakonom, kandidat treba da ispunjava i sljedeće uslove:

Pod 1. završena osmogodišnja škola bez radnog iskustva.

Prava i obaveze regulisane su Samoupravnim opštim aktima.

Stan nije obezbijeđen.

Prijave sa potrebnim dokumentima slati na adresu Komunalna radna organizacija „UKUS" Ključ.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja.

KRO „UKUS" KLJUČ

RADNA ORGANIZACIJA „AUTOSERVIS" BANJALUKA OOUR „TAM-SERVIS"
Komisija za radne odnose
raspisuje

OGLAS

za prijem radnika u radni odnos na neodređeno vrijeme za obavljanje poslova, odnosno radnih zadataka:

1. RUKOVODILAC KONSTRUKCIONO-TEHNIČKOG BIROA ... 1 radnik,
2. REFERENT PLANA I ANALIZE ... 1 radnik,
3. BRUSAČ I HONER BLOKOVA ... 1 radnik,
4. AUTO-LIMAR III ... 2 radnika,
5. BRAVAR PRIPRAVNIK ... 2 radnika,
6. AUTO-LIMAR PRIPRAVNIK ... 2 radnika

Pored opštih uslova predviđenih zakonom kandidati treba da ispunjavaju i sljedeće:

Pod 1: da su VSS dipl. maš. inž. sa 3 godine radnog iskustva,
Pod 2: da su VSS diplomirani ekonomisti ili VŠS ekonomisti sa 3 godine radnog iskustva,
Pod 3: da su VKV brusači ili tokari sa radnim iskustvom od 3 godine u struci,
Pod 4: da su VKV autolimari sa radnim iskustvom od 3 godine (na autobusima),
Pod 5: da su KV bravari bez radnog iskustva,
Pod 6: da su KV autolimari bez radnog iskustva.

Ukoliko se pod 3 ne prijave kandidati sa potrebnom školskom spremom i radnim iskustvom primiće se odgovarajući radnici pripravnici.

Lični dohodak je utvrđen Pravilnikom o raspodjeli čistog dohotka raspodjeli sredstava za lične dohotke, raspodjeli sredstava zajedničke potrošnje i isplatama naknada na teret materijalnih troškova.

Oglas je otvoren 8 dana od dana objavljivanja.

Prijave sa potrebnim dokazima o ispunjavanju uslova oglasa dostaviti na adresu: RO „Autoservis" Banjaluka, OOUR Tamservis", Ul. B. Popovića 312 Banjaluka.

Neblagovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Duboko potreseni javljamo svoj rodbini i prijateljima da je dana 25. jula 1985. godine u 58. godini života iznenada preminuo naš dragi i nikad preživljani sin, suprug, poočim, brat, zet, stric, ujak i tetak

SLAVKO (Mile) MAJDANDŽIĆ

Sahrana milog nam pokojnika obaviće se u nedjelju 28. jula 1985. godine u 16,30 sati na groblju „Sveti Marko" u Banjaluci.

OŽALOŠĆENI: majka Janja, supruga Lucija, pokćerka Snježana, zet Pavle, braća: Josip, Pavo, Anto i Stipo, sestra Zora, zet Tone i ostala mnogobrojna rodbina.

074622

Sa osjećajem bola javljamo svim radnim ljudima i poslovnim partnerima da je naš dugogodišnji član kolektiva i rukovodilac

SLAVKO (Mile) MAJDANDŽIĆ

Iznenada u 58. godini života preminuo dana 25. jula 1985. godine na službenom putu u Šibeniku.
Sahrana nezaboravljenog nam druga obaviće se u nedjelju 28. jula 1985. godine u 16,30 sati na groblju „Sveti Marko" u Banjaluci.

RADNI KOLEKTIV
ZIRO „PRVI MAJ"
BANJALUKA

Dana 28. jula 1985. godine navršava se četrdeset dana od smrti našeg oca, djeda i pradjeda

MLAĐENA (MILE) VUKOJEVIĆA

OŽALOŠĆENI: supruga DRAGINJA, sinovi: ILIJA, LAZAR, GOJKO i RATKO, kćerke: MILJA, GOSPAVA, SPASENIJA, ILINKA, LAZARKA, PETRA i NEVENKA, snahe, unučad, praunučad i ostala mnogobrojna rodbina

048651

Dana 27. jula 1985. godine navršava se tužna godina dana od prerane smrti našeg dragog sina i brata

BORISLAVA VASILIĆA

S tugom i ponosom čuvaćemo tvoj dragi lik. Hvala ti za svu dobrotu i plemenitost koju si nosio u sebi i ispoljio prema svima.

Dana 27. jula 1985. godine u 11,00 sati posjetićemo njegovu vječnu kuću i odati mu dužno poštovanje, a potom se sastati u kući žalosti. Izražavamo najljepšu zahvalnost rodbini, komšijama i prijateljima na pažnji koju su nam ukazali u najtežim danima našeg života.

VJEČNO OŽALOŠĆENI: OTAC, BRAT I SESTRE sa NJEGOVOM DJEVOJKOM

048646

Dana 27. jula 1985. godine navršavaju se dvije tužne godine od smrti našeg dragog i neprežaljenog

LJUBANA JOVANOVIĆA

U nedjelju 28. jula. 1985. godine u 10,30 sati posjetićemo njegovu vječnu kuću i okititi je cvijećem.
Njegov plemeniti lik i dobrota ostaće vječno u našim srcima.

OŽALOŠĆENA PORODICA

060797-98

IN MEMORIAM

Naše jedino dijete, ponos i vječna tuga

ŽELJKO BALABAN

27.7.1972 — 27.7.1985.

Uvijek u srcu voljen i nezaboravljen

MAMA I TATA

048619

Dana 25. jula 1985. godine navršila se godina dana od smrti našeg dragog

DOJČINA (ĐORĐA) DIVLJAKA

Dana 28. jula 1985. godine u 11,00 sati otkrićemo njegov spomenik, položiti cvijeće i zaliti ga suzama.

OŽALOŠĆENA PORODICA

048653

Dana 31. jula 1985. godine navršava se godina puna tuge i bola za našim jedincem

DRAŠKOM (MILORADA) STRIKOM

U nedjelju 28. jula 1985. godine u 14,00 sati otkrićemo njegov spomen, položiti cvijeće i zaliti ga suzama.

OŽALOŠĆENA PORODICA

048625

IN MEMORIAM

IDO ĆERIMAGIĆ

28.7.1983 — 28.7.1985.

SUPRUGA i KĆERKA

048640

Dana 28. jula 1985. godine navršava se četrdeset dana od smrti našeg dragog

DMITRA (JOVE) SAVANOVIĆA ZELE

Toga dana u 11,00 sati posjetićemo njegov grob i položiti cvijeće.

SUPRUGA S DJECOM

048631

AIPK—RO „IMPRO" PRIJEDOR
raspisuje

OGLAS

za zasnivanje radnog odnosa na neodređeno vrijeme na poslovima i radnim zadacima

KV MESAR KLANIČAR — III stepen složenosti zanimanja, izvršilaca 4 (četiri).

Pored opštih uslova utvrđenih zakonom kandidati treba da ispunjavaju slijedeće posebne uslove: završena škola za KV mesare—III stepen složenosti zanimanja sa najmanje šest mjeseci radnog iskustva na poslovima klaonične industrije.

Prije prijema vršiće se provjera radnih i stručnih sposobnosti.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja u dnevnom listu „GLAS" Banjaluka.

Prijave sa dokazima o ispunjavanju opštih i posebnih uslova dostaviti u roku na adresu: RO „IMPRO" PRIJEDOR, Vladimira Nazora 35.

Neblagovremene i nepotpune prijave neće se uzimati u razmatranje.

RO — INCEL — BANJALUKA
OOUR „CELEX"
Komisija za radne odnose

OGLAŠAVA

prijem radnika u radni odnos na neodređeno vrijeme za obavljanje poslova i radnih zadataka

— PROIZVODNJA TOALET PAPIRA
CIK — CAK — PRIPRAVNIK.... KV — 2 radnika

Kandidati treba da ispunjavaju opšte uslove za zasnivanje radnog odnosa utvrđene zakonom i posebne uslove i to:

— Završena hemijsko-tehnološka škola — konfekcionar papira.

Molbe i dokaze o ispunjenju uslova oglasa dostaviti Komisiji za radne odnose OOUR-a Celex, putem Kadrovske službe RO INCEL — Banjaluka, Medeno polje bb.
Nepotpune i neblagovremene molbe neće se razmatrati.
OGLAS JE OTVOREN 8 DANA.

RO „ŠIPAD—VRBAS" BANJALUKA
OOUR VRBAS—KOMERC
raspisuje

OGLAS

za prijem radnika u radni odnos na neodređeno vrijeme u svojstvu pripravnika, zanimanja

KV STOLAR, 3 izvršioca

USLOVI: Završena škola za KV radnika odnosno III stepen srednjeg usmjerenog obrazovanja odgovarajući smjer.
Oglas ostaje otvoren 8 dana od narednog dana od dana objavljivanja, a prijave o ispunjavanju uslova dostavljaju se na adresu: RO „Šipad-Vrbas" Banjaluka, Odjeljenje kadrovskih poslova, Ulica Džemala Bijedića 18.
Nepotpune prijave neće se uzimati u razmatranje.

SOUR GIK „KOZARA" BANJALUKA
RO „IGM" ČELINAC
OOUR TVORNICA OPEKARSKIH PROIZVODA

Na osnovu odluke Radničkog savjeta broj I-OP—351, Komisija za prodaju osnovnih sredstava raspisuje

LICITACIJU

za prodaju osnovnog sredstva putnički automobil marke FIAT 132/2000 REG. BR. BL—871-68, godina proizvodnje 1980. u voznom stanju.
Početna cijena vozila 300.000,00 dinara.
Licitacija će se obaviti u krugu Tvornice opekarskih proizvoda Tunjice na dan 10.8.1985. god. (subota) sa početkom u 9,00 časova.
Pravo učešća na licitaciji imaju pravna i fizička lica uz obavezno deponovanje 10 % početne cijene na blagajni OOUR—a.
Vozilo se može pogledati svakog dana od 6 do 14 časova u krugu fabrike.

FOTOPIS

Davorin Reljić: „Usamljenost"

ISTRAŽIVANJA

Mozak i besmislice

PARIZ — Dva američka neurologa otkrila su da ljudski mozak reaguje na apsurde i besmislice emitovanjem jednog specifičnog talasa. Rečenica kako što je, na primjer, „pijem kafu sa šlagom i psom" izaziva, poslije 400 hiljaditih dijelova sekunde, reakciju mozga koju encefalogram bilježi kao negativan talas koji je dobio naziv „N—400". Postojanje tog negativnog talasa otkriveno je nakon eksperimenata na stotinu ispitanika koji su sjedili pred ekranom na kojem su defilovale rečenice koje su se završavale riječju potpuno van konteksta, ili joj davale besmisleno značenje. Istraživači su, kako su objasnili, očekivali da će besmislice izazvati kod mozga reakciju putem talasa „P300" koji je karakteristična reakcija mozga na iznenađenje ili uzbunu. Takva se, recimo reakcija javlja kada se iznenada, zeleno svjetlo na semaforu pretvori u crveno.

UZ DRAMU NA AERODROMU

Spasonosni kombinezon

— Ispovijest dvojice homoseksualaca koji su se zatekli u kidnapovanom američkom „boingu" u Bejrutu

„Pravili smo se da smo braća, jer nismo smjeli da pokažemo da smo homoseksualci" — rekao je jedan od 39 američkih talaca oslobođenih iz kidnapovanog američkog putničkog aviona „boing" poslije drame na aerodromu u Bejrutu.

Džek Mekarti i Viktor Emberdži bili su putnici kidnapovanog američkog „boinga" i našli su se u nezavidnoj situaciji kada su kontrolu nad avionom prigrabili šiitski otmičari.

„Da su otmičari znali da nas dvojica živimo u seksualnoj zajednici, sigurno bi nas na mjestu ubili" — tvrdi Džek Mekarti u intervjuu američkom dnevniku „San Francisko igzeminer"

Po svemu sudeći, Mekartija je „spasio" radni kombinezon „kaki" boje kojeg je imao na sebi za vrijeme putovanja avionom. Kako sam kaže, „otmičari su izgleda ocijenili da taj kombinezon daje onom ko ga nosi izgled prave muškarčine". „Spasonosni" kombinezon je, inače, posljednji krik jedne specifične američke mode i kupljen je u jednom poznatom butiku za homoseksualce u San Francisku.

Makarti je po zanimanju socijalni radnik koji se stara o oboljelima od „side" i naglašava da mu je profesionalno iskustvo pomoglo da se smjelije suoči sa smrtnom opasnošću.

U PROLAZU

Kad oleandri šetaju...

Jek motorizacije očito ne interesuje ovog Banjalučanina, a još manje brine stalno povećanje cijena benzina. Sa rukom na leđima, u laganoj je šetnji sa svojim kolicima, koja su ipak najsigurnija za oleander, pelargoniju i puzavac koji se sele na nečiji balkon. Improvizacija sa dva točka i malo snage prkosi susjedima u istoj ulici gdje su ovakve slike u prolazu i ljepše i življe od limenih kutija.

Snimio: M. ŠUKALO

LAV SEDAM: 12. AVGUSTA — 22. AVGUSTA

Smionost

Potencijal sedam nosi u sebi mnogostranost a frekvencija Marsa aktivnost. Mnogostranost i aktivnost u jednoj ličnosti i daju tarot — zapis Lava sedam — smionost. I, doista ove osobe u životu moraju biti smione da bi uspjele u svom naumu. Prepreke su mnogobrojne i treba ih znati savladati. Da li će u tome uspjeti ovisi isključivo od njih.

Ove ličnosti su veoma hrabre (ludo hrabre) ali i snalažljive: stvari u koje se upuste vole da osjete do kraja. Konflikt u njima nastaje između želje za savršenstvom i sklonosti ka svaštarenju. Ako to prebrode onda su mogućnosti za uspjeh (inače skloni su i želji za moći) izuzetno velike.

Pozitivni Lavovi sedam su veoma vitalni ljudi u svakom trenutku spremni za pustolovinu i borbu. Neumorni su i energični ali brzo sagorjevaju tako da im stalno treba energije. Nju uzimaju bez pardona, od svojih najbližih, jer smatraju da je to prirodno. Skloni su da u životu dramatizuju sve počevši od sitnice pa do najtežih trenutaka. Njima je to sve isto samo se razlikuje nivo osjećanja. Ako ih pritisnete mogu imati veliku snagu i uspjeti u onome što i vi a i oni podsvjesno žele, međutim najbolja osobina im je snalažljivost

Nagativni Lavovi sedam uvijek ratuju a deviza im je rat radi rata, bez cilja i svrhe. Veoma su uvredljivi i tvrdoglavi, sebični i do kraja uski u emocijama. Mnogostrani, kakvi jesu nisu u stanju da ukrote svoju energiju već je rasipaju na efemerne stvari što ne može proći bez posljedica.

U trenucima duhovnog prosvjetljenja negativni Lavovi sedam pokušavaju da se usmjere se prema jednom cilju ali ne uspjevaju da koordiniraju svoj napor.

Osnovni faktor ravnoteže za Lavove sedam je obuzdavanje. I potencijal sedam i Marsova frekvencija zahtijevaju vojničku disciplinu. Da li su Lavovi sedam to u stanju zavisi i od njih samih a i od uticaja okoline. Lav sedam koji počinje da luta treba jaku ličnost kao pomagača ali nikako kao vodu. Vode ih nerviraju i uglavnom se suprotno ponašaju od onoga što se od njih zahtijeva.

Lavovi sedam žele da sve u životu bude onako kako su oni naumili ali oni se ponašaju kao kočijaš koji ima u kola upregnuto sedam vatrenih konja a ne posjeduje ni bič ni uzde. Jedini način da se tom kočijom upravlja jeste volja. No oni su suviše srčani i žestoki i neobuzdani da bi znali svoju volju usmjeriti u jednom pravcu. Dostojanstvo im je onda jedina šansa i utočište —

Veliki su radnici i umiju istovremeno da vode i zavše mnoštvo raznih stvari. I sve izgledaju sjajno. No to je ipak kuća sa sjajnim krovom čiji su temelji klimavi. I, tako prosječan Lav sedam ostavlja za sobom tragove mnogih početaka i nedovršenosti.

Poznati Lavovi sedam su: Napoleon Bonaparta, Hičkok i Robrt Redford.

M. PRAREVAC

I TO SE DOGAĐA

Djelo „crnog bombardera"

— Kako je „ljepotica noći" probudila mladog antikvara i kako je reagovao poznati afrodizijak

Izvesni Pol Henri, 21—godišnji trgovac antikvitetima, teško da će ikada zaboraviti jednu ludu noć u Brajtonu, koju je proveo u društvu jedne ljepotice sumnjivog morala i uz pomoć afrodizijak—tableta napravio pravu predstavu, koja ga je koštala, pored ostalog, i kazne od 650 britanskih funti (oko 23 miliona starih dinara).

Kako saznaje agencija „Frans—pres", Henri se obreo u Brajtonu za vrijeme svog nedavnog službenog puta i jedne večeri je poželio da kruniše uspješno obavljeni posao nezaboravnom zabavom. U tome je, na nesreću, i uspio.

Mladi antikvar je telefonom naručio jednu djevojku za zabavu i pripremio se da je dočeka kako dolikuje. Kada je „ljepotica noći" stigla u njegovu hotelsku sobu, morala je, na žalost, da konstatuje da je njen „klijent" suviše umoran i poprilično pijan da bi na odgovarajući način aktivno „sarađivao" u zabavi. „Dama" je, naravno, bila spremna i za ovakve situacije i iz tašne je izvukla nekoliko pilula afrodizijaka poznatog pod nazivom „crni bombarder".

Kada je „bombardovanje" počelo, ostali gosti hotela imali su šta da dožive. Henri im je prvo omogućio da čuju sve — od veoma bogatog arsenala najsočnijih psovki i izraza, pa sve do najsitnijih detalja o razvoju situacije u sobi mladog antikvara.

Kada je „dama" vidjela da situacije postaje suviše „vruća", diskretno se povukla sa „bojišta", a mladi Henri nag kao od majke rođen, pojurio je za njom hodnicima i restoranima hotela urlajući iz sveg glasa. Tek je policija uspjela da ga savlada i „pričuva" dok nije prošlo dejstvo „crnog bombardera", a zatim je izveden pred sudiju koji mu je odrezao novčanu kaznu.

I TO SE DOGAĐA

KIFLICE ZA SLONA

HAMBURG — Jedan izgladnjeli slon iz gostujućeg cirkusa poslušao je svoj „njuh" i pobjegao iz kaveza pravo pred jednu — pekaru. Zaprepašćeni vlasnik pekare je učinio prvo što mu je palo na pamet — iznio je punu korpu svježeg peciva, koje je životinja pojela u slast. Slon se potom mirno vratio u krug cirkusa, uz pomoć policije koju je pozvao vlasnik pekare. Naravno, bilo mu je dozvoljeno da završi kompletan doručak.

NEDJELJNI ZADATAK — PRIPREMA A. ALIBEGOVIC

Naizgled lako...

Sam Lojd (1841—1911), legendarni sastavljač matematičkih i logičkih problema i šahovskih zadatka danas se po prvi put kao autor pojavljuje u ovoj rubrici. Na crtežu se vidi majmun koji je u ravnoteži sa teretom obješenim na drugoj strani koturače. **Pitanje glasi: šta će se desiti kad se majmun počne penjati uz konopac, da li će uteg krenuti naviše, niže ili...?**

Ako vam ne uspije da riješite ovaj zadatak, nabavite sljedeći broj **Nedjeljnog Glasa.**

Rješenje zadatka iz prošlog broja: 15 kvadrata i 44 trougla.

U MOSKVI

Spektakl na ledu

MOSKVA — Među najatraktivnije predstave na prestojećem 12. moskovskom omladinskom festivalu ubraja se baletski spektakl na ledu. Na zaleđenoj sceni zatvorenog moskovskog olimpijskog stadiona naći će se odjednom oko 400 „zvijezda" baleta, nekoliko vokalno—instrumentalnih ansambala, svi sovjetski proslavljeni parovi u umjetničkom klizanju i ansambl pjesama i igara iz Havane.

Stadion može da primi oko 25 hiljada gledalaca a karte traži duplo više gledalaca.

U SAD

KOMPJUTER — JABUKA

LENSING, SAD — Grupa američkih inženjera agrounije sa univerziteta Mičigen konstruisala je mikro kompjuter, oblika i veličine jabuke, koji će prilikom jesenje berbe biti upotrebljen za precizno merenje stepena kvarenja voća. „Kompjuter jabuka" proći će, kako objašnjavaju stručnjaci, zajedno sa ubranim voćem, sve faze berbe, pakovanja i transporta. On će u tom periodu beležiti sve promene koje se dešavaju na voću: udarce, trenje, varijacije vlage i temperature i sve drugo što može da ošteti voćku.

Ti podaci će proizvođačima, omogućiti da usavrše metode berbe kada se, po statistici, ošteti i do 30 odsto plodova, i uslove transporta u kojima strada oko 15 procenata voćki.

Istraživači tvrde da će dalja minijaturizacija kompjutera omogućiti poizvodnju sličnih kompjutera koji će moći da se koriste kod svih mogućih proizvoda, od voća do - nameštaja.

IZJAVITE ZA ŠTAMPU

PRNJAVOR

ŠTA MISLITE O RAZVOJU TURIZMA?

ZNAČAJNI NAPORI

Esad ADEMOVIĆ, radnik:

— Posljednjih godina čine se značajni napori da ova oblast brže napreduje, da se iskorite sve prirodne i druge pogodnosti. Formiranjem Opštinskog turističkog saveza napravljen je značajan zaokret jer se osjeća stalna aktivnost ove organizacije.

AKCIJE ZA POHVALU

Vinka VOJVODIĆ, prodavačica:

— Na području naše opštine sve je bolja turistička ponuda. Prnjavor se nalazi uz magistralni put Klašnice - Derventa, tako da velika frekvencija saobraćaja skreće pažnju prolaznika. Za pohvalu su akcije turističkog karaktera, koje se godinama organizuju.

ERGELA ZANEMARENA

Sreten ĐURIĆ, službenik:

— Prnjavor ima čuvenu ergelu lipicanera a nema onog ko ne bi želio da uživa u njihovoj ljepoti i privlačnosti. Čini mi se da bi ergela mogla znatno bolje da se iskoristi za kompletiranje turističke ponude i da bi privukla daleko više gostiju kada bi se organizovanije dovodili gosti.

VIŠE REKLAME

Nermin PORČA, mašinski tehničar:

— Poznato je šta se sve čini da bi se postojeće turističke pogodnosti iskoristile. Jedan od bitnih faktora je reklama. Turistički radnici bi njoj morali da posvete veću pažnju. Naša komuna ima reklamni prospekt, rađeni su i privlačni plakati, ali to nije dovoljno da se posjetiocima nametnemo.

B. RADULOVIĆ

RADIO — PROGRAM

SUBOTA, 27. jula i NEDJELJA, 28. jula

BANJALUKA

PROGRAM EMITUJE NA ST 280 METARA (1071 kHZ) i UKT 95,9 MHZ

7.00 - Početak programa
7.05 - Muzika -novosti - muzika
7.45 - Oglasi i obavješenja
8.00 - Mi predlažemo - vi birate
9.00 - Gost programa
10.00 - Hit programa
10.10 - Rezerviasno vrijeme
10.20 - Magazin sedam
11.00 - Sportski žurnal
11.20 - Radio-radar
12.00 - Završetak programa
Od 12.00 do 07.00 - PRVI PROGRAM RADIO—SARAJEVA

NEDJELJA,
7.00 - Početak programa
7.05 - Muzika - novosti -muzika
7.45 - Oglasi i obavještenja
8.00 - AIPK BOSANSKA KRAJINA NA TALASIMA KRAJIŠKIH RADIO—STANICA
8.30 - Poželjeli ste - izvodimo
10.00 - Radio-reportaža
10.20 - Magazin sedam
11.00 - Muzika za nedjeljno raspoloženje
11.30 - Strana narodna muzika
12.00 - Završetak progama
Od 12.00 do 01.00 - PRVI PROGRAM RADIO—SARAJEVA

JAJCE

SUBOTA
9.00 - Najava programa
9.10 - Vijesti
9.15 - Otvoreni studio
10.00 - Revija vaših želja, čestitki i pozdrava
11.00 - Odjava programa

NEDJELJA
9.00 - Najava programa
9.15 - EPP
9.30 - Reportaže, zapisi
9.50 - Jajačke turističke razglednice
10.00 - Nedjeljni žurnal
10.30 - Putokaz - omladinska emisija
11.00 - Revija vaših želja, čestitki i pozdrava
12.00 - 13.00 - Odjava programa
Od 12.00 do 14.00 preuzimanje Zajedničkog programa opštinskih radio-stanica Bosne i Hercegovine. Od 16 sati Radio-Jajce preuzima Dnevnik Prvog programa Radio-Sarajeva.

SRBAC

SUBOTA

8.00 - Informativno-zabavni program Radio-Srpca
12.00 - Zajednički program RS BiH
14.00 - Završetak emitovanja

NEDJELJA

8.00 - Početak emitovanja i najava programa
8.05 - Muzika za dobar dan
8.30 - Želje, čestitke i pozdravi
9.00 - Radio u selu - AIPK na talasima krajiških RS
9.30 - Želje, čestitke i pozdravi
10.00 - Aktuelno protekle nedjelje
10.15 - Želje, čestitke i pozravi
12.00 - Odjava i završetak emitovanja

BOSANSKA DUBICA

SUBOTA

11.00 - Najava i pregled programa
11.05 - Za svakog ponešto
11.30 - Želje slušalaca
12.00 - Zajednički program RS BiH
14.00 - Emisija za selo
14.30 - Vijesti
14.33 - Program za mlade
15.30 - PROTEKLE SEDMICE U NAŠOJ KOMUNI
15.45 - Obavještenja, muzika, oglasi
16.00 - Dnevnik Prvog programa RS
16.30 - Melodija za rastanak (zabavna muzika)
17.00 - Odjava programa

BOSANSKI NOVI

SUBOTA

9.00 - I danas smo zajedno (najava, vijesti i melodija dana)
9.10 - Želje slušalaca
10.00 - Emisija za selo (u sklopu programa emitujemo „Kombinat na talasima krajiških RST")
10.30 - Nastavak ispunjavanja vaših želja
11.00 - Hronika 6 radio-dana (IPP-pregled aktuelnosti na kraju nedjelje)
11.15 - EP—prospekt
11.30 - Rezervisano za.. (dokumentarni program)
12.00 - Susret na talasu (Zajednički program RSA II i ORSBiH)
14.00 - Odjava programa i najava ponovnog susreta

BOSANSKA GRADIŠKA

SUBOTA

8.00 - Početak i najava programa
8.05 - Muzika - informacije - muzika
8.50 - Oglasi i obavještenja
9.00 - Odabrali smo za diskofile
9.40 - Narodna muzika
10.00 - Iz melodije u melodiju
11.00 - „Kabare 202" - zabavno-muzička emisija
12.00 - Odjava i završetak programa Radio-Bosanske Gradiške
12.00 - 14.00 - ZAJEDNIČKI PROGRAM RADIO—STANICA BiH
(Susret na talasu)

NEDJELJA
7.55 - Početak i najava programa
8.00 - Zelena polja - emisija za poljoprivrednike i selo
8.30 - Želite, čestitate, pozdravljate, I dio
9.00 - Oglasi i obavještenja
9.10 - Želite, čestitate, pozdravljate II dio
10.00 - Humoristički radio-talas
10.10 - Želite, čestitate, pozdravljate - do kraja programa (u 12.00 VIJESTI)

PRNJAVOR

Program emituje na srednjim talasima 1341 kiloherca i UKT 98,3 megaherca

SUBOTA, 27. JULA

9.00 - Najava „SUBOTNJEG REVIJALNOG PROGRAMA RADIO — PRNJAVORA"
12.00 - Odjava programa i uključivanje u Zajednički program radiostanica BiH
14.00 - Isključenje iz Zajedničkog programa

NEDJELJA, 28. JULA

7.58 - Najava NEDJELJNOG AKTUELNO—INFORMATIVNOG I ZABAVNOG PROGRAMA RADIO—PRNJAVORA
8.00 - AIPK Bosanska krajina na talasima krajiških radio-stanica
8.30 - Vaše želje, čestitke i pozdravi - emisija narodne i zabavne muzike
10.00 - Vijesti - informacije - osvrti - komentari iz sata u sat i muzika iz programa emisije „Vaše želje, čestitke i pozdravi"
18.00 - Odjava programa

KLJUČ

NEDJELJA, 28. JULA

10.00 - Najava programa i vijesti
10.30 - Nedjeljna hronika Radio-Ključa
11.00 - Poruke, želje i pozdravi slušalaca
12.00 - Emisija za selo i AIPK na talasima
13.00 - Nedjeljom za mlade i odjava programa
14.00 - Prenos Prvog programa Radio-Sarajeva

PRIJEDOR

SUBOTA, 27. JULA

9.00 - Najava programa
9.02 - Noviteti disko-produkcije
9.30 - Jugoton -ekspres
10.00 - Subotom zajedno
11.00 - Čestitke, želje, pozdravi...
13.00 - Odjava programa

NEDJELJOM NE EMITUJEMO RADIO—PROGRAM.

INFORMATOR

BANJALUKA

KOZARA — SJETI SE MOJE PJESME (indijska melodrama) od 17, 19 i 21 sat.
VRBAS — DRIVER (engleski kriminalistički) od 16, 18 i 20 sati.
PALAS — velika sala — Breikdens II (američki, muzički) od 16, 18 i 20 sasti.
mala sala — Groznica ljubavi (domaći, muzički) od 16,30, 18,30 i 20,30 sati.
NARODNO POZORISTE
Nema predstave
DJEČIJE POZORIŠTE
Nema predstave

DOM KULTURE
U velikom izložbenom salonu-izložba likovnih tečajeva Doma kulture a u malom izložbenom salonu izložba „Pjesma nas je održala".
Umjetnička galerija
Stalna postavka.

UMJETNIČKA GALERIJA
Ispred Galerije u 21,15 sati projekcija filmova iz umjetnosti.

STALNA POSTAVKA SPOMEN ZBIRKE DRAGINJE I VOJE TERZIĆ
nalazi se u Ulici Vladimira Nazora 19

MUZEJ BOSANSKE KRAJINE
Stalna izložbena postavka Muzeja je otvorena svakog radnog dana osim ponedjeljka od 9 do 13 i od 17 do 19 sati, i subotom nedjeljom i praznicima od 9 do 13 sati.

BIBLIOTEKA
Odjeljenje u Domu radničke solidarnosti i ogranak I radi svakog dara osim subote od 7,30 do 14,00 sati (od 1.7. do 5.7. od 15.7. do 19.7. od 29.7. do 2.8. od 12, 8 do 16.8 od 26.8. do 30. 8).
Od 12,30 do 19 sati (od 8.7. do 12.7. 22. do 26.7. 5.8. do 9.8. od 19.8. do 23.8.)

ODJELJENJE U MEJDANU (radi ponedjeljkom i utorkom od 12,30 do 19 sati, srijedom, četvrtkom i petkom od 7,30 do 14 sati.

DEŽURNA APOTEKA
Noćno dežurstvo ima „Centralna apoteka" u Ulici V. Masleša 18, tel. 35—306

VAŽNIJI TELEFONI:

SUP 92
Vatrogasci 93
Hitna pomoć 94
Bolnica 33-725 (stara lokacija) i 38-111 (Paprikovac).
Autobuska stanica 45-355
Željeznička stanica 31-229
Taksi-stanica 22-222
Inspekcija 32-100
Dežurna inspekcija 32-354
Elektrobanjaluka 42-555
Servis za hitne popravke stanova 45-404
Atlas 31-995
Inex-turist 21-261
Putnik 43-900
Turist-biro 35-082
Slavnik Koper 31-113
Mladost BiH 39-835
Opštinski sekretarijat za narodnu odbranu - Centar za obavještenja 985.

POLASCI VOZOVA

Izmijenjeni red vožnje željeznice važi od 2.6.1985. godine
Za Sarajevo: 0,56 (brzi), 02,00 (brzi), 06,07 (olimpik), 9,26 (brzi), 13,15 (brzi), 16,05 (brzi) i 18,10 (poslovni)
Za Zagreb: 01 11, 03, 13, 04, 12, 09,57 (poslovni), 15,06 i 16,22.
ZA BEOGRAD: 06,53 (poslovni, a od Rume se odvaja za Novi Sad), 10,01 (putnički do Doboja, iz Doboja brzi u 14,00), 14,50 (putnički do Doboja, iz Doboja u 17,32), 22,45 putnički do Doboja, iz Doboja u 01,38.

DOLASCI VOZOVA

IZ SARAJEVA: 01,08 03,00 (brzi) 09,55 (poslovni) 15,04 (brzi) 16,16 (brzi) 20,10 (poslovni).
IZ ZAGREBA: 042 01,52 13,12 16,02 (brzi) 18,08 (poslovni) 21,42 (ubrzani).
IZ BEOGRADA: 05,35 08,25 13,28 16,16 19,05 21,57

VANREDNI VOZOVI

Svake nedjelje BANJALUKA — MARIBOR u 13,25 i DOBOJ — BANJALUKA — LJUBLJANA u 14,01

POLASCI AUTOBUSA IZ BANJALUKE

ZA ZAGREB: 01,20 02,00 03,00 05,30 06,00 07,45 08,30 09,30 11,00 12,00 12,40 13,15 14,30 15,10 15,20 17,00 18,15 19,24 20,00
ZA BEOGRAD: 05,00 06,00 09,30 15,00 17,00 23,30
ZA LJUBLJANU: 01,20 08,20 12,00 13,15 15,10 19,25
ZA SARAJEVO: 00,30 08,00 12,00 00,45 (u prolazu u 10,00 13,35 i 15,15)
ZA KRANJSKU GORU: 13,15
ZA TUZLU: 05,35 i 15,45
ZA DUBROVNIK: 20,20 22,00 24,00 (polasci u prolazu)
ZA MOSTAR: 06,00 13,00 (preko Bugojna, Prozora i Jablanice) 11,26 (u prolazu) 22,00
ZA BIJELJINU: u 11,00 (iz Prnjavora u 12,15 i Dervente u 14,40 sati).
ZA NOVI SAD: u 13,00 (u 14,05 iz Prnjavora i iz Dervente u 14,40)
ZA DERVENTU: u 12,00 sati.
ZA PRIJEDOR: u 4,45
ZA KUKOLJE I SRBAC: u 6,15 a povratak iz Srpca u 11 sati.
ZA SRBAC: u 17,15
AUTOBUS NA RELACIJI BANJALUKA — LUŠCI PALANKA u povratku saobraća preko PRIJEDORA umjesto BRONAZNOG MAJDANA sa polaskom iz LUŠCI PALANKE u 5,45, SANSKOG MOSTA 6,35 i PRIJEDORA u 7,10.
ZA ROVINJ: 7,45 19,45
ZA RIJEKU: 6,00 7,45 22,00
ZA UMAG: 6,00
ZA SPLIT: 6,40 21,15 8,30 (u prolazu)
ZA ŠIBENIK: 7,30, 22,30

BOSANSKA GRADIŠKA

U Domu kulture 27. i 28. jula prikazuju se film MAČ.

NARODNA BIBLIOTEKA u gradskom Domu kulture otvorena je ponedjeljkom i srijedom od 10 do 17 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom od 10 do 14 sati. GRADSKA ČITAONICA u Bosanskoj Gradišci radi od 10 do 18 sati, a subotom od 7 do 13 sati. Odjeljenje biblioteke u Novoj Topoli (u zgradi SUBNOR-a) radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 12 do 15 sati. Istim danima knjige se izdaju i u odjeljenju biblioteke u Orahovi (Domu kulture) od 17 do 20 sati.

Stalna izložba „Putevi pobjede" otvorena je od 10 do 13 u Radničkom domu. U Spomen-domu „Lepa Radić" u Gornjim Podgradcima postavljena je izložba „Revolucionarna prošlost Gornjih Podgradaca".

APOTEKA u Ulici maršala Tita broj 11 (telefon 813-130) radi od 7 do 19 sati. Otvara se i u 21 sat za hitne slučajeve. Apoteka kod bolnice radi od 7 do 14 sati. Nedjeljom i praznikom apoteka radi od 9 do 11 sati, a otvara se i u 13, 16, 19 i 21 sat.

Medicinski centar u Bosanskoj Gradišci — 813-433
Autobuska stanica u Bosanskoj Gradišci — 813-500
Turist-biro 813-080
Taksi-stanica — 811-716
„Elektro-Bosanska Gradiška" — 813-344.

ČELINAC

Nema kino-predstave.

Dežurna apoteka Doma zdravlja radi od 7 do 15 sati, osim subote, telefon 850-038. Hitna pomoć Doma zdravlja radi od 15 do 07. Dom zdravlja radi od 7 do 15 sat svaki dan osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-130 — Narodna biblioteka „Ivo Andrić" radi svaki dan od 7 do 15 sati, osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-130.

KOTOR—VAROŠ

U kino-sali 27. jula nema kino-predstave, a 28. jula prikazuje se film CRNI PIJESAK.

Apoteka radi od 7 do 19 sati, a subotom od 7 do 14 sati. Hitna pomoć Doma zdravlja 880-001. Dežurna vatrogasna služba 880-104. Biblioteka radi od 7 do 19 sati.

LAKTAŠI

U Domu kulture 27. i 28. jula nema kino-predstave.

Narodna biblioteka „Veselin Masleša" radi od 7 do 15 sati, a nedjeljom ne radi. Hitna pomoć Doma zdravlja, telefon broj 830-250. Apoteka radi od 7 do 19 sati, subotom od 7 do 14 sati, telefon 830-030. Dobrovoljno vatrogasno društvo 830-006.

SKENDER—VAKUF

Nema kino-predstave.

Biblioteka, pozajmno odjeljenje, radi svaki dan od 7,30 do 15,30 sati, a ponedjeljkom od 10 do 16 sati. Dom zdravlja radi od 7,30, do 15,30 sati, telefon 890-611. Opštinski centar za obavještenje radi od 00 do 24 sata, telefon 890-620.

SRBAC

Apoteka 840-003. Dobrovoljno vatrogasno društvo 840-150. Biblioteka 840-038.

PRNJAVOR

Stanica za hitnu pomoć 860-190, SUP 860-001. Autobuska stanica 860-462.

ДЕЖУРНА СТРАНА

ЧЕСТИТКА ПРЕДСЈЕДНИШТВА СР ХРВАТСКЕ ПРЕДСЈЕДНИШТВУ СР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ПОВОДОМ 27. ЈУЛА — ДАНА УСТАНКА

УСПЈЕСИ— ПОДСТИЦАЈ ДАЉЕМ ПРЕОБРАЖАЈУ

ЗАГРЕБ, 26. јула (Тањуг) - Предсједништво СР Хрватске упутило је честитку Предсједништву СР Босне и Херцеговине у поводу 27. јула - Дана устанка у овој републици. У честитки се каже:

„Српски, хрватски и муслимански народ и народности Босне и Херцеговине дигли су се 1941. године на позив комунистичке партије против фашистичке агресије, злочина и домаће издаје у четворогодишњој народноослободилачкој борби и социјалистичкој револуцији заједно с осталим народима Југославије и оставили своју слободу у заједништву и братству и јединству у новој федеративној југословенској заједници. Народи Босне и Херцеговине остварили су до сада велике резултате у свом материјалном, друштвеном и културном преображају, који чине чврсту основу рјешавања горућих привредних и друштвених задатака и даљег свестраног развоја СР Босне и Херцеговине.

Честитајући вам овај велики празник желимо вам пуно успјеха у програмирању и реализацији социјалистичког и самоуправног преображаја СР Босне и Херцеговине у несврстаној Титовој Југославији".

ЧЕСТИТКЕ ПОВДОМ 27. ЈУЛА

ЗА БРЖИ И СВЕСТРАНИЈИ РАЗВОЈ

Поводом 27. јула, Дана устанка СР БиХ и СР Хрватске Предсједништвима двије републике телеграм са најбољим честиткама упутио је предсједник Предсједништва Косова Бранислав Шкембаревић. У честитци се истиче жеља за још бржи и свестранији самоуправни социјалистички развој и просперитет. Честитку сличне садржине упутио је и предсједник Предсједништва ПК ССРН Косова Хисен Прекази.

У истом поводу предсједницима предсједништава ових република, Муниру Месиховићу и Перу Цару, честитке је упутио предсједник Предсједништва СР Црне Горе др Бранислав Шошкић.

Највиши руководиоци СР Македоније упутили су одвојене поздравне телеграме највишим руководиоцима Босне и Херцеговине и Хрватске, честитајући им национални празник.

Члан СИВ-а и савезни секретар за унутрашње послове Добросла Ђулафић упутио је честитке републичким секретарима за унутрашње послове Душку Згоњанину и Вилиму Мупцу у поводу Дана устанка народа и народности СР БиХ и СР Хрватске.

У ДОБОЈСКОМ РЕГИОНУ

ЗАВРШЕНА ЖЕТВА

ДОБОЈ, 26. јула (Тањуг) — Жетва пшенице на 20.912 хектара у девет општина добојског региона практично је завршена пошто је остало да се пшеница „скине" са још око 300 хектара у брдским предјелима овог подручја. И откуп пшенице је при крају — откупљено је 27.730 тона од планираних 30.000 тона. Просјечни приноси крећу се око три тоне по хектару и нешто су испод очекивања. Предвиђено је, наиме, да ће укупан род износити око 65.000 тона, а он ће бити за око 2.000 тона мањи.

ПРЕД ВЕЛИКУ СВЕЧАНОСТ

ДЕЛЕГАЦИЈА ВОЈНИХ АКАДЕМИЈА У КУЋИ ЦВИЈЕЋА

БЕОГРАД, 26. јула (Тањуг) - Поводом сутрашње свечаности заједничког унапређења у прве официрске чинове питомаца завршних година свих војних академија, данас је делегација учесника посјетила Кућу цвијећа и положила цвијеће на гроб врховног команданта другог Тита.

У делегацији су били начелници војних академија генерал-мајор Звонко Јурјевић, пуковници Павле Стругар и Стјепан Вретенар, капетан бојног брода Богислав Пантовић, потпуковник Микаило Пуношевац и питомци који су са најбољим успјехом завршили школовање Звонимир Пазин, Борис Удовчић, Драган Владисављевић, Љубиша Пешић и Роберт Храњ.

ПРЕМА ЛЕСКОВЦУ

ЗАТРОВАНА ЈУЖНА МОРАВА

ЛЕСКОВАЦ, 26. јула (Тањуг) — У кориту јужне Мораве, низводно од Владичиног Хана према Лесковцу, испуштене су 25. јула веће количине агресивне отпадне воде и оне су изазвале масовни помор рибе. Површина ријеке бјеласа се од угинулих риба које грађани уз обале ријеке лове у великим количинама и носе кући пуне кошеве, џакове и зембиље. Највише отроване рибе је у околини Предејане, у Грдаличкој клисури.

За сада није познато ко је испустио отровне хемикалије у рјечно корито.

ИЗ ШАБАЧКЕ „ЗОРКЕ"

ИСПОРУЧЕН ЛИМ ЗА КИНУ

ШАБАЦ, 26. јула (тањуг) — Хемијска индустрија „Зорка" испоручила је посљедњих 170, од укупно хиљаду тона бијелог лима за Кину.

Испоруци овог производа у „Зорки" је поклоњена изузета пажња. Радило се ужурбано у три смјене па је уговор на вријеме реализован.

НА КОНГРЕСУ О УЛТРАЗВКУ

ПРИЗНАЊЕ ЈУГОСЛОВЕНИМА

СИДНЕЈ, 26. јула - На четвртом свјетском конгресу о примјени ултразвука у медицини и биологији одржаном у Сиднеју, учествовало је 20 југословенских стручњака, а једном од њих, др Асиму Курјаку из Загреба, том приликом је уручено специјално признање. Он је, наиме, заједно са још двојицом колега из Данске и САД, добио специјалну плакету за најбоље научно саопштење на конгресу.

Југословенски стручњаци су, иначе, у Сиднеју поднијели десет врло запажених реферата из гинекологије и интерне медицине. Учесници Конгреса су, такође, одлучили да Загребачком центру за ултразвучну дијагностику, једном од водећих центара те врсте у свијету, повјере организацију првог свјетског конгреса о примјени ултразвука у земљама у развоју. Тај конгрес ће бити одржан септембра 1986 године у сарадњи са Свјетском здравственом организацијом (СЗО).

ДАНАС СЕ ОТКРИВА

СПОМЕНИК У ВУКОСАВЦИМА

САРАЈЕВО, 26. јула (Тањуг) - У оквиру прославе Дана устанка народа и народности Босне и Херцеговине, сутра ће у Вукосавцима на Мајевици бити откривен споменик Првом мајевичком партизанском одреду чије је идејно рјешење израдио академски кипар из Љубљане професор Драго Трсар. На овом споменику уклесана су имена 765 палих бораца НОР-а међу којима, и 17 народних хероја. Од 765 палих бораца којима је посвећен овај споменик, 462 су борци Првог мајевичког партизанског одреда, 253 борци војвођанских јединица, 32 који су пали између 20. и 28. фебруара 1942. године када су четници мучки напали штаб Првог мајевичког партизанског одреда и Окружни комитет КПЈ за Мајевицу, Семберију и Посавину, и 54 пала сарадника НОП-а.

На сутрашњу прославу и откривање величанственог споменика палим борцима - најбољим синовима и кћерима Мајевице, Семберије, Посавине и Војводине, доћи ће више десетина хиљада грађана из овог краја а на збору ће говорити члан Савјета Федерације и ЦК СКЈ Цвијетин Мијатовић.

КУРС У ДИНАРИМА

ОСНОВНА БАНКА „БАЊАЛУКА"

КУРСНА ЛИСТА

(формирана 26. јула 1985. године)

Земље	Валута	Куповни за девизе	Продајни за девизе
Аустрија	100 шилинга	1373,75	1377,87
Белгија	100 франака	474,76	476,18
Данска	100 круна	2738,69	2746,91
Француска	100 франака	3175,03	3184,57
Холандија	100 флорина	8580,63	8606,41
Италија	100 лира	14,45	14,49
Норвешка	100 круна	3325,31	3335,30
СР Њемачка	100 марака	9655,45	9684,46
Швајцарска	100 франака	11778,10	11813,49
Шведска	100 круна	3302,75	3312,68
Јапан	100 јена	116,03	116,38
В. Британија	1 фунта	391,53	392,71
Канада	1 долар	205,43	206,04
САД	1 долар	277,50	278,33
Аустралија	1 долар	196,05	196,64

Куповни и продајни курсеви за девизе примјењују се од 14,оо сати 26. јула 1985. године, а курсеви за ефективу од 23. јула 1985. године.

ТВ

СУБОТА, 27. јула

ПРВИ ПРОГРАМ

10,15 - Вијести
10,20 - ТВ календар
10,30 - Звуци требишката - музичка емисија
11,00 - Над Дудиком небо од слободе - пренос приредбе за дјецу
12,00 - Устанак и море - снимак концерта из Сплита
13,00 - Видиш Игоре - документарна емисија за дјецу
13,35 - Све Сутјеске и све Неретве - музичка емисија
14,05 - Данас у Србу - документарна емисија
15,20 - Партизанска позорница
17,00 - Мостар: Скокови са старог моста, пренос
17,45 - Чигра - емисија народне музике
18,10 - Вијести и специјални извјештај са прославе поводом Дана устанка СР БиХ
19,15 - Цртани филм
19.30 - Дневник 2
20,00 - Врхови Зеленгоре - домаћи играни филм
21,40 - Вијести
21,45 - Седам свјетских дана
22,00 - Партизанско вече - викенд-програм

ПРОГРАМ ПЛУС

ДРУГИ ПРОГРАМ

13,25 - Збуњен - канадски играни филм
14,55 - Како бити заједно - документарно-информативна емисија
15,45 - Мали концерт
16,00 - Легенда и стварност - народна музика
16,30 - Револуција као школа и инспирација - документарна емисија
17,00 - Поведи коло: „Карло Роџ" Бањалука - народана музика
17,30 - Циклус филмова италијанског комичара Тота: „Непознати из Колоња" - играни филм
19,00 - Силуете - народна музика
19,30 - Дневник
19,55 - Тузла: ПЕ у кошарци за кадеткиње, финале 1 полувријеме
20,45 - Кошарка: 2 полувријеме
21,50 - Пијепа Отеро - серијски филм
22,50 - Поезија
23,15 - Хроника пулског фестивала

НЕДЈЕЉА, 28. ЈУЛА

ПРВИ ПРОГРАМ

11,20 - Вијести
11,28 - ЕПП
11,30 - Бразде - емисија за пољопривреднике
12,30 - Доживљаји Тома Сојера и Факлбери Фина - совјетски филм за дјецу, 1 дио
14,05 - Музичко поподне: Хиљаду ноћи, препудијум
15,25 - Пут свиле: у потрази за краљевством Лоу Лан - документарна серија
16,15 - Пампи и Марија Бонита - бразилски серијски филм
16,55 - На Титовом путу: Ешалон будућности - информативно-документарна серија
17,30 - Момци из Флетбуша - амерички играни филм
18,55 - Колаж цртаних филмова Волта Дизнија
19,30 - Дневник 2
19,55 - ТВ спот
20,00 - Задарски мементо - домаћа серија 4 посљедња епизода
20,50 - Море, људи, обале документарно-забавна репортажа
21,20 - ЕПП
21,25 - Спортски преглед
21,55 - Дневник 3

ПРОГРАМ ПЛУС

ДРУГИ ПРОГРАМ

17,00 - Велике спортске приредбе у Југославији, документарна емисија
17,50 - Музика као младост: Европска година музике
18,30 - Бранко Гавела - фељтон поводом 100-годишњице рођења
19,10 - Прометни круг - образовна серија
19,30 - Дневник
20,00 - Мрачна страна свијета: документарна серија
20,55 - 24 часа
21,05 - ТВ кинотека - „Најљепша" - италијански играни филм

ВРИЈЕМЕ

ИЗВЈЕШТАЈ РЕПУБЛИЧКОГ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКОГ ЗАВОДА БИХ

СУНЧАНО

ЗА БОСАНСКУ КРАЈИНУ: Претежно сунчано и веома топло са највишим дневним температурама од 29 до 33 степена.

ЗА БАЊАЛУКУ: Претежно сунчано и топло највиша дневна температура око 31 степен.

ЗА НАРЕДНА ДВА—ТРИ ДАНА: Очекује се прозјењиво облачно, мјестимично са пљусковима и грмљавином и освјежењем током цијелог овог периода.

ВОДОСТАЈ: Уна-Бихаћ 10 цм, бистра, температура воде 17 степени. Сана-Сански Мост 117 цм, бистра, температура воде 21 степен. Врбас-Бањалука 66 цм, бистар, температура воде 18 степени. На свим ријекама водостај у лаганом опадању.

ДАВИД ШТРБАЦ Мирко Млађеновић

ГЛАС

РЕДАКЦИЈА Улица АВНОЈ-а 93. Телефон: директор и одговорни уредник 34-417. Редакција 37-979, 37-977, дактилографи 34-449. Огласно у Улици Веселина Маслеше 13, телефон 34-448. Телекс 45-208 YU ГЛАС, ООУР Новинска дјелатност Бањалука, жиро-рачун број: 10500-603-4106 код СДК Бањалука. Претплата за СФРЈ: једномјесечна 800 динара, тромјесечна 2.400 динара, полугодишња 4.800 динара, годишња 9.600 динара, само за „Недјељни Глас" 1.660 динара годишње. Претплата за иностранство: једномјесечна 1.600 динара, тромјесечна 4.800 динара, полугодишња 9.600 динара, годишња 19.200 динара, само на „Недјељни Глас" 3.320 динара. Уплате на девизни рачун број: 10500-620-71000-552 код Привредне банке Сарајево, Основне банке Бањалука. Рјешењем Републичког комитета за образовање, науку, културу и физичку културу СР БиХ број 02-4153/82 „Глас" је ослобођен плаћања пореза на промет.